

ŠIAURĖS VAKARŲ LIETUVOS VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

ŠIAURĖS VAKARŲ LIETUVOS VIETOS VEIKLOS GRUPĖS TERITORIJOS
2015–2023 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Mažeikių rajonas
2015 m.

TURINYS		Psl.
I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪSŲ SIEKIAI		
1.	VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija	3–5
2.	VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizė	6–38
3.	VVG teritorijos stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės (SSGG)	39–40
4.	VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka	41
II DALIS. KOKIE MŪSŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?		
5.	VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys	42
6.	VPS prioritetų, priemonių ir veiklos sričių sąsaja su ESIF teminiais tikslais ir EŽŪFKP prioritetais bei tikslinėmis sritimis	43
7.	VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	44–47
III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?		
8.	LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas	48–73
9.	VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas	74–88
10.	VPS įgyvendinimo veiksmų planas	89–95
11.	VPS finansinis planas	96–97
12.	VPS įgyvendinimo rodikliai	97–99
13.	VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną	100–103
IV DALIS. PRIEDAI		
1 priedas. VVG teritorijos situacijos analizei naudojama 2011 m. statistinė informacija apie VVG teritorijos gyventojus: VVG teritorijos gyventojai ir jų pasiskirstymas pagal amžių, lytį, gyvenamąją vietovę, užimtumą, socialinę padėtį		104–107
2 priedas. VVG teritorijos situacijos analizei naudojama 2014 m. statistinė informacija apie VVG teritorijos gyventojus: VVG teritorijos gyventojai ir jų pasiskirstymas pagal amžių, lytį, gyvenamąją vietovę, užimtumą, socialinę padėtį		108–111
3 priedas. VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos analizės duomenys		112–211

I DALIS. KAS MES: ESAMA SITUACIJA IR MŪŠŲ SIEKIAI

1. VVG vertybės, VVG teritorijos vizija iki 2023 m. ir VVG misija

1.1.

Informacija apie VVG

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą (toliau – ES), atsirado galimybė dalyvauti įvairiose ES programose, susipažinti su kitų ES valstybių patirtimi, įgyvendinant kaimo plėtros programas, pasinaudoti ES valstybių patirtimi, įgyvendinant „Leader+ pobūdžio priemonę“, kuri buvo viena iš ES bendrijų iniciatyvų, kurios tikslas – skatinti kaimo plėtrą, jos veiklos pagrindą sudarė vietos išteklių ir kaimo gyventojų iniciatyvumas. Pagal šią priemonę buvo remiami kūrybiški kaimo vietovių atnaujinimo metodai, skatinamas bendradarbiavimas, ieškant naujų kaimo plėtros idėjų.

Lietuvoje kaimas ilgą laiką buvo tapatinamas su žemės ūkio šaka. Visi kiti ekonominės, ypač socialinės raidos būklės, rodikliai buvo pateikiami rajono savivaldybių mastu ir nebuvo atliekama integruotos kaimo pokyčių būklės analizė. Mažeikių rajone įsikūrusios NVO turėjo siaurą funkcinę paskirtį – spręsti tam tikros socialinės grupės iškilusias problemas, apėmė tik dalį Mažeikių r. sav. kaimo gyvenamosios teritorijos ir rūpinosi formalios bendruomenės narių klausimų sprendimu jų gyvenamojoje vietovėje. Organizacijos, kuri apjungtų visą Mažeikių r. sav. kaimo gyvenamąją vietovę ir atstovautų visų socialinių partnerių interesus, nebuvo, todėl perimdama vakarų valstybių patirtį, 2004 m. rugpjūčio 1 d. Mažeikių r. sav. pasirašyta vietos veiklos grupės steigimo sutartis, kurią pasirašė steigėjai: Anita Avdaljan (Žemalės kaimo bendruomenės pirmininkė), Rūta Končiūtė (Mažeikių rajono kaimo bendruomenių sąjungos pirmininkė) ir Genoveita Gricienė (Sedos Vytauto Mačernio vidurinės mokyklos direktorė). 2004 m. rugsėjo 10 d. Mažeikių rajono Žemalės kaime įregistruota asociacija „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“ (toliau – VVG).

Kuriant VVG buvo manoma, kad prie šios idėjos prisidės ir kitos Šiaurės vakarų Lietuvos rajonų kaimo gyvenamosios vietovės, kad stambesnė organizacija galės vykdyti didesnius projektus, tarptautinį bendradarbiavimą. Nepavykus rasti konsensuso su kitų rajonų iniciatyvinėmis grupėmis, į VVG veiklą įsijungė tik visos Mažeikių r. sav. kaimiškosios teritorijos atstovai. VVG įkurta horizontalios ir vertikalios partnerystės principu apjungė vientisą Mažeikių r. sav. kaimo gyvenamosios vietovės teritoriją ir gyventojus, suvienijo valdžios, verslo ir nevyriausybinių sektorių atstovus kaimo spartesnei plėtrai įgyvendinti. VVG per trumpą laikotarpį įrodė, kokią įtaką jos veikla daro gyvenimo kokybės gerinimui VVG teritorijos gyventojams. Parengta ir sėkmingai įgyvendinta 2006–2008 m. bandomoji integruota strategija, 2008–2014 m. vietos plėtros strategija.

Asociacijos būstinė adresu: Laisvės g. 39–1 (102 kab., 109 kab.), Mažeikių r. sav.

VVG valdymo struktūra:

- aukščiausias organas – visuotinis narių susirinkimas;
- valdymo organas (kolegialus) – valdyba;
- vienasmenis valdymo organas – pirmininkas.

Valdymo struktūra, valdymo organų pavaldumas pateikiami 1 pav.

Pagal įstatus VVG nariais yra pilnamečiai veiksnius fiziniai ir juridiniai asmenys, pripažįstantys VVG įstatus, neturintys jiems ir (ar) Lietuvos Respublikos teisės aktams prieštaraujančių tikslų. VVG nariai turi lygias teises, neatsižvelgiant į tai, kokio dydžio paramą teikia. Šiuo metu VVG apjungia 8 kaimiškas seniūnijas, kurias atstovauja 24 nariai: 17 juridinių asmenų, 7 fiziniai asmenys (iš jų: 2 ūkininkai, 2 verslininkai). VVG visuotinio narių susirinkimo sąrašas pateikimas 3 priedo 1 lentelėje.

Kolegialus valdymo organas – valdyba, kuri 2015 m. birželio 3 d. išrinkta iš 11 narių. Valdybos struktūroje 46 proc. sudaro pilietinės visuomenės atstovai, 27 proc. – verslo atstovai ir 27 proc. – vietos valdžios atstovai. Valdyboje išlaikyta lyčių proporcija. Moterys

	<p>sudaro 54,5 proc. valdybos narių, vyrai – 45,5 proc. Jaunimo atstovai valdyboje sudaro 36,4 proc.</p> <p>VVG užtikrins VVG atitiktį pareiškėjo tinkamumo sąlygoms viso VPS įgyvendinimo laikotarpio metu, t.y.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kad keisis VPS įgyvendinimo metu, t. y. ne rečiau kaip kas 3 metus pasikeis mažiausiai 1/3 narių, tačiau ne mažiau kaip po 1 atstovą iš kiekvieno sektoriaus – pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios; – kad būtų išklause arba išsipareigotų per 6 mėn. nuo išrinkimo į kolegialų VVG valdymo organą dienos išklausti mokymo kursus, tiesiogiai susijusius su BIVP metodo taikymu (reikalavimas taikomas mažiausiai 1/3 kolegialaus VVG valdymo organo narių), kurių tinkamais pripažįstami mokymo kursai, kurių kodai yra 596131007, 596131008 ir 396131007; – tinkamą viešųjų ir privačių interesų derinimą, t. y. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nustatyta tvarka deklaruos privačius interesus ir sutinka teikti minėtas deklaracijas bei jų pakeitimus VVG ir Agentūrai; – ir kt. taisyklėse nurodytus reikalavimus. <p>2008 – 2014 m. VPS įgyvendinimo metu VVG administracijoje dirbo 6 samdomi darbuotojai: VPS administracijos vadovas – pirmininkas; VPS finansininkas; projekto vadovas, viešųjų pirkimų konsultantas; du administratoriai. 2015 – 2023 m. VPS įgyvendinimo laikotarpiu numatoma įdarbinti 4 darbuotojus.</p>
1.2.	<p>VVG vertybės</p> <p>VVG steigimo laikotarpiu buvo aptartos ir priimtos vertybės, kurios buvo įtvirtintos 2004 m. balandžio 10 d. VVG posėdžio protokole (protokolas saugomas VVG būstinėje).</p> <p>VVG vertybės, kuriomis vadovaujasi, vykdydama savo veiklą – viešumas, atvirumas, tolerantiškumas, atsakomybė, partnerystė, kompetencija.</p> <p>Viešumas liko svarbiausia vertybe ir dabartiniu laikotarpiu, juo VVG vadovausis, vykdydama veiklą naujos strategijos laikotarpiu: informaciją apie savo veiklą teiks ne tik vietos laikraščiuose „Santarvė“ ir „Žemaičių būdas“, bet yra rengs reportažus apie veiklos rezultatus per vietinę televiziją UAB „Roventa“, naudosis radijo stoties „Mažeikių aidas“ paslaugomis. Dideles viešinimo galimybes atveria socialinis tinklas Facebook, kuriame sukurta VVG paskyrą „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“. Šioje paskyroje VVG operatyviai skelbs veiklos naujienas, kad su jomis galėtų susipažinti, rašyti atsiliepimus ir komentarus bei teikti klausimus įvairaus amžiaus, poreikių ar išskirtinumo žmonės. Visą informaciją apie ankstesnę VVG veiklą ir naujas veiklos perspektyvas bus galima rasti VVG interneto puslapyje www.svlvvg.lt.</p> <p>Siekdama tapti atviresne kaimiškosios teritorijos gyventojams bei jų poreikiams, VVG organizuos susitikimus su gyventojais, kurių metu pristatys veiklos planus, darbo metodus ir principus. Didelis dėmesys bus skiriamas gyventojų aktyvinimui, kviečiant juos dalyvauti VVG organizuojamuose mokymuose, renginiuose, seminaruose, išvykose, skirtose susipažinti su kitų Lietuvos ir užsienio VVG patirtimi. VVG nariai yra ir bus tolerantiški kiekvieno žmogaus problemai, atsakingai vertins ir padės spręsti tiek jaunimo, tiek pagyvenusių žmonių, tiek neįgaliųjų ar verslininkų problemas. Ypatingas dėmesys bus skiriamas jaunų žmonių įtraukimui į VVG veiklą. Bus rengiamos tarpinės jaunimo apklausos, atliekama jų analizė. Tokios analizės pagrindu bus vystoma ir finansuojama veikla, atitinkanti jaunų žmonių poreikius. 2008–2014 m. vietos plėtros strategijos įgyvendinimo laikotarpiu dėl didelio bendruomenių iniciatyvumo vietoje 34 numatytų finansuoti projektų buvo finansuoti 55 kaimo (R27) ir 16 verslo plėtros projektų (R27). VVG ir toliau skatins bendruomenes teikti iniciatyvas, atkreipdama dėmesį į jų</p>

	<p>realistiškumą ir naudingumą gyventojams. VVG diegs novatorišką požiūrį į problemas ir jų sprendimo būdus: darbo vietų sukūrimą naujose paslaugų ar gamybos sferose, atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikius bei paklausą platesnėse rinkose, socialinio verslo vystymą, sukuriant darbo vietas ar teikiant paslaugas socialinę atskirtį turintiems žmonėms, turizmo paslaugų teikimą, apjungiant įvairių sričių paslaugų teikėjus. Vienu iš pagrindinių vertybių, kuriomis vadovaujasi VVG, yra partnerystė, todėl dalis projektų vykdoma kartu su kitų Lietuvos rajonų (Akmenės, Joniškio, Anykščių, Utenos) arba net šalių, tokių kaip Latvija, VVG. Tokia partnerystė praturtina projektų vykdymą savo iniciatyvomis, pasiūlymais, sprendimais, tikslais ir lūkesčiais, todėl ir toliau vystysime partnerystės idėją, stengsimės užmegzti ryšius su naujais partneriais. Didelis dėmesys bus skiriamas VVG valdybos, darbuotojų ir narių kompetencijos kėlimui, suteikiant jiems galimybę dalyvauti įvairiuose mokymuose.</p>
1.3.	<p>VVG teritorijos vizija iki 2023 m.</p> <p>VVG teritorija – atvira investicijoms, skatinanti verslumą ir užimtumą, bendruomeniškumą, sudaranti vietos gyventojams kokybiškas gyvenimo sąlygas.</p>
1.4.	<p>VVG misija</p> <p>VVG misija – telkti pilietinės visuomenės, valdžios ir verslo atstovus, siekiant gerinti vietos gyventojų gyvenimo kokybę VVG teritorijoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ugdyti vietos gyventojų gebėjimą vertinti esamą padėtį, kartu spręsti vietos problemas, inicijuoti kaimo plėtros pokyčius, siekiant gyvenimo kokybės gerinimo įgyvendinant VPS; – skatinti ekonominę, socialinę plėtrą VVG teritorijoje, remiant verslo kūrimą ir plėtrą, didinant užimtumą, mažinant bedarbystę, socialinę atskirtį; – sudaryti vietos gyventojams sąlygas aktyviai įsijungti į aktyvų visuomenės gyvenimą; – užtikrinti LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimą; – organizuoti strategijos įgyvendinimą ir vykdyti jos įgyvendinimo stebėseną; – profesionaliai vykdyti vietos veiklos grupei priskirtas funkcijas; – organizuoti finansinių išteklių paiešką VVG veiklos organizavimui.

2. VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų

poreikių analizė¹

2.1. Pagrindiniai VVG teritorijos duomenys, teritorijos išskirtinumas ir identitetas

Mažeikių rajonas išsidėstęs 3 geografiniuose rajonuose. Didesnė rajono dalis – centrinė, šiaurinė ir pietinė plyti Ventos vidurio žemumos lygumoje. Vakarinė ir šiaurės vakarinė dalys yra Vakarų Kuršo aukštumos pakraštyje, pietinė ir pietvakarinė – Rytų Žemaičių plynaukštės pakraštyje. Teritorija yra dviejų baltų tautų – lietuvių ir latvių – paribys. Šiaurėje Mažeikių rajonas ribojasi su Latvijos Respublika, rytuose – su Akmenės, pietryčiuose – su Telšių, pietvakariuose – su Plungės, vakaruose – su Skuodo r. savivaldybėmis (3 priedo 2 pav.)(R1). Mažeikių rajono savivaldybės kraštovaizdžiui būdingos lygumos su neaukštomis kalvomis, miškai, tankus upių bei kanalų tinklas. Didžiąją teritorijos dalį užima Ventos vidurupio žemuma, vakarinėje dalyje yra Vakarų Kuršo aukštumos pakraštys, pietuose – Rytų Žemaičių plynaukštės pakraštys.

Į VVG teritoriją patenka kaimų, miestelių, miestų, kitų gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. (savivaldybių centrai, nepriklausomai nuo gyventojų skaičiaus, nelaikomi kaimo vietovėmis), teritorijos. ŠVLVVG (toliau – VVG) teritorija apima Mažeikių r. sav. kaimiškąją ir Sedos bei Vieکشnių miestų teritorijas. Į ją nepatenka tik Mažeikių miesto teritorija, kaip jau buvo minėta, 2014 m. Mažeikių rajono savivaldybės teritorijos plotas sudarė 1 220 km², Mažeikių miestas užėmė 22,79 km². VVG teritorija, kuri įgyvendins vietos plėtros strategiją, apims 1197 km² arba 98,1 proc. visos rajono savivaldybės teritorijos (3 priedo 4 lentelė). Mažeikių r. sav. šalies lygmenyje turi gerai išvystytą pramonės potencialą ir pritraukusi didesnį gyventojų skaičių. Gyventojų tankis metų pradžioje viename km² buvo 46 asmenys. Tai didžiausias tankis Telšių apskrityje, 27,3 proc. didesnis nei Plungės, 32,6 proc. – Telšių ir net 69,6 proc. didesnis nei Rietavo savivaldybėse. Neigiama gyventojų kaita palietė ir Mažeikių r. sav. 2006–2014 m. gyventojų tankis sumažėjo 11,7 proc., 2011–2014 m. sumažėjo 4 proc. (3 priedo 3 lentelė). VVG didžiąją teritorijos dalį sudaro kaimiškoji savivaldybės teritorijos dalis, kurioje gyvena santykinai su miestu mažesnis gyventojų skaičius, todėl gyventojų tankis VVG teritorijoje 2014 metų pradžioje viename km² buvo 16,8 gyventojų arba 2,7 karto mažiau negu vidutiniškai r. sav. (3 priedo 4 lentelė)(Pastaba. 3 priedo 4 lentelėje VVG teritorijos duomenys pateikiami be savivaldybės centro).

Mažeikių rajono savivaldybės teritoriją sudaro 9 seniūnijos. Mažeikių miestas yra Mažeikių rajono savivaldybės centras, turintis miesto seniūnijos statusą. Rajone yra 8 kaimiškos – Laižuvos, Mažeikių apylinkės, Reivyčių, Sedos, Šerkšnėnų, Tirkšlių, Vieکشnių ir Židikų seniūnijos (3 priedo 3 pav.). Pagal seniūnijų plotą didžiausia yra Vieکشnių seniūnija (211 km²), mažiausia – Laižuvos seniūnija (57,8 km²). Pagal gyventojų skaičių didžiausia ir tankiausiai apgyvendinta 2014 m. sausio 1 d. buvo Mažeikių apylinkės seniūnija (3576 gyventojai, 35,42 gyventojai/km²), mažiausia – Laižuvos seniūnija (1060 gyventojų), mažiausiai apgyvendinta – Židikų seniūnija (12,5 gyventojai/km²). Gyventojų skaičius seniūnijose ir jų tankis žymia dalimi priklauso nuo seniūnijos geografinės padėties ir infrastruktūros būklės. Mažeikių apylinkės seniūnija supa Mažeikių miestą. Didelė dalis miesto gyventojų stotasi užmiestyje gyvenamuosius namus ir persikelia gyventi į kaimiškąją teritoriją. Išskirtinis atvejis būtų Tirkšlių seniūnija, kuri randasi atokiau miesto, tačiau išlaiko stabilų gyventojų skaičių ir didžiausią gyventojų tankį viename km² – 36,3 gyventojų. 2011–2014 m. VVG teritorijos seniūnijų plotai nesikeitė, gyventojų skaičius sumažėjo nuo 24 276 iki 23 074 gyventojų, arba 5 proc. Gyventojų tankis 2011–2014 m. mažėjo visose seniūnijose, išskyrus Mažeikių apylinkės seniūnijoje, kurioje gyventojų skaičius padidėjo nuo 3545 iki 3576 gyventojų, arba 0,9 proc. 2011–2014 m. gyventojų tankumo skirtumai pagal seniūnijas labai dideli, skirtumas siekia daugiau kaip du kartus, ir tai įtakoja investicijų pritraukimą į VVG teritorijos atskiras

¹ Šaltinis: VVG atliko VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkosauginės situacijos analizę. Duomenys surinkti iš Lietuvos statistikos departamento tinklalapio www.stat.gov.lt; gauti iš Mažeikių rajono savivaldybės, jų seniūnijų, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro ir kitų institucijų pagal VVG parengtas lenteles.

Duomenys pateikti VPS 1 priede, 2 priede ir 3 priede su nurodytais duomenų šaltiniais. Mažeikių miestas į VVG teritoriją neįeina. Duomenys saugomi VVG buveinėje.

seniūnijas, kuriant verslus, darbo vietas, socialinių ir kitų paslaugų teikimą (3 priedo 5 lentelė) (R2). VVG teritorijos vietovės smulkios, 2014 m. 44 proc. sudaro kaimai iki 200 gyventojų, 34 proc. vienkiemiai ir viensėdžiai. 2011–2014 m. vienkiemių ir viensėdžių sumažėjo 28 proc., kaimų iki 200 gyventojų padidėjo 43 proc. Didžioji VVG teritorijos gyventojų dalis (58 proc.) gyvena kaimuose ir miesteliuose nuo 201–1000 gyventojų. 2014 m. pradžioje vienkiemiuose ir viensėdžiuose gyveno 1091 gyventojas, kaimuose iki 200 gyventojų – 3628, kaimuose ir miesteliuose nuo 201–1 000 gyventojų – 13366 ir miesteliuose nuo 1 001 iki 2 999 gyventojų – 4989 gyventojai. 2011–2014 m. pradžioje vienkiemiuose ir viensėdžiuose gyventojų skaičius sumažėjo nuo 1747 iki 1091, arba 37,6 proc., kaimuose iki 200 gyventojų jų padidėjo nuo 3525 iki 3628, arba 2,9 proc., kaimuose ir miesteliuose nuo 201–1 000 gyventojų skaičius sumažėjo nuo 13713 iki 13366, arba 2,5 proc., miesteliuose nuo 1 001 iki 2 999 gyventojų skaičius sumažėjo nuo 5291 iki 4989, arba 5,7 proc. (1, 2 priedai, 3 priedo 6 lentelė).

VVG teritorijos išskirtinumas ir identitetas. Išskirtinis VVG teritorijos bruožas yra sutvarkyta infrastruktūra ir išvystyti alternatyvūs žemės ūkiui verslai kaimiškosiose seniūnijose. Pavyzdžiu gali tapti Šerkšnėnų seniūnija, esanti Mažeikių rajono savivaldybės centre. Seniūnijos plotas siekia 133 km², centras – Šerkšnėnų kaimas. Seniūnijoje iš viso išsidėstęs 21 kaimas, didesni iš jų: Šerkšnėnai, Žemalė, Plinkšės, Rubikai. Šerkšnėnų seniūnija iš viso padalinta į 4 seniūnaitijas. Šerkšnėnų seniūnijoje 2014 m. gyveno 1977 gyventojai, veiklą vykdo 4 bendruomenės. Seniūnijoje taip pat veikia Žemalės pagrindinė mokykla ir nuo 2014 m. Šerkšnėnų daugiafunkcis centras. Kultūros paslaugas teikia kultūros centras ir jo filialas, 3 viešosios bibliotekos filialai. Medicinos paslaugas teikia 3 medicinos punktai. Didžiąją dalį (apie 68 proc.) seniūnijos teritorijos užima žemės ūkio naudmenos. 2013 m. pradžioje seniūnijos teritorijoje buvo įregistruoti 228 ūkininkų ūkiai ir 20 įmonių. Iš stambesnių įmonių – UAB „Stronga“, UAB „Tritho“, UAB „DALUM“, UAB „Rytų ūkis“, UAB „Medrievė“, K. Česnausko IĮ, D. Uščino IĮ, A. Venckaus IĮ, V. Knabiko IĮ ir kt. Paslaugų teikėjai: Plinkšių viešbutis, kavinė–baras „Plinkiemis“. Seniūnija gali tapti pavyzdžiu, kaip turi būti sprendžiamos vietos gyventojų socialinės ir ekonominės problemos: išplėtotas verslas, sukurta socialinių paslaugų infrastruktūra ir išpuoselėta aplinka. Kaimo vietovė žmogui tampa patraukli vieta gyventi ir dirbti.

Šiandieninį Mažeikių rajono įvaizdį formuoja akcinė bendrovė AB „Orlen Lietuva“ („Mažeikių nafta“), vienintelė naftos perdirbimo įmonė Baltijos valstybėse. Naftos perdirbimo pramonei rajone jau kuris laikas skiriama daugiausia dėmesio.

Tačiau kraštas susijęs ne vien tik su naftos verslu, sėkmingai plėtojama tradicinė žemdirbystė ir miškininkystė. Vidutinio derlingumo dirvose gerai dera kultūriniai žemės ūkio augalai. Žemdirbiai mokosi žemės ūkio produktų perdirbimo gudrybių, miškininkai gerai prižiūri miškų plotus. VVG teritorijos išskirtinumas ir tai, kad kaip niekur kitur seniūnijose sėkmingai veiklą vykdo alternatyvūs žemės ūkio verslai.

Patogus automobilių kelių tinklas, geležinkelis, jungiantis rajoną su Liepoja bei Ventspiliu (Latvijos Respublika), o per Šiaulius – su visa Lietuvos geležinkelių sistema, sudaro palankias sąlygas verslams išvežti ir parduoti savo produkciją į kitas rinkas, atsivežti reikiamas žaliavas.

2.2.	VVG teritorijos gyventojų poreikių analizė
------	--

VVG, rengdama VPS ir atstovaudama VVG teritorijos gyventojus, t. y. visos Mažeikių r. sav., išskyrus Mažeikių miesto gyventojus, į atskirus vietos plėtros strategijos rengimo procesus įtraukė vietos gyventojus, bendruomenines organizacijas, kitas NVO, pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus. Taikydama įvairius tyrimo metodus, atliko išsamią VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos ir gyventojų poreikių analizę. VVG taikyti statistiniai metodai: surinkta objektyvi ir atlikta statistikos duomenų analizė, taikant loginį, palyginimo, grafinio vaizdavimo ir kitus metodus, buvo sisteminta ir apibendrinta rajono savivaldybės ir VVG teritorijos ekonominė, socialinė, aplinkosauginė būklė, jos lyginamasis svoris šalies, Telšių apskrities mastu. Šių metodų pagalba buvo lyginami mažiausiai 2 objektai jų tarpusavio santykio įvertinimo tikslu.

VVG teritorijos socialinės, ekonominės bei aplinkos situacijos analizė atlikta, pasitelkiant dokumentinių tyrimų metodą, apimančią oficialiai pasiekiamus informacijos šaltinius, standartizuotas išorines duomenų bazes, kitą išorinę informaciją apie analizuojamus sektorius.

Pagrindiniai naudoti informacijos šaltiniai: oficialūs statistinės informacijos šaltiniai: Lietuvos statistikos departamento, specializuotų oficialių Lietuvos institucijų informacija ir duomenys: Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, Saugomų teritorijų valstybės kadastro, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Mažeikių rajono savivaldybės informacija ir kiti dokumentai.

VVG, siekdama nustatyti gyventojų poreikius, visų pirma, atliko VVG teritorijos socialinės, ekonominės, aplinkosauginės situacijos analizę ir su gautais tyrimo rezultatais supažindino vietos gyventojus. Vietos gyventojai, žinodami esamą būklę, objektyviau galėjo įvertinti savo poreikius.

VVG teritorijos gyventojų poreikiams, pasitenkinimui, lūkesčiams matuoti buvo taikomi tyrimų metodai: kiekybiniai ir kokybiniai. Iš kokybinių tyrimų metodų buvo taikomas grupinės diskusijos metodas.

Grupinės diskusijos pasižymi sinerginiu efektu, kuris įgalina nuomonių, idėjų, patirčių įvairovę. Šis metodas nepateikė tikslių skaičių, priklausomybių, bet įgalino užfiksuoti vietos gyventojų idėjas, nuomones ir jų ištakas arba priežastis, padėjo aptikti naujus, nežinomus problemos aspektus.

VVG organizavo 19 diskusijų su bendruomeninėmis organizacijomis, kitomis NVO, kitais pilietinės visuomenės atstovais, jaunimo, verslo ir vietos valdžios atstovais: 2015-01-19, 2015-01-28, 2015-01-22, 2015-01-26, 2015-01-28 (Seda, Bugeniai, Buknaičiai), 2015-01-20, 2015-01-22, 2015-01-29, 2015-02-02, 2015-02-03, 2015-03-07, 2015-04-09, 2015-04-11, 2015-04-25, 2015-05-08, 2015-05-10, 2015-05-09, 2015-05-14, 2015-05-04. Šio tyrimo metu buvo surinkta vietos gyventojų grupių nuomonė, esamos situacijos vertinimas, aktualiausias problemos, poreikiai bei pasiūlymai jų sprendimui (duomenys VVG būstinėje).²

Iš kiekybinių tyrimų metodų buvo naudojamas apklausos metodas. Apklausos metu buvo gauta informacija apie gyventojų nuostatas, vertybes, elgsenos bruožus, nuomonių pasiskirstymą, koks procentas gyventojų vertina vieną ar kitą situaciją, kokie jų poreikiai ir siūlomos veiklos kryptys. Norėdama išsiaiškinti vietos gyventojų nuomonę, VVG parengė anketas ir apklausė 4 tikslingas žmonių grupes, kiekvienos grupės apklausai naudodama atskiras anketas.

Buvo apklausti vietos verslininkai, jaunimas ir jaunos šeimos, NVO, vietos gyventojai iš visų VVG teritorijos seniūnijų. Apklausiant vietos verslininkus, apklausoje dalyvavo 58 respondentai (Mažeikių rajono verslininkams vykdyta nuo 2015-03-10 iki 2015-04-12 interneto svetainė www.publika.lt), jaunimo ir jaunų šeimų apklausoje dalyvavo 206 respondentai (Mažeikių rajono jaunimo poreikių apklausa vykdyta nuo 2014-02-28 iki 2014-04-23 interneto svetainė www.publika.lt), NVO – 49 NVO respondentai, gyventojų viešosios nuomonės tyrime – 67

² Duomenų šaltinis: VVG susitikimų protokolai, apklausų anketos. Duomenys VVG būstinėje.

respondentai (anketinės apklausos analizės duomenys VVG būstinėje).³2015 m. sausio – balandžio buvo atliktos anketinės apklausos gyventojams - NVO verslumo anketa, viešosios nuomonės anketa, kurių tikslas apibendrintus duomenis pateikti VPS.

Be minėtų tyrimo metodų VVG rengiant VPS naudojo ir kitus būdus, t. y. susitikimus, diskusijas, mokymus, konferencijas ir kt., kuriuose dalyvavo 958 VVG teritorijos gyventojai.

VVG, atlikdama VVG teritorijos gyventojų poreikių analizę, naudodama poreikių prioritetų nustatymo sistemą, nustatė pagrindinius VVG teritorijos plėtros poreikius (prioriteto tvarka):

Eil. Nr.	VVG teritorijos plėtros poreikiai (prioriteto tvarka)
1.	Kurti darbo vietas vietos gyventojams, ypač jaunimui, kuriant ir plėtojant verslus, mažinant skurdo riziką kaimo vietovėse.
2.	Skatinti vietos gyventojų, NVO socialinę, ekonominę plėtrą VVG teritorijoje, tvarkant mažąją viešąją infrastruktūrą, didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes.
3.	Sudaryti sąlygas vietos gyventojams kvalifikacijos kėlimui ir persikvalifikavimui, vykdant mokymus, patirties sklaidą.
4.	Skatinti NVO kultūrinę veiklą išsaugant krašto identitetą, kultūrą ir tradicijas.

³ Duomenų šaltinis: VVG apklausų anketos. Duomenys VVG būstinėje.

2.3.	VVG teritorijos socialinė situacija
------	-------------------------------------

Gyventojų skaičių ir demografinę būklę apsprendžia daug išorinių priežasčių. Visų pirma, ekonominės ir socialinės gyvenimo sąlygos ir, antra, galimybė rinktis kitas veiklos rūšis ir keisti gyvenamąją vietą. Geopolitinė Lietuvos padėtis, įstojus į ES, iš esmės pakeitė nusistovėjusį darbo rinkos tradicinį modelį, kada darbdavys galėjo vienašališkai diktuoti savo sąlygas. Lietuvos žmonėms atsirado galimybės laisviau rinktis darbą ir jo vietą priklausomai nuo sugebėjimų ir darbo rinkoje esamų ekonominių galimybių. Atliekant gyventojų kaitos analizę, imami skirtingi laiko periodai. Gyventojų kaita buvo įtakojama geopolitinių veiksnių ir vidaus ekonominių krizių ir pakilimų. Kaitos tendencijos turi tarpusavio ryšį šalies ir atskirų regionų apimtyje.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2014 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 2943,5 tūkst. gyventojų, t.y. 28,4 tūkst. (1 proc.) mažiau negu 2013 m. pradžioje. Nuo 2005 m. gyventojų skaičius sumažėjo 41,7 tūkst. arba 12,3 proc. 2014 m. pradžioje miestuose gyveno 1974,6 tūkst. (67,1 proc.) šalies gyventojų, kaime – 968,9 tūkst. (32,9 proc.). 2005–2013 m. šalyje miesto gyventojų sumažėjo 11,6 proc., kaimo – 13,6 proc. Telšių apskrityje 2011–2014 m. gyventojų skaičius sumažėjo 4,7 proc., Mažeikių r. sav. – 4 proc. 2014 m. pradžioje savivaldybės miestuose gyveno 69,2 proc. r. sav. gyventojų, kaimuose – 30,8 proc.⁴(R3). Savivaldybė turi labiau išryškintą pramoninę plėtros kryptį (R23).

Lyčių santykis atitinka Lietuvos demografinius dėsningumus. Lietuvoje 2014 m. pradžioje moterų gyveno 17,1 proc. daugiau nei vyrų, Mažeikių r. sav. – 13,9 proc. 3,2 proc. atotrūkio skirtumas mažesnis už šalies būklę leidžia daryti prielaidą, kad vyrams savivaldybėje sudaromos palankesnės gyvenimo sąlygos (3 priedo 7 lentelė)(R4). Nagrinėjant gyventojų kaitą savivaldybėje ilgesnio laiko tarpsniu, pastebimas didelis jų mažėjimas. 2007–2014 m. gyventojų skaičius sumažėjo 10,6 proc. (4 pav.)⁵(R5).

Į VVG teritoriją patenka kaimų, miestelių, miestų, kitų gyvenamųjų vietovių, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. (savivaldybių centrai, nepriklausomai nuo gyventojų skaičiaus, nelaikomi kaimo vietovėmis), teritorijų gyventojai. VVG teritorija apima Mažeikių r. sav. kaimiškąją ir Sedos bei Vieکشnių miestų teritorijas ir jų gyventojus. Į ją nepatenka tik Mažeikių miesto teritorija ir Mažeikių miesto gyventojai. 2014–01–01 VVG teritorijoje gyveno 20 122 gyventojai arba 35,8 proc. savivaldybės gyventojų. 2011–2014 m. gyventojų skaičius VVG teritorijoje sumažėjo nuo 21 295 iki 20 122 gyventojų, arba 5,5 proc., 2014–01–01 moterų VVG teritorijoje gyveno 4,2 proc. daugiau nei vyrų. 2011–2014 m. VVG teritorijoje vyrų sumažėjo nuo 10 428 iki 9 854, arba 5,5 proc., o moterų nuo 10 867 iki 10 268, arba 5,5 proc. (3 priedo 8 lentelė)⁶(R6).

VVG teritorijoje artėjama prie gyventojų lytinės sudėties pusiausvyros. Tai išskirtinis atvejis Lietuvoje. Tiriant gyventojų sandaros pokyčius, labai svarbu nustatyti demografinę jų sudėtį, atsižvelgiant į tyrimo tikslą. Gyventojų reprodukcija apima paauglių, darbingo ir pensinio amžiaus sudėtį ir jos pokyčius. Visų tiriamų teritorijų lygmenyse gyventojų struktūros pagal minėtas amžiaus grupes buvo labai nežymios ir jos buvo panašios šalyje, Telšių apskrityje ir VVG teritorijoje. VVG teritorijoje lyginant 2011–2014 m. gaunančių senatvės pensiją asmenų skaičius sumažėjo nuo 3 798 iki 3 684, t.y. 3 proc. (3 priedo 9 lentelė).⁷

⁴ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁵ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁶ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁷ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

Pagal 0–15 metų amžiaus, darbingo ir pensinio amžiaus grupes, nagrinėjant lytinės sudėties pokyčius, šalyje ir visose Telšių apskrities savivaldybėse 0–15 m. ir darbingo amžiaus grupėse vyrų buvo daugiau nei moterų, o pensinio amžiaus grupėje šalyje moterų buvo daugiau nei vyrų 2,1 karto, Telšių apskrityje – 2 kartus ir Mažeikių r. sav. – 2,1 karto (3 priedo 10 lentelė).⁸

Planuojant infrastruktūrą, apsirūpinimo žmogiškaisiais ištekliais perspektyvą, gyventojų demografinė struktūra gali būti tiriama pagal suformuotą tikslą. 0–6 metų amžiaus vaikų pokyčiai įtakoja ikimokyklinio vaikų ugdymo įstaigų skaičių, švietimo sistemos perspektyvas. 2011–2014 m. pradžioje šalyje vaikų 0–6 m. amžiaus grupėje padidėjo 2,3 proc., Mažeikių r. sav. – 2,1 proc., 7–13 m. amžiaus grupėje šalyje vaikų sumažėjo 11,7 proc., savivaldybėje – 14,4 proc. Gyventojų 14–29 m. amžiaus grupėje sumažėjo 7,2 proc., savivaldybėje – 5,3 proc., 30–39 m. amžiaus grupėje Lietuvoje sumažėjo 8,5 proc., savivaldybėje – 16 proc. Metinis mažėjimas didesnis nei 5 proc. (1, 2 priedai, 3 priedo 11 lentelė)(R7). Demografiniai pokyčiai rajone kelia didelę grėsmę ir darbo jėgos reprodukcijai ir visai ūkinei sistemai rajone. 30–39 m. gyventojai sudaro fizinio ir kūrybinio potencialo branduolį, jaunos šeimos gimdo vaikus. Rajono savivaldybė turėtų įgyvendinti priemones, kurios pristabdytų produktyvaus žmoniškųjų išteklių emigraciją.

Gyventojų kaitą įtakoja natūrali gyventojų kaita, kurią apsprendžia gimusių ir mirusių gyventojų skaičius konkrečioje teritorijoje ir gyventojų migracija. Ji gali būti vidinė ir tarptautinė. Kiekviena teritorija turi skirtingą gyventojų skaičių ir tam, kad būtų galima palyginti natūralią gyventojų kaitą, skaičiuojamas gimusių vaikų ir mirusių žmonių skaičius 1000 gyventojų. Lietuvoje ir Telšių apskrities savivaldybėse mirtingumas yra didesnis nei gimstamumas. Blogiausia padėtis Telšių r. sav., kur 1000 gyventojų 2013 m. gimė 10,4 vaikų, mirė 15,6 gyventojų. Geriausias natūralaus prieaugio rodiklis Mažeikių r. sav. Tais pačiais metais 1 000 gyventojų gimė 10,6 vaikų (2011 m. – 11,3) ir mirė 12,5 gyventojų (2011 m. – 12,2) (3 priedo 12 lentelė)(R8).

Nors natūralaus prieaugio rezultatai savivaldybėje apskrityje yra geriausi, tačiau natūralus prieaugis ir čia yra neigiamas. 1 000 gyventojų bendrasis natūralios gyventojų kaitos rodiklis buvo – (minus) 1,8, apskrityje – (minus) 3,6, Telšių r. sav. – (minus) 5,2. Dėl natūralios kaitos savivaldybė 2011 m. neteko 49 gyventojų, 2013 m. neteko 104 gyventojų, 2014 m. – 161 gyventojų (3 priedo 13 lentelė).⁹

Gilesnė natūralios kaitos analizė pagal gyvenamąsias vietas atskleidžia kaimo ir miesto gyventojų natūralią kaitą. Lietuvoje, Telšių apskrityje, Mažeikių r. sav. kaimo vietovėje gyvena ženkliai mažesnis gyventojų skaičius, tačiau natūrali gyventojų kaita asmenimis kaimo vietovėje yra žymiai didesnė nei miesto teritorijoje. Lietuvoje 2013 m. natūralios kaitos kaimo gyventojai sudarė 55,3 proc. (nors kaimo gyventojai sudarė tik 32,9 proc.). VVG teritorijoje gyvena 35,8 proc. Mažeikių r. sav. gyventojų, o natūrali kaita sudaro 83,6 proc. gyventojų netekties (3 priedo 14 lentelė)¹⁰(R9). Tai leidžia daryti išvadą, kad kaime ir VVG teritorijoje yra blogesnės gyvenimo sąlygos, kurios įtakoja ir gimstamumą, ir gyvenimo trukmę.

Antras veiksnys, kuris įtakoja gyventojų kaitą, yra vidaus ir tarptautinė migracija. Reikia pažymėti, kad ir šis rodiklis yra neigiamas. Žmonės persikelia gyventi iš kaimo į miestus ir ypač didesnius, kur yra didesnė tikimybė susirasti darbą ir teikiamos aukštesnės kokybės socialinės paslaugos. Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis 2013 m. gyventojų kėlimasis iš kaimo į miestą sudarė didžiausią dalį (35,2 proc.) visų nuolatinės gyvenamosios vietos keitimų, iš miesto į kaimą – trečdali, iš miesto į miestą – 27,4 proc., o iš kaimo į kaimą – tik 5,9 proc. 2013 m. Mažeikių r. sav. neto vidaus migracija – 217 gyventojų (3 priedo 15 lentelė). Tais pačiais metais Lietuvoje kaimą paliko 2 127 gyventojai, Telšių apskritį – 402 gyventojai ir Mažeikių r. sav. – 140 gyventojų (3 priedo 16 lentelė).¹¹

Tarptautinė migracija Lietuvai ir atskiriems regionams turėjo neigiamą poveikį, formuojant žmogiškuosius išteklius. 2013 m. pradžioje neto tarptautinė migracija Lietuvoje buvo 16,8 tūkst.

⁸ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹⁰ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

gyventojų, Telšių apskrityje – 882 gyventojai ir iš Mažeikių savivaldybės išvyko 333 žmonės. 2014 m. pradžioje neto tarptautinė migracija Lietuvoje buvo 12,3 tūkst. gyventojų, Telšių apskrityje – 662 gyventojai ir iš Mažeikių savivaldybės išvyko 234 žmonės. 2011-2014 m. neto migracija Telšių apskrityje sumažėjo nuo 1821 iki 662 gyventojų, Mažeikių r. savivaldybėje nuo 717 iki 234 gyventojų (3 priedo 17 lentelė)¹².

Neto migracija pagal gyvenamąsias vietas Mažeikių r. sav. kaime buvo mažiausia. Bendrasis neto tarptautinės migracijos rodiklis kaimo vietovėje (1 tūkst. gyventojų) savivaldybėje buvo 5,2 gyventojų ir iš kaimo emigravo 91 gyventojas (3 priedo 18 lentelė)¹³.

Bendra neto (vidaus ir užsienio) migracija 2006–2013 m. turi tendenciją mažėti. Lietuvoje ji sumažėjo nuo 24,6 tūkst. gyventojų (2006 m.) iki 16,8 tūkst. (2013 m.), Mažeikių r. sav. nuo 703 iki 550 gyventojų. 2011 m. lyginant su 2014 m. Lietuvoje ji sumažėjo nuo 38,2 tūkst. iki 12,3 tūkst., apskrityje nuo 2,3 tūkst. iki 1,4 tūkst., Mažeikių r. sav. nuo 925 gyventojų iki 517 gyventojų (3 priedo 19 lentelė)¹⁴ (R10).

Laisvas žmonių ir darbo jėgos judėjimas yra teigiamas demokratijos pavyzdys, tačiau, ES šalyse esant labai skirtingoms ekonominėms sąlygoms, ekonominiu požiūriu atsilikusios valstybės nepajėgios konkuruoti darbo rinkoje ir praranda kvalifikuotą darbo jėgą ir galimybę siekti pažangos. Emigracijos mastų stabdymas yra ir Lietuvos valdžios, ir konkrečios vietovės pirmaeilis uždavinys. Natūrali gyventojų kaita ir migracija įtakoja demografinius pokyčius vietovėje, kuriems būdingas vaikų ir jaunimo mažėjimas bei vyresnio amžiaus žmonių skaičiaus augimas. Apibendrintai šiuos pokyčius parodo išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas ir demografinės senatvės koeficientas. Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientai – pagyvenusių žmonių naštos koeficientas (65 metų ir vyresnio amžiaus žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15–59 metų amžiaus gyventojų) ir vaikų naštos koeficientas (vaikų iki 15 metų amžiaus skaičius, tenkantis šimtui 15–59 metų amžiaus gyventojų). Abu jie sudaro bendrąją naštos koeficientą.

Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pradžioje kito atliktos analizės kontekste. Lietuvoje išlaikomų vaikų 0–14 m. amžiaus grupėje nuo 25 vaikų (2006 m.) sumažėjo iki 22 vaikų (2014 m.), Mažeikių r. sav. – nuo 28 iki 24 vaikų. 2011–2014 m. šis rodiklis išliko nepakitęs ir Lietuvoje – 22 vaikai ir Mažeikių r. sav. – 22 vaikai.

2006–2014 m. Lietuvoje padidėjo 65 m. gyventojų ir vyresnių – nuo 24 iki 28 gyventojų, Mažeikių r. sav. – nuo 19 iki 23 gyventojų, 2011–2014 m. Lietuvoje padidėjo nuo 27 iki 28 gyventojų, Mažeikių r. sav. – nuo 21 iki 23 gyventojų (3 priedo 20 lentelė)¹⁵.

Demografinės senatvės koeficientas – pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus. Mažeikių r. sav. šis rodiklis yra vienas iš geresnių šalyje, apskrityje geriausias. Šalyje 100 vaikų iki 15 m. teko 126 vyresnio amžiaus žmonės, savivaldybėje – 96 asmenys, tačiau padėtis blogėja ir savivaldybėje. 2006–2014 m. pensinio amžiaus žmonių skaičius padidėjo nuo 67 iki 96 asmenų, 2011–2014 m. – nuo 89 iki 96 asmenų (3 priedo 21 lentelė)¹⁶ (R11). 2011–2014 m. VVG teritorijoje asmenų, gaunančių senatvės pensiją skaičius padidėjo nuo 8 586 iki 8 711, arba 1,5 proc. (3 priedo 9 lentelė)¹⁷.

Mažeikių r. sav. yra pasienio rajonas, kuris ribojasi su Latvijos Respublika, vyko Mažeikių naftos gamyklos statyba, kurioje labai daug žmonių dirbo iš kitų Sovietų Sąjungos respublikų, tačiau tautinė sudėtis formavosi lietuviška. 2011 m. lietuviai sudarė 96 proc. savivaldybės gyventojų, rusai – 2,3 proc. Kitų tautybių: baltarusių, ukrainiečių, latvių, lenkų tautybių gyventojai sudarė mažiau kaip 0,4 proc. gyventojų (3 priedo 22 lentelė)¹⁸.

¹² Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹³ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹⁴ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹⁵ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹⁶ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹⁷ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹⁸ Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos 2001 m. ir 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

Lietuva pasiekusi aukštą lygį pagal gyventojų išsilavinimą. Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai rodo, kad šalyje aukštąjį išsilavinimą turėjo 21,2 proc. gyventojų, Telšių apskrityje – 13,5 proc., Mažeikių r. sav. – 14,4 proc. Aukštesnysis ir specialusis vidurinis išsilavinimas visose vietovėse siekė 16–17 proc. ribas. Nebaigtą pradinį išsilavinimą, neraštingų savivaldybėje turėjo 2 proc. vietos gyventojų (3 priedo 23 lentelė).¹⁹

Vyrų išsilavinimas, lyginant su šalies lygiu, buvo žemesnis. Vyrai, turintys aukštąjį išsilavinimą, šalyje sudarė 18,3 proc., Mažeikių r. sav. – 11,3 proc., aukštesnįjį ir specialųjį vidurinį išsilavinimą – 15 proc., savivaldybėje – 14,7 proc. (3 priedo 24 lentelė). Moterų išsilavinimas visuose teritoriniuose lygmenyse buvo aukštesnis. Aukštąjį išsilavinimą šalyje turėjo 23,7 proc. moterų (29,5 proc. aukštesnis už vyrų), aukštesnįjį ir specialųjį vidurinį – 18,5 proc., savivaldybėje – 18 proc. (3 priedo 25 lentelė).²⁰

Kaimo gyventojų, kurie sudaro VVG gyventojų pagrindą, išsilavinimo lygis visose švietimo sistemos pakopose buvo žemesnis. Kaimo gyventojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, buvo 8,8 proc. (šalyje 11,8 proc.), aukštesnįjį ir spec. vidurinį savivaldybėje – 14,9 proc. (šalyje 15,4 proc.) (3 priedo 26 lentelė)²¹(R12).

Bendrą vietovės gyventojų išsilavinimo lygį parodo tai, kiek 1 tūkst. 10 metų ir vyresnių gyventojų teko turinčių išsilavinimą. Lietuvoje 1 tūkst. gyventojų virš 10 metų aukštąjį išsilavinimą turėjo 212, Mažeikių r. sav. – 144 gyventojai. Aukštesnįjį ir spec. vidurinį visose tiriamose teritorijose turėjo nuo 164 iki 169 gyventojų. Atkreiptinas dėmesys, kad dar 169 gyventojai savivaldybėje turėjo tik pradinį išsilavinimą (3 priedo 27 lentelė).²² Vietos gyventojų išsilavinimas sudaro pagrindą kvalifikuotos darbo jėgos išteklių formavimui ir kūrybinio žmogiškojo kapitalo ugdymui. Būtina panaudoti visas galimybes kvalifikuotos darbo jėgos pritraukimui į VVG teritoriją.

Vykstant gyventojų pokyčiams, svarbu efektyviai panaudoti turimus darbo jėgos išteklius. Užimtų gyventojų skaičius Telšių apskrityje kito nevienareikšmiai. 2010–2014 m. apskrityje užimtų gyventojų skaičius padidėjo 5,7 proc., Plungės r. sav. – 47,3 proc., Telšių r. sav. – 12,4 proc., tuo tarpu Mažeikių r. sav. užimtų gyventojų skaičius sumažėjo 5,4 proc. (3 priedo 28 lentelė)²³(R13). 2014 m. pradžioje Mažeikių r. sav. buvo 38 381 darbingas žmogus, kurių amžius skaičiuojamas nuo 15 iki 65 m., užimtų – 22,8 tūkst. Užimti gyventojai sudarė 59 proc. darbingo amžiaus žmonių skaičiaus. Gyventojų užimtumas ir bedarbystė tarpusavyje susiję rodikliai. Ekonominiu augimu 2006 m. Lietuvoje ir atskirose vietovėse buvo mažiausiai bedarbių ir geriausias registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.). Užimtumo srityje nuosmukis prasidėjo nuo 2009 m. Lietuvoje, lyginant 2006 m. su 2009 m., bedarbių skaičius padidėjo nuo 4,5 tūkst. iki 12,6 tūkst. arba 2,8 karto, Mažeikių r. sav. – nuo 2,6 tūkst. iki 5,2 tūkst. arba 2 kartus. Atsigauant Lietuvos ekonomikai, nuo 2011 m. mažėja bedarbių skaičius, mažėja ir registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.). 2014 m. Lietuvoje jis buvo 9,5 proc., savivaldybėje – 14 proc. Tai blogiausia padėtis visoje Telšių apskrityje (3 priedo 29 lentelė)²⁴(R14).

Mažeikių r. sav. su kitomis vietovėmis skirtinga ir bedarbių struktūra pagal lytį ir amžiaus grupes. Lietuvoje bedarbių procentą nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus 2014 m. pradžioje vyrai sudarė 11,5 proc., moterys – 1,7 proc., jaunimas – 6,2 proc. 2014 m. savivaldybėje vyrai sudarė 14,6 proc. (2011 m. – 22,3), moterys – 18,4 proc. (2011 m. – 22,3), - jaunimas – 9,1 proc. (2011 m. – 13,6). Bedarbių santykis buvo didžiausias visus 3 paskutinius metus (3 priedo 30 lentelė)²⁵. Gilesnė bedarbystės analizė pagal demografinės grupes rodo, kad didžiausias bedarbių santykis yra 15–24 m. amžiaus grupėje. Telšių apskrityje 2009 m. jis buvo 41,8 proc., 2010 m. – 54,5 proc., 2011 m. – 44,6 proc., 2013 metais sumažėjo iki 27,6 proc. Lietuvoje didesnę bedarbystės

¹⁹ Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

²⁰ Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

²¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

²² Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

²³ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

²⁴ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

²⁵ Duomenų šaltinis: Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys (darbo išteklių skyriaus duomenys).

procentą sudarė vyrai, Telšių apskrityje – moterys (3 priedo 31 lentelė)²⁶. 2011–2014 m. Mažeikių r. sav. bedarbių skaičius sumažėjo nuo 13 423 iki 5 910, arba 56 proc. 2011–2014 m. VVG teritorijoje bedarbių skaičius sumažėjo nuo 8 378 iki 2 461, arba 70,6 proc. VVG kaimiškiose seniūnijose 2014 m. pradžioje didžiausias bedarbių skaičius buvo Mažeikių apylinkės seniūnijoje ir sudarė 911 gyventojų (2011 m. – 6283), Tirkšlių seniūnijoje – 426 (2011 m. – 591), Vieکشnių seniūnijoje – 263 gyventojus (2011 m. – 399)(3 priedo 32 lentelė)²⁷. VVG ir rajono savivaldybei planuojant investicijas būtina jas nukreipti į vietas, kuriose yra didžiausia bedarbystė, ir ypač moterų užimtumo gerinimui.

Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai rodo, kad užimti gyventojai šalyje 2011 m. sudarė 45,4 proc., Mažeikių r. sav. – nuo 43,9 proc. Mažėjant darbo jėgos ištekliams, didėja jų užimtumas. Savivaldybėje buvo ir išliko aukšta bedarbystė ir ekonomiškai neaktyvūs gyventojai sudarė 41,6 proc. visų gyventojų (3 priedo 33 lentelė)²⁸.

Rajono gyventojams verslumo stoka apsprendžia veiklų rūšis ir pragyvenimo šaltinius. Tie patys visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenys rodo, kad 34,5 proc. rajono gyventojų pragyvena iš darbo užmokesčio ir tik 15 proc. – iš nuosavo ar šeimos verslo. Žemės ūkio veikla pragyvenimą duoda tik 14 proc. gyventojų. Tai 2,7 karto mažesniai gyventojų skaičiui nei Rietavo sav., 2 kartus mažiau nei Telšių r. sav. 51 proc. r. sav. gyventojų pragyvena iš pajamų, kurios gaunamos be darbinių santykių (3 priedo 34 lentelė)²⁹.

Gyventojų galimybė įsidarbinti ir darbo užmokesčio lygis tiesiogiai įtakoja vietos gyventojų pragyvenimo kokybę. Darbo užmokestis Mažeikių r. sav. yra aukščiausias apskrityje ir nuo 2011 metų didėjo. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis savivaldybėje nuo 584,74 Eur (2011 m.) padidėjo iki 645,60 Eur(2014 m.) arba 10,4 proc. 2014 m. jis buvo 18,2 proc. aukštesnis už darbo užmokestį Plungės sav. (3 priedo 35 lentelė)³⁰(R15).Siekiant mažinti ekonominį atotrūkį tarp skirtingų socialinių grupių ir užtikrinti minimalų pragyvenimą, savivaldybėje įdiegta socialinių paslaugų sistema.

Mažeikių rajono savivaldybėje socialinės paslaugos yra teikiamos įvairioms gyventojų grupėms: socialinės rizikos šeimoms, auginančioms vaikus, vaikams su negalia ir jų šeimoms, likusiems be tėvų globos vaikams, suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms, senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms, socialinės rizikos suaugusiems asmenims ir jų šeimoms, kitiems asmenims ir jų šeimoms.

Socialinės infrastruktūros centralizavimas netrukdytų teikti socialines paslaugas VVG teritorijoje, kurios pagrindą sudaro Mažeikių r. sav. kaimiškoji teritorija. Visose kaimiškiose seniūnijose vedama apskaita ir teikiama įvairiapusė parama, kuri įtakoja vykstančių socialinių procesų visuomenėje. Šalies ekonominiai pokyčiai išryškino žmonių grupes, kurioms socialinės paslaugos tapo ypač aktualios. VVG teritorijoje išskiriamos sekančios grupės: senyvo amžiaus asmenys (pensinio amžiaus), socialinės rizikos šeimų ir juose augančių vaikų skaičius, neįgalių asmenų skaičius (be vaikų), neįgalių vaikų skaičius, daugiavaikių šeimų (4 ir daugiau vaikų) skaičius, asmenys (vieniši ir neįgalūs), kuriems teikiamos pagalbos į namus paslaugos, skaičius, socialinę pašalpą gavusių šeimų skaičius, vieniši asmenys, kurie negauna pagalbos į namus paslaugų, kuriems ji būtų reikalinga.

Daugiausiai senyvo amžiaus žmonių 2014 m. gyveno Vieکشnių seniūnijoje – 878, Tirkšlių seniūnijoje – 632, Sedos seniūnijoje – 552 asmenys. Šios socialinės grupės žmonių skaičius 2011–2014 m. kito nežymiai ir turėjo tendenciją mažėti. Šerkšnėnų seniūnijoje jis sumažėjo 25,1 proc. Didžiausias socialinės rizikos šeimų skaičius buvo Vieکشnių, Laižuvos ir Sedos seniūnijose. Jis svyravo nuo 10 iki 14 šeimų. Neįgalių asmenų skaičius (be vaikų) Tirkšlių seniūnijoje buvo 168,

²⁶ Duomenų šaltinis:Lietuvos statistikos departamento duomenyswww.stat.gov.lt.

²⁷ Duomenų šaltinis: Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenysduomenys (darbo išteklių skyriaus duomenys).

²⁸ Duomenų šaltinis:Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

²⁹ Duomenų šaltinis:Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

³⁰ Duomenų šaltinis:Lietuvos statistikos departamento duomenyswww.stat.gov.lt.

Sedos seniūnijoje – 132, Židikų seniūnijoje – 108, Mažeikių apyl. seniūnijoje – 87 asmenys, kitose seniūnijose jų skaičius mažesnis. Neįgalių vaikų skaičius didžiausias buvo Vieکشنیų seniūnijoje – 22 vaikai, Tirkšlių seniūnijoje – 19, Sedos seniūnijoje – 17, kitose seniūnijose – nuo 4 iki 9 vaikų. Sedos seniūnijoje 2014 m. gyveno 14 daugiavaikių šeimų (4 ir daugiau vaikų). Jų skaičius 2011–2014 m. sumažėjo nuo 27 iki 19 šeimų. Didesnis daugiavaikių šeimų skaičius buvo Vieکشنیų, Tirkšlių, Mažeikių apyl. seniūnijose. Socialinę pašalpą gavusių šeimų skaičius Tirkšlių seniūnijoje 2011–2014 m. padidėjo nuo 218 iki 306 šeimų. Visose likusiose seniūnijose jų skaičius mažėjo. Mažeikių apyl. seniūnijoje 26 proc., Šerkšnėnų seniūnijoje – 40,3 proc., Židikų seniūnijoje – 37 proc. 32 Vieکشنیų seniūnijos gyventojams teikiama teikiamos pagalbos į namus paslaugos, Sedos seniūnijoje – 14 asmenims. Tačiau seniūnijose yra nemažas žmonių skaičius vienišų asmenų, kurie negauna pagalbos į namus paslaugų, kuriems ji būtų reikalinga (3 priedo 36 lentelė).³¹

Socialinių paslaugų pagrindinė tikslinė paskirtis – mažinti skurdą patiriančių bendruomenės narių skaičių. Skurdą patiriančių asmenų skaičius VVG teritorijoje mažėja. Nuo 2011 m. iki 2014 m. jis sumažėjo 1 964 iki 1 519, arba 22,7 proc. Didžiausias mažėjimas buvo nuo 2011 m. iki 2013 m., kai skurdą patiriančių asmenų skaičius sumažėjo 1 964 iki 1 074, arba 45,3 proc. Per 2013–2014 m. skurdą patiriančių asmenų skaičius padidėjo 1 074 iki 1 519, 41,4 proc. VVG teritorijoje didžiausias skaičius skurdą patiriančių asmenų gyvena kaimuose ir miesteliuose nuo 201–1000, 2014 m. jų gyveno 73 proc. 2011–2014 m. sumažėjo socialinės rizikos šeimų skaičius nuo 87 iki 66, arba 24,1 proc. ir jose auginamų vaikų skaičius nuo 98 iki 74, arba 24,5 proc. Didžiausias procentas šių šeimų irgi gyvena kaimuose ir miesteliuose nuo 201–1000. Minėtose gyvenvietėse 2011 m. gyveno 46 šeimos, 2014 m. gyveno 30 šeimų, t.y. sumažėjo 34,8 proc. (1, 2 priedai, 3 priedo 37 lentelė)³²(R16).

Mažeikių r. sav. 2011–2014 m. mažėjo suaugusių, pensinio amžiaus neįgalių asmenų ir vaikų su negalia skaičius. VVG teritorijoje suaugusių neįgalių asmenų skaičius 2011–2014 m. padidėjo 21,3 proc., vaikų su negalia – 13,6 proc. (3 priedo 38 lentelė)³³(R17). Esama padėtis verčia ieškoti neįgalumo priežasčių ir būdų mažinti jas. Savivaldybėje įgyvendinamos priemonės, užtikrinančios socialinių paslaugų teikimą neįgalumą turintiems asmenims.

Mažeikių r. sav. 2011 m. gyveno 827 (2014 m. –978) vieniši, socialinės rūpybos ar globos reikalaujantys asmenys, t.y. 18,3 proc. 2011 m. VVG teritorijoje jų gyveno tik 20, 2014 m. – 57 gyventojai, t.y. 2,9 karto (3 priedo 39 lentelė)³⁴. Didžiausias jų skaičius gyveno Vieکشنیų, Sedos ir Židikų seniūnijose. Jiems teikiama parama pagal įstatymų numatytą tvarką.

VVG teritorijoje sudėtingesnė padėtis su asmenimis, sergančiais priklausomybės ligomis. Pacientų, turinčių priklausomybę nuo alkoholio, skaičius nuo 650 asmenų (2011 m.) padidėjo iki 737 asmenų(2014 m.) arba 13,4 proc. ir jie sudaro 48,5 proc. nuo bendro sergančių priklausomybės ligomis pacientų skaičiaus (3 priedo 40 lentelė) (R18). Kaip buvo minėta, VVG teritorijoje gyvena 35,8 proc. savivaldybės gyventojų, todėl sergančių priklausomybės nuo alkoholio pacientų skaičiaus VVG teritorijoje yra santykinai didesnis. Skurdo mažinimas ir socialinės atskirties mažinimas vykdomas taikant pašalpų skyrimo sistemą. Pertvarkius socialinių pašalpų skyrimo tvarką, 2011–2014 m. ženkliai sumažėjo pašalpų gavėjų skaičius ir pašalpų išmokamos sumos. Mažeikių r. sav. socialinių pašalpų gavėjų skaičius sumažėjo 39,6 proc., o pašalpų išmokama suma – 48,3 proc. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius ir išmokamos sumos mažėjo visose VVG teritorijos seniūnijose. Vieکشنیų seniūnija išmokama socialinių pašalpų suma 2011–2014 m. sumažėjo 40 proc., Tirkšlių seniūnijoje – 42 proc., Šerkšnėnų seniūnijoje – 54,4 proc. Socialinė pašalpa mažėjo ir kitose seniūnijose (R19). Mažėjant gimstamumui, mažėjo ir išmoka vaikui bei vienkartinė išmoka nėščiai moteriai. Vieکشنیų seniūnijoje išmoka vaikui sumažėjo 25,8 proc., vienkartinė išmoka

³¹ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

³² Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

³³ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

³⁴ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

nėščiai moteriai – 22,4 proc. Visos kitos pašalpos savivaldybės ir seniūnijų lygmenyje pateikiamos 3 priedo 41 lentelėje.³⁵

Mažeikių r. sav. ir VVG teritorijos išskirtinumą parodo jos ūkio struktūra, kuri įtakoja gyventojų lokalinę gyvenamąją vietą, užimtumą, demografinius pokyčius. Savivaldybėje išvystyta pramonės šaka ir dauguma gyventojų (69,2 proc.) gyvena miestuose, kaime – 30,8 proc. Savivaldybė turi labiau išryškintą pramoninę plėtros kryptį. Telšių apskrityje 2011–2014 m. gyventojų skaičius sumažėjo 4,7 proc., Mažeikių r. sav. – 4 proc. 2006–2013 m. didėjo gimstamumas 1000 gyventojų ir savivaldybė pagal natūralios kaitos rodiklį pirmauja apskrityje. 2011–2014 m. gyventojų demografinėje struktūroje didėjo vaikų 0–6 metų amžiaus grupėje skaičius. Kitose amžiaus grupėse nuo 7 metų iki 65 metų gyventojų skaičius mažėjo ir pradėjo didėti tik 65 metų ir vyresnio amžiaus grupėje. 2007–2010 m. Mažeikių rajono savivaldybėje smarkiai didėjo neto migracija, kaip ir Lietuvoje, kuri 2011–2013 m. pradėjo sparčiai mažėti. Šios tendencijos susijusios su bendru ekonomikos nuosmikiu šalyje ir jos atsigavimu. Savivaldybėje ir VVG teritorijoje išlaikytas demografinis stabilumas ir pasiektas geriausias apskrityje ir šalies mastu senatvės koeficientas – 96, šalyje – 126.

Į VVG teritoriją pateko Sedos ir Vieکشnių miestai bei visa savivaldybės kaimiškoji teritorija, kuri užima 98,1 proc. savivaldybės teritorijos ir kurioje 2014 m. pradžioje gyveno 20 122 arba 35,8 proc. savivaldybės gyventojų. Vietos plėtros strategija daugiausia bus įgyvendinama plačioje savivaldybės – VVG teritorijoje. VVG teritorijos socialiniai pokyčiai būdingi savivaldybės tendencijoms. VVG teritorijoje gyventojų skaičius 2011–2014 m. sumažėjo 5,5 proc. 2014 m. 51 proc. gyventojų sudarė moterys, 49 proc. – vyrai. Tai išskirtinai mažas atotrūkis gyventojų skaičiaus struktūroje pagal lytinį požymį. Savivaldybėje 96 proc. gyventojų sudaro lietuvių tautybės asmenys, kitoms tautybėms tenka tik 4 proc. Gyventojų išsilavinimas, ypač kaimo, kurie sudaro VVG teritorijos pagrindą, žemesnis už šalies vidurkį. Užimtų gyventojų skaičius 2012–2014 m. sumažėjo 7,7 proc., bedarbystė – registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus žmonių skaičius – sumažėjo nuo 19,1 proc. (2011 m.) iki 14 proc. (2014 m.), tačiau liko aukščiausias apskrityje. Savivaldybėje pasiektas aukščiausias apskrityje vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis – 498,10 Eur, tačiau tik 1,5 gyventojų nuosavą verslą nurodė kaip pagrindinį pragyvenimo šaltinį. Savivaldybėje įgyvendinta visa apimanti socialinės paramos sistema, kuri sumažina socialinę atskirtį, skurdą ir pažeidžiamų socialinių grupių integravimą į visavertį gyvenimą. 2011–2014 m. visose kaimiškosiose seniūnijose sumažėjo socialinių pašalpų gavėjų skaičius ir išmokamų socialinių pašalpų sumos. Anketavimo būdu, grupinės diskusijos metu gauta informacija „patvirtina“ ir papildoma VVG teritorijos atliktos socialinės situacijos analizės duomenis ir išryškina vietos gyventojų problemas ir poreikius. Neatsižvelgiant į teigiamus poslinkius socialinėje srityje, gyventojų netenkina natūrali gyventojų kaita ir emigracija, įtakoianti demografinius pokyčius vietovėje, kuriems būdingas vaikų ir jaunimo mažėjimas ir vyresnio amžiaus žmonių skaičiaus augimas, senstanti visuomenė, demografiniai pokyčiai VVG teritorijoje kelia didelę grėsmę darbo jėgos ištekliams, galimybe apsirūpinti kvalifikuota darbo jėga, didžiausia apskrityje bedarbystė, didėja atotrūkis tarp miesto ir kaimo gyventojų pragyvenimo lygio, didėja žmonių, susiduriančių su ekonominiais sunkumais, patiriančių socialinę atskirtį.

Siekiant pagerinti demografinę situaciją Mažeikių rajono savivaldybėje ir VVG teritorijoje, būtina užtikrinti aukštesnę nei kitose šalies vietovėse socialinę ir ekonominę gerovę.

Didinant gyventojų darbinį užimtumą, pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas įmonių steigimo ir jų veiklos vystymo skatinimui, verslui palankiai mokesčių politikai, teisinei sistemai formuoti. Ypač turi būti rūpinamasi smulkiuoju ir vidutiniu verslu, sudarant palankias sąlygas verslui, kadangi šioje sferoje dažniausiai kuriamos naujos ir papildomos darbo vietos.

Siekiant pagerinti socialinių paslaugų teikimą, įgyvendinti socialinių paslaugų tinklo plėtrą, įkuriant trūkstamas įstaigas ar esamose įstaigose sudarant galimybes teikti trūkstamas paslaugas,

³⁵ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

užtikrintų socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę. Šių poreikių sprendimas yra būtinas, norint motyvuoti žmones grįžti į rajoną ir suaktyvinti socialinę ir ekonominę veiklą.

Vietos gyventojai pirmumą suteikė pagrindiniams poreikiams ir prioriteto tvarka suteikė pirmą vietą „Kurti darbo vietas vietos gyventojams, ypač jaunimui, kuriant ir plėtojant verslus, mažinant skurdo riziką kaimo vietovėse“, antrą vietą „Skatinti vietos gyventojų, NVO socialinę, ekonominę plėtrą VVG teritorijoje, tvarkant mažąją viešąją infrastruktūrą, didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“, trečią vietą „Sudaryti sąlygas vietos gyventojams kvalifikacijos kėlimui, vykdant mokymus, patirties sklaidą“. Šių pagrindinių poreikių įgyvendinimui VPS yra numatyta vizija, priemonės ir veiklos sritys. VPS vizijoje siekiama, kad „VVG teritorija - atvira investicijoms, skatinanti verslumą ir užimtumą, bendruomeniškumą, sudaranti vietos gyventojams kokybiškas gyvenimo sąlygas“. Vizija atitinka nustatytus vietos gyventojų poreikius ir šių poreikių įgyvendinimui VPS numatytas pirmas prioritetas „Verslo ir verslo aplinkos plėtra, darbo vietų kūrimas“ ir antras prioritetas „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, kuriant mažąją infrastruktūrą, ugdant bendruomeniškumą ir stiprinant socialinę įtrauktį“ jų priemonės ir veiklos sritys, kurios leis patenkinti vietos gyventojų poreikius.

2.4.	VVG teritorijos ekonominė situacija
------	-------------------------------------

Šalies ekonominį išsivystymo lygį ir jo kitimą parodo bendro vidaus produkto ir sukurtos pridėtinės vertės pokyčiai. Bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) yra apibrėžiamas kaip galutinė prekių ir paslaugų, sukurtų šalyje, rinkos vertė per tam tikrą laiko tarpą. Bendroji pridėtinė vertė (toliau – BPV) – atskiros ekonominės veiklos rūšies ar institucinio sektoriaus veiklos rezultatų grynoji vertė. Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis Lietuvos BPV šalies mastu didžiausias nuosmukis buvo 2009 m. –(minus)14,6 proc. 2010 m. BVP padidėjo 1,5 proc. ir paskutiniaisiais 2012–2013 m. metinis didėjimas buvo 3,5 proc. Žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje sukuriama BVP paskutiniaisiais metais augo spartesniais tempais ir sukuriama BPV struktūroje sudarė 3,8 proc. (3 priedo 42 lentelė)³⁶.

Ekonominį augimą lemia daugelis veiksnių, tačiau svarbiausi iš jų yra kvalifikuoti darbo jėgos ištekliai ir investicijos. Vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių yra tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI). TUI nauda ekonomikai yra pritraukiamos investicijos lėšos, užsienio firmų prekiniai ženklai, lengvesnis priėjimas prie naujų rinkų, vietinės ekonomikos integracija į tarptautinės vertės kūrimo grandines. Mažeikių r. sav. didžiausias investicijas pritraukė naftos produktų perdirbimo įmonė AB „Orlen Lietuva“ ir kitos verslo rūšys. Tiesioginės užsienio investicijos, tenkančios vienam gyventojui, 2012 metų pabaigoje savivaldybėje buvo didžiausios apskrityje ir 4,4 karto lenkė šalies ir 2,5 karto Telšių apskrities lygį, 2013 m. 3,9 karto lenkė šalies lygį, 2,5 karto apskrities lygį (3 priedo 43 lentelė)³⁷(R20).

Integruotos ekonominės plėtros būtina sąlyga – lygiagrečiai vykdyti materialines investicijas. Materialinės investicijos (toliau – MI) – tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. Materialinės investicijos yra ilgalaikio ekonomikos augimo prielaida. Mažeikių r. sav. materialinės investicijos 2012 m. sudarė 62,3 proc. visų Telšių apskrities materialinių investicijų ir pagal jų apimtį 4,6 karto buvo didesnės už Telšių, 3,2 karto – už Plungės r. sav., tačiau 2012–2013 m. jos sumažėjo 13,7 proc. (3 priedo 44 lentelė)³⁸(R21).

Mažeikių r. sav. ir VVG pritraukė dideles lėšų apimtis į savo vietovę. Europos regioninės plėtros fondas – Socialinio būsto plėtra Mažeikių rajone gauta 309 687,17 Eur ir įrengti 22 nauji socialiniai būstai Tirkšliuose, Viekšniuose ir Mažeikiuose, Europos regioninės plėtros fondo parama 145 324,68Eur– restauruoti Renavo dvaro rūmai, dalis patalpų pritaikyta viešojo maitinimo paslaugoms teikti ir kt. 2011 m. buvo įgyvendinti 39 projektai, kurių vertė 5 153 267,33 Eur, 2014 m. – 26 projektai, kurių vertė 2 905 142,33 Eur (3 priedo 45 lentelė).³⁹

Kitas ekonominį išsivystymo lygį lemiantis veiksnys – tai žmogiškasis kapitalas, kuris apima ir kūrybinę intelektualinę ir fizinę veiklą. 2013 m. Lietuvoje paslaugų srityje buvo užimti 66 proc. dirbančių gyventojų, pramonės šakoje – 17,8 proc., žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje – 8,8 proc. ir statyboje – 7,7 proc. šalyje užimtų gyventojų. 2013–2014 m. pokyčiai įvyko tik žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje, t.y. padidėjo nuo 8,8 proc. iki 9,2 proc.

³⁶ Duomenų šaltinis:Lietuvos statistikos departamento duomenyswww.stat.gov.lt.

³⁷ Duomenų šaltinis:Lietuvos statistikos departamento duomenyswww.stat.gov.lt.

³⁸ Duomenų šaltinis:Lietuvos statistikos departamento duomenyswww.stat.gov.lt.

³⁹ Duomenų šaltinis:Mažeikių r. sav. duomenys.

Telšių apskrityje 2013 m. paslaugų srityje buvo užimti 55,2 proc. gyventojų, žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje – 13,1 proc., pramonės šakoje – 23,7 ir statyboje – 11 proc. gyventojų. 2014 m. užimtumas išliko panašus. Struktūrinė darbo jėgos sudėtis Žemaitijoje iš esmės skiriasi nuo padėties Lietuvoje. Čia 34,8 proc. daugiau gyventojų buvo užimti žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje, mažesnis procentas dirbo paslaugų sektoriuje (3 priedo 46 lentelė).⁴⁰

Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai rodo, kad 2011 m. Mažeikių r. sav. buvo 21,3 tūkst. 15 metų ir vyresnių metų užimtų gyventojų. Didžioji jų dalis – 5841 gyventojas arba 27,4 proc. dirbo pramonės šakoje, 17,4 proc. – didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje, variklių transporto priemonių ir motociklų remonte, 11,5 proc. – švietimo sistemoje ir tik 4,6 proc. – žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje (3 priedo 47 lentelė). Užimtųjų gyventojų struktūra parodo Mažeikių r. sav. išskirtinumą Telšių apskrityje (R22).

Gyventojų užimtumas vykdomas ūkio subjektuose arba vykdant ūkinę veiklą pagal individualios veiklos verslo liudijimą arba pažymą. Ūkio subjektas – fizinis ar juridinis asmuo arba kita organizacija, juridinio asmens ar kitos organizacijos filialas, Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdamas teisės aktų reglamentuojamą ūkinę veiklą, kurią prižiūri subjektai (priežiūros institucijos) įstatymų nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą. Mažeikių r. sav. 2014 m. metų pradžioje buvo 1 403 veikiantys ūkio subjektai. Jų skaičius 2011–2014 m. padidėjo 3,8 proc. ir yra didžiausias tarp apskrities savivaldybių. Savivaldybėje veikia 42,7 proc. apskrityje veikiančių ūkio subjektų. Jų skaičius yra 1,8 karto didesnis už Plungės r. sav. ir 54,8 proc. – už Telšių r. sav. veikiančių ūkio subjektų skaičių (3 priedo 48 lentelė).⁴¹

Veikiančių ūkio subjektų skaičius pagal subjekto teisinę formą metų pradžioje Mažeikių r. sav. dominavo uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – UAB). 2014 m. pradžioje savivaldybėje veiklą vykdė 822 UAB arba 58,6 proc. visų ūkio subjektų. Tais pačiais metais 230 subjektų turėjo individualios įmonės statusą, 152 – asociacijos, 66 – savivaldybės biudžetinės įstaigos, 5 – žemės ūkio bendrovės ir kt. (3 priedo 49 lentelė).⁴² Vertinant veikiančių ūkio subjektų pokyčius, gilesnė analizė turėtų būti atlikta nustatyti priežastims, kodėl 2014 m. iš įregistruotų 2674 ūkio subjektų veiklą vykdė tik 1403, t.y. tik 52,5 proc. ūkio subjektų. Į ūkio subjektų struktūrą patenka ir įmonės (subjektai), akumuliuojantys savivaldybės ir šalies biudžeto pajamas, ir subjektai, savo veiklą vykdamys gaudami finansavimą iš savivaldybės ar šalies biudžeto.

Smulkus ir vidutinis verslas (toliau – SVV) – vienas iš pagrindinių ekonomikos augimo lemiančių veiksnių, turintis esminį poveikį bendrai šalies ūkio plėtotei, naujų darbo vietų kūrimui ir socialiniam stabilumui, todėl jo plėtra yra viena iš svarbiausių Mažeikių krašto ekonominės veiklos kryptių. Valstybė, siūlydama verslininkams vis naujas paramos formas, skatina gyventojų verslumą. SVV subjekto sampratą apibrėžia Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo įstatymas, kurio nauja redakcija įsigaliojo nuo 2008 m. sausio 1 d. SVV subjektas yra maža ar vidutinė įmonė (MVĮ), atitinkanti įstatyme numatytas sąlygas. Mažeikių r. sav. 2014 m. sausio 1d. ūkinę veiklą vykdė 1 082 mažos ir vidutinės įmonės. 378 arba 34,9 proc. įmonių užsiėmė didmenine ir mažmenine prekyba, variklių transporto priemonių ir motociklų remontu, 125 – statyba, 114 – apdirbamąja gamyba, 110 teikė apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas, 51 įmonė ūkinę veiklą vykdė žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje (3 priedo 50 lentelė).⁴³

2011–2014 m. mažų ir vidutinių įmonių skaičius sumažėjo nuo 1066 iki 819, arba 23,2 proc. Mažeikių r. sav. buvo 819 arba 75,7 proc. visų MVĮ. Tais pačiais metais veiklą vykdė 230 individualių įmonių ir 5 žemės ūkio bendrovės. Tarp visų veikiančių įmonių MVĮ savivaldybėje sudarė 99,5 proc. Tokį patį lyginamąjį svorį MVĮ sudarė šalyje ir Telšių apskrityje (3 priedo

⁴⁰ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁴¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatai.

⁴² Duomenų šaltinis: Ūkio subjektai. Pagrindiniai duomenys 2013.

⁴³ Duomenų šaltinis: Ūkio subjektai. Pagrindiniai duomenys 2013.

51 lentelė)⁴⁴. Tai dar kartą patvirtina, kad ekonominė vietovės plėtros galia sutelkta MVĮ. Tarp MVĮ dominavo smulkios įmonės. Turinčios nuo 1–4 darbuotojų savivaldybėje sudarė 54,2 proc., šalyje – 56,9 proc., Telšių apskrityje – 52,5 proc. (3 priedo 52 lentelė)⁴⁵. Tarp veikiančių mažų ir vidutinių įmonių pagal pajamų dydžio grupes 2014 m. sausio 1 d. didžiausią skaičių sudarė įmonės, gaunančios per metus nuo 100 000 Eur iki 72 404,72 Eur. Mažeikių r. sav. jos sudarė 20,1 proc. nuo visų MVĮ, šalyje – 16,9 proc., Telšių apskrityje – 18,4 proc. (3 priedo 53 lentelė).⁴⁶ Įvertinant bendrą verslumo lygį vietovėje, naudojamas integruotas verslumo lygio nustatymo rodiklis, t.y. kiek MVĮ tenka 1 000 gyventojų. Mažeikių r. sav. 1000 gyventojų 2014 m. pradžioje teko 19,32 įmonės, Telšių apskrityje – 16,73, šalyje – 23,09 įmonės. Pagal verslumo lygį Mažeikių r. sav. pirmąją apskrityje, tačiau 17 proc. atsilieka nuo šalies vidutinio verslumo pasiekimo (3 priedo 54 lentelė)⁴⁷(R23).Kaip jau buvo minėta, VVG teritorija, kurioje bus įgyvendinama vietos plėtros strategija, apims 1 197 km² arba 98,1 proc. visos rajono savivaldybės teritorijos, teritorijoje gyvena 35,8 proc. r. sav. gyventojų. Ekonominė ir socialinė veikla vykdoma tiek Mažeikių miesto, tiek VVG teritorijoje. Kaimiškosiuose seniūnijose, lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis, išplėtoti alternatyvūs žemės ūkiui verslai. Seniūnijose vykdomi verslai pateikiami 3 priedo 55 lentelėje⁴⁸. VVG teritorijoje 2015 m. veiklą vykdė 134 įmonės, kuriose dirbo 2 597 darbuotojai. Daugiausia įmonių yra Sedos seniūnijoje – 32 įmonės, Vieکشnių seniūnijoje – 29. Daugiausia darbo vietų įmonės sukuria Židikų seniūnijoje – 1415, Vieکشnių – 321, Sedos – 246. Židikų seniūnijoje veikia didžiausia rajono įmonė AB „Orlen Lietuva“, kurioje dirba 1150 darbuotojų. Mažiausiai įmonių ir darbo vietų sukurta Mažeikių ir Laižuvos seniūnijose. Pagal veiklos pobūdį VVG teritorijoje veikiančios mažos ir vidutinės įmonės daugiausiai užsiima didmenine ir mažmenine prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontu, transportu ir saugojimu bei apdirbamąja gamyba. VVG teritorijos seniūnijų įmonių ekonominė veikla gana įvairi ir plati, pateikiama 3 priedo 56 lentelėje.⁴⁹

Savivaldybė remia ir skatina įvairias ūkinės veiklos formas. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos sprendimu yra patvirtintas Smulkiojo ir vidutinio verslo rėmimo fondas, kuriuo yra skatinamas Mažeikių rajono gyventojų bei įmonių verslumas bei konkurencingumas, sudaromos palankesnės veiklos sąlygos pradedantiems smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams, kuriantiems naujas darbo vietas ir kt.

2014 m. Mažeikių r. sav. įsigiję verslo liudijimą dirbo 1 092 gyventojai. 689 asmenims (63,1 proc.) buvo taikomos mokesčių lengvatos, kurios sudarė 13 740 tūkst. Eur. Panašus gyventojų skaičius, dirbantis įsigijus verslo liudijimą, buvo Plungės ir Telšių r. sav. Neatsižvelgiant į taikomas lengvatas asmenims, dirbantiems įsigijus verslo liudijimą, 2011–2014 m. jų skaičius savivaldybėje sumažėjo 10,4 proc. (3 priedo 57 lentelė)⁵⁰. Nežymi Mažeikių r. sav. gyventojų dalis vykdė individualią veiklą pagal individualios veiklos pažymą. Pagrindinės vykdomos veiklos 2014 m.: 73 gyventojai užsiėmė draudimo agentų ir brokerių veikla, 58 – elektros gamyba, 52 – variklinių transporto priemonių technine priežiūra ir remontu, 47 – kirpyklų ir kitų grožio salonų veikla, 44 – taksi veikla ir kt. veiklomis. Įvairios verslo formos ir darbo santykių įvairinimas leido rajono savivaldybėje didinti gyventojų užimtumą ir mažinti bedarbystę. Užimtumo ir bedarbystės analizė atlikta ankstesniame skyriuje.

Iki šiol Mažeikių rajono kaimo bendruomenės, kitos nevyriausybinės organizacijos vykdė kultūrinę, sportinę veiklą, sprendė vietos gyventojų socialines problemas, mažinant socialinę atskirtį, tačiau nevyriausybinės organizacijos imasi ir kitos veiklos.

⁴⁴ Duomenų šaltinis: www.stat.gov.lt, <http://osp.stat.gov.lt/statistikos-leidiniu-katalogas>, Ūkio subjektai. Pagrindiniai duomenys 2011 m. (Pastaba. Mažeikių r. sav. duomenys pateikiami su savivaldybės centru).

⁴⁵ Duomenų šaltinis: Ūkio subjektai. Pagrindiniai duomenys 2013.

⁴⁶ Duomenų šaltinis: Ūkio subjektai. Pagrindiniai duomenys 2013.

⁴⁷ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁴⁸ Duomenų šaltinis: Mažeikių rajono seniūnijų duomenys.

⁴⁹ Duomenų šaltinis: Mažeikių rajono sav. seniūnijų duomenys.

⁵⁰ Duomenų šaltinis: VMI duomenys, www.vmi.lt/cms/gyventojai.

Per daugelį metų Ukrių kaimo bendruomenės narių sukaupta patirtis, organizuojant sportines ir kultūrinės, kaimo paveldo saugojimo ir populiarinimo, kaimo infrastruktūros plėtojimo bei socialines veiklas, ir įgytos žinios, dalyvaujant įvairiuose seminaruose bei mokymuose, subrandino poreikį ryžtis dar vienai bendruomenės veiklai – kurti bendruomeninį verslą, kurio pagrindinis tikslas – kurti darbo vietas kaimo gyventojams, mokyti juos verslumo ir užsidirbti pajamų investicijoms į tolimesnę verslo plėtrą bei kitų bendruomenės veiklų (kultūrinių, sportinių, socialinių ir kt.) organizavimą. Ukrių kaimo bendruomenė nutarė teikti gyventojams sulčių spaudimo paslaugą. Šalia pagrindinės veiklos – sulčių spaudimo paslaugos teikimo įtraukė dar vieną veiklą – obuolių sūrio virimą ir realizavimą. Šios veiklos pagrindinis tikslas – išlaikyti 1 sezoninę darbo vietą bei populiarinti kulinarinio paveldo fondo produktą – obuolių sūrį. Šiuo metu įdarbintas 1 darbuotojas ir dirba 3 savanoriai. Sulčių spaudimo paslaugos teikiamos vietos gyventojams, sūris parduodamas turguose, mugėse ir kt. VVG teritorijoje tik formuojasi bendruomeninis, socialinis verslas, tik viena Ukrių kaimo bendruomenė užsiima šia veikla. Daugiau NVO, kurios vykdytų bendruomeninį, socialinį verslą nėra, todėl atlikti analizės nėra galimybės.

Mažeikių rajono Urvikių kultūros centras įgyvendino projektą „Kultūros namų pastato, Saulės g. 3, Urvikių k., Mažeikių r. sav. paprastas remontas, pritaikant amatų centrui“ Nr. LEADER-11-ŠIAURĖS VAKARŲ LIETUVA-04-020. Buvo įkurtas amatų centras. Šiuo metu amatų centras vykdo etnografinės kultūros paveldo sklaidą, organizuoja etninę kultūrą populiarinančius renginius, puoselėja autentiškas, natūralioje aplinkoje gyvuojančias etninės kultūros raiškos formas (senųjų amatų skleidimas, tradicijų tęstinumas), skatina ir plėtoja senuosius amatus, formuoja vaikų ir jaunimo iniciatyvumą, kūrybiškumą. Nuo 2014 m. spalio mėn. pab. iki 2015 m. birželio 1 d. Urvikių kultūros centras pradėjo vykdyti edukacinius užsiėmimus „Duonos keliu“. Per tokį trumpą laikotarpį centro vykdomus užsiėmimus aplankė apie 400 įvairaus amžiaus dalyvių, uždirbta lėšų apie 700 Eur. Kad etnografinis centras gyvuotų, darbuotojai turi idėjų, kaip pritraukti lankytojus programoje „Duonos keliu“. Vienas iš nematerialaus paveldo objektų yra Urvikių kultūros centro folkloro ansamblis „Ašvija“, tautiniai rūbai.

Gyventojų užimtumas ir bedarystė tarpusavyje susiję rodikliai. Užimtumo srityje nuosmukis prasidėjo nuo 2009 m. Lyginant 2006 m. su 2009 m., Lietuvoje bedarbių skaičius padidėjo nuo 73,2 tūkst. iki 203,1 tūkst. Telšių apskrityje nuo 4,5 tūkst. iki 12,6 tūkst. arba 2,8 karto, Mažeikių r. sav. nuo 2,6 tūkst. iki 5,2 tūkst. arba 2 kartus. Atsigaunant Lietuvos ekonomikai, nuo 2011 m. mažėja bedarbių skaičius, tad mažėja ir registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.). 2014 m. Lietuvoje jis buvo 9,5 proc., savivaldybėje – 14 proc. Tai blogiausia padėtis visoje Telšių apskrityje (3 priedo 29 lentelė).⁵¹

Darbo biržos duomenimis 2015 m. birželio mėn. buvo registruota 181 laisva darbo vieta, iš jų: neterminuotam darbui – 621, terminuotam – 19. Lyginant su praeitų metų duomenimis, laisvų darbo vietų sumažėjo 33,5 proc., iš jų: neterminuotam darbui – 22,1 proc., terminuotam darbui – 70,3 proc.

Mažeikių r. sav. su kitomis vietovėmis skirtinga ir bedarbių struktūra pagal lytį ir amžiaus grupes. Lietuvoje bedarbių proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus 2014 m. pradžioje vyrai sudarė 11,5 proc. moterys – 1,7 proc., jaunimas – 6,2 proc. Savivaldybėje vyrai sudarė 14,6 proc., moterys – 18,4 proc., jaunimas – 9,1 proc. 2014 m. pradžioje VVG kaimiškosiose seniūnijose didžiausias bedarbių skaičius buvo Mažeikių apylinkės seniūnijoje – 811 gyventojų, Tirkšlių seniūnijoje – 426, Viekšnių seniūnijoje – 263 gyventojai (3 priedo 30, 32 lentelės).⁵² VVG ir rajono savivaldybei, planuojant investicijas, būtina jas nukreipti į vietas, kuriose yra didžiausia bedarystė ir ypač moterų užimtumo gerinimui.

Jau buvo minėta, kad Mažeikių r. sav. skatina ir remia SVV plėtrą. Įgyvendinamos priemonės apima strateginį SVV planavimą, mokesčių ir rinkliavų sistemą, tiesioginę finansinę paramą SVV,

⁵¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁵² Duomenų šaltinis: www.ldb.lt/tdb/Telsiai/Puslapiai/default.aspx. (Pastaba. Mažeikių r. sav. duomenys pateikiami su savivaldybės centru).

teritorijų planavimo ir žemėtvarkos priemonės, investicijas į fizinę infrastruktūrą, rajono įvaizdžio gerinimo priemonės. VVG, planuodama ir įgyvendindama verslo plėtros priemonės, turi integruotis į rajone veikiančią sistemą.

Mažeikių r. sav. išvystytas paslaugų sektorius. Mažeikių rajono susisiekimo sistemą sudaro krašto ir rajoniniai keliai bei geležinkelis. Rajone yra 8 krašto reikšmės keliai (Kuršėnai–Mažeikiai, Telšiai–Seda, Ežerė–Mažeikiai, Mažeikiai–Plungė–Tauragė, Mažeikiai–Skuodas, Mažeikių aplinkkelis, Seda–Židikai, Bugeniai–Pikeliai) bei 40 rajoninės reikšmės kelių. Mažeikių rajoną kerta geležinkelio linija: Mažeikiai–Šiauliai–Radviliškis. 2011 m. duomenimis Mažeikių rajono gyventojui teko 2 kartus mažiau kelionių autobusu nei 1 šalies ir 50,4 proc. daugiau kelionių autobusu nei 1 apskrities gyventojui.

Mažeikių rajono savivaldybėje nuotekų surinkimu ir tvarkymu, vandens tiekimu užsiima UAB „Mažeikių vandenys“. Eksploatuojamos 24 nuotekų perpumpavimo stotys ir 12 nuotekų valyklų. Nuotekų tinklų ilgis rajone – 195,3 km. UAB „Mažeikių vandenys“ eksploatuoja 50,3 km ilgio lietaus kanalizacijos sistemą.

Į VVG teritoriją patenka visa kaimiškoji rajono savivaldybės teritorija. Pagrindinė ūkio šaka minėtoje teritorijoje yra žemės ūkis. Žemės ūkio sektorius yra svarbus kaimo gyventojų užimtumo ir pridėtinės vertės kūrimo šaltinis. Dėl susiklosčiusių istorinių ir geopolitinių sąlygų žemės ūkis Lietuvoje turi didesnę ekonominę ir socialinę reikšmę negu šalyse kaimynėse bei ES valstybėse. Dėl to šalyje minėtas sektorius atlieka svarbią ekonominę, socialinę, gamtosauginę ir etnokultūrinę funkciją bei yra vienas iš prioritetinių ūkio šakų žemės ūkyje ir jį aptarnaujančiose sferose.

Žemės fondo sudėtis parodo, kad Mažeikių r. sav. žemės ūkis yra prioritetinė ūkio veiklos kryptis. Savivaldybėje žemės ūkio naudmenos 2014 m. užėmė 60,2 proc. bendro žemės fondo, tuo tarpu šalyje – 53 proc., Telšių apskrityje – 51,7 proc. Miškams teko 29,5 proc. žemės fondo – tai 15,7 proc. mažiau už Telšių apskrities ir 9,5 proc. – už šalies vidurkį. Rajono sav. intensyviai panaudojamos ž. ū. naudmenos. 91,8 proc. ž. ū. naudmenų ariami ir vykdomas intensyvus jų panaudojimas.⁵³

Pasėlių plotų struktūroje dominuoja javai ir jų plotai. 2011–2014 m. jų plotai padidėjo nuo 28,8 iki 33,8 tūkst. ha arba 17,4 proc. Bulvių, daržovių plotai per minėtą laikotarpį mažėjo. Didėjant javų plotams, didėjo ir bendras grūdų derlius – nuo 65,8 iki 111,8 tūkst. tonų (3 priedo 58 lentelė).⁵⁴

Analizuojamu laikotarpiu keitėsi ir žemės ūkio kryptis. 2006–2013 m. gyvulininkystės produktų, perskaičiuotų į pieną, rajono savivaldybėje sumažėjo nuo 60 tūkst. tonų iki 37,8 tūkst. tonų arba 27 proc., Telšių apskrityje – 14,5 proc. 2011–2014 m. rajono savivaldybėje produktų, perskaičiuotų į pieną, sumažėjo 10,3 proc., apskrityje – 3,6 proc. (3 priedo 59 lentelė)⁵⁵. Ūkininkų, deklaravusių pasėlių plotus, skaičius 2011–2014 m. kito nežymiai. Deklaruotų pasėlių plotas padidėjo nuo 63 549,77 ha iki 64 200 ha.

Ūkininkų ūkių registro duomenimis 2013 m. vasario 1 d. Mažeikių rajono savivaldybėje buvo registruotas 1 921 ūkis arba 23,9 proc. visų Telšių apskrities ūkių. Pagal ūkių skaičių Telšių apskrityje 2013 m. vasario 1 d. dominavo Plungės ir Telšių rajonų savivaldybės. Vidutinis vieno ūkio dydis Mažeikių rajono savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu buvo 9,04 ha. Tai mažiausias ūkio dydis tarp visų Telšių apskrities savivaldybių bei 16,4 proc. mažesnis už apskrities vidurkį (3 priedo 5 pav.).⁵⁶

2009–2014 m. vykstant žemės plotų konsolidavimui šalyje, Telšių apskrityje ir Mažeikių r. sav. mažėjo žemės ūkio valdų, fizinių valdų valdytojų skaičius, didėjo juridinių valdų valdytojų ir ūkininkų ūkių skaičius. Pastarasis r. sav. padidėjo 7,9 proc. Tos pačios tendencijos pastebimos ir 2011–2014 m. (3 priedo 60 lentelė).⁵⁷

⁵³ Duomenų šaltinis: 3 priedo, 85 lentelė. (Pastaba. Mažeikių r. sav. duomenys pateikiami su savivaldybės centru).

⁵⁴ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁵⁵ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁵⁶ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras.

⁵⁷ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

Pirminis žemės plotų konsolidavimo etapas turėjo labai nežymią įtaką valdų plotų didėjimui. 2009–2014 m. dominuojančios iki 5 ha žemės ūkio naudmenų valdos šalyje sumažėjo 34,1 proc., apskrityje – 28,1 proc. ir r. sav. 28,4 proc. 2011–2014 m. šalyje sumažėjo 32,2 proc., apskrityje – 26,4 proc., rajono savivaldybėje – 29,2 proc. Mažeikių r. sav. padidėjo valdų nuo 50 iki 100 ha skaičius ir valdų nuo 100 ha skaičius (3 priedo 61 lentelė).⁵⁸

Vykstantis valdų stambėjimo ir ūkininkų ūkių plėtros procesas įtakojo ir darbo jėgos žemės ūkyje pokyčius. Visuose teritoriniuose lygmenyse mažėjo žemės ūkio valdų narių skaičius ir didėjo ūkininkų ūkių narių skaičius. Mažeikių r. sav. jis padidėjo 11,5 proc., apskrityje – 3,7 proc. ir šalyje – 6,3 proc. 2011–2014 m. rajono sav. padidėjo 13,7 proc., apskrityje – 4,8 proc., šalyje – 6,4 proc. (3 priedo 62 lentelė)⁵⁹(R24).

Mažeikių r. sav. palanki demografinė dirbančiųjų sudėtis. Didžiausias ūkininkų skaičius buvo 41–60 metų amžiaus grupėje – 1 656 valdytojai. Nors ir jų grupėje dominavo smulkūs iki 10 ha ūkiai, tačiau jie valdė 394 ūkius nuo 11 iki 50 ha ir 103 stambius ūkius. Ūkininkų demografinė struktūra kelia perspektyvinę apsirūpinimo darbo jėgos ištekliais grėsmę. 2014 m. 1 537 ūkininkai turėjo daugiau kaip 60 metų (3 priedo 63 lentelė).⁶⁰

Vykstantį spartų senėjimo procesą parodo apskrities savivaldybės demografiniai pokyčiai. Visose r. sav. 2012–2014 m. mažėja ūkininkų iki 40 m. ir sparčiai didėja ūkininkų skaičius virš 55 metų. Mažeikių r. sav. jis padidėjo 10,1 proc., Plungės r. sav. – 13,6 proc. ir Telšių r. sav. – 8,9 proc. (3 priedo 64 lentelė)⁶¹. Nors Lietuva pasiekusi gana aukštą išsilavinimo lygį tarp Europos valstybių, Mažeikių r. sav. valdų valdytojų išsilavinimo lygis mažėja. 2009–2014 m. valdytojų su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu sumažėjo 23 proc., aukštuoju neuniversitetiniu – 37 proc., profesiniu – 27,5 proc. 2011–2014 m. atitinkamai sumažėjo valdytojų su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu – 16,3 proc., aukštuoju neuniversitetiniu – 26 proc., profesiniu – 22 proc. (3 priedo 65 lentelė)⁶²(R25). Panaši išsilavinimo lygio kitimo tendencija ir šalies mastu. Tai verčia daryti prielaidą, kad keičiantis ūkio sistemai, turėtų būti reformuojama ir kadru rengimo politika.

Kaip buvo minėta, siaurai specializuotų žemės ūkio subjektų rajono savivaldybėje nėra. Ūkinę veiklą vykdo daugiašakiai ūkiai. 2010–2014 m. didėjo visų kryptių ūkių skaičius. Ūkių, kurių pagrindinė žemės ūkio veiklos šaka buvo augalininkystė, skaičius padidėjo 38,2 proc., kurių gyvulininkystė – 6,4 proc. ūkių, kuriuose dominavo mišrus žemės ūkis skaičius padidėjo 40,5 proc.(R26). Miškininkystės ūkių skaičius padidėjo nuo 7 (2010 m.) iki 21 (2014 m.) arba 3 kartus. Rajone vyko ir žemės ūkio veiklos diversifikavimas. Ūkių, kuriuose alternatyvi žemės ūkiui pagrindinė buvo kita veikla, skaičius padidėjo 13 kartų (3 priedo 66 lentelė)⁶³. Mažeikių r. sav. žemės ūkio skyriaus, VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis duomenų apie ūkių skaičių, užsiimančiųjų žemės ūkio produktų perdirbimu ir realizavimu, nėra.

Mažeikių r. sav. žemės ūkio skyriaus duomenimis 2011 m. veikė 52 ekologiniai ūkiai, 2014 m. – 56 ekologiniai ūkiai.

Rajono žemdirbiai turi įsigiję daug įvairaus galingumo traktorių, kurie dėl darbų žemės ūkyje sezoniškumo nėra pilnai panaudojami ir galėtų teikti pagalbą, prižiūrint viešąsias erdves seniūnijose, prižiūrėti ir remontuoti kelius, gyvenviečių gatves, valstybei priklausančius melioracijos statinius, teikti pagalbą smulkių ūkių turėtojams. Nauju programiniu laikotarpiu reikėtų remti rajono žemdirbių įsigijamą inventorių alternatyvių veiklų vykdymui. Teikti paramą įsigyti želdinių priežiūrai techniką, kelių priežiūros inventorių, transporto priemones, žemės kasimo bei pakrovimo įrangą bei kt., remti kaimo teritorijose besikuriantį verslą, dotuojant pastatų statybos, remonto, gyvulių bei įrenginių įsigijimo išlaidas, kai sukuriamos naujos darbo vietos, senovinių pastatų rekonstrukcijas, kai šie pastatai yra kaip kaimo paveldo puoselėjimas.

⁵⁸ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

⁵⁹ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

⁶⁰ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

⁶¹ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

⁶² Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

⁶³ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

Pagrindinis turizmo informacijos paslaugų teikėjas Mažeikių rajone yra VšĮ Mažeikių turizmo ir verslo informacijos centras, kurio veikla susijusi su turizmo informacijos teikimu bei atvykstamojo ir vietinio turizmo Mažeikių rajone skatinimu. VšĮ Mažeikių turizmo ir verslo informacijos centras siūlo 6 ekskursijų maršrutus. Siūlomi ekskursiniai maršrutai apima kultūrinius, socialinius, urbanistinius ir gamtinius–archeologinius objektus.

Viena iš turizmo sudėtinių dalių yra apgyvendinimo paslaugos. Apgyvendinimo paslaugos yra vienas iš svarbiausių turizmo paslaugų komplekso elementų vartotojui, kadangi apgyvendinimo paslaugų pasiūla ir kokybė gali nulemti turisto kelionės trukmę, kitų susijusių paslaugų ir pramogų pasirinkimą, kelionės maršrutą ir apsisprendimą dar kartą sugrįžti į tą pačią vietovę. Visame Mažeikių rajone 2014 m. veikė 12 apgyvendinimo paslaugas teikiančių įmonių, iš kurių 3 – kaimo turizmo sodybos. 2011–2014 m. apgyvendinimo įstaigų skaičius nekito, jų buvo 12. Apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose 2011 m. siekė 8768, 2014 m. – 8207 asmenis (3 priedo 67 lentelė)⁶⁴. 2014 m. apskrityje didžiausias apgyvendinimo įstaigų skaičius buvo Telšių r. sav. – 15. Mažeikių rajone veikia kaimo turizmo sodybos: „Ašvos malūnas“, Dautarų dvaro sodyba ir Norkaus kaimo turizmo sodyba.

Mažeikių r. sav., būdama Šiaurės Vakarų Lietuvos geografinėje plotmėje ir nutolusi nuo sostinės, turi išvystytą pramonę ir sukurtą infrastruktūrą verslų plėtrai. Savivaldybės kaime gyvena 30,8 proc., o žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje 2011 m. buvo užimti tik 4,6 proc. gyventojų – tai 84,8 proc. mažiau nei šalyje ir 6,2 karto – nei Telšių apskrityje. Likusi kaimo gyventojų dalis užsiima alternatyvia žemės ūkio šakai veikla. Daugumoje kaimiškųjų seniūnijų išplėtoti ne žemės ūkio verslai.

Smulkus ir vidutinis verslas (toliau – SVV) vaidina svarbų vaidmenį ekonomikoje. Vienas ryškiausių ekonomikos stabilumo ir augimo VVG teritorijoje yra privataus sektoriaus kūrimasis, verslininkystės plėtra ir SVV vystymas. SVV yra lankstus ir gali greitai adaptuotis prie besikeičiančios rinkos paklausos ir pasiūlos situacijos, jis sukuria naujas darbo vietas, padeda diversifikuoti VVG teritorijos ekonominę veiklą ir žymia dalimi prisideda prie eksporto ir prekybos vystymo, todėl vienas iš svarbiausių VVG ekonominės politikos uždavinių yra smulkaus ir vidutinio verslo plėtra VVG teritorijoje.

VVG, atlikdama teritorijos ekonominę situacijos analizę, visų pirma, įvertino ekonominę būklę, kurią parodo objektyvūs statistiniai rodikliai, pasitelkė vietos gyventojus, bendruomenes bei kitas nevyriausybinės organizacijas, verslo, valdžios, jaunimo atstovus, kur fokusuotų grupinių interviu metodu buvo išryškintos pagrindinės vietos gyventojų ekonominės situacijos VVG teritorijoje problemos ir poreikiai. Gyventojai pripažino žemą gyventojų verslumą, verslo įgūdžių, nuosavų lėšų stoką, nesugebėjimą bendradarbiauti ir kooperuotis siekiant gamybos, rinkodaros ir pardavimų grandinės sukūrimo. Vietos gyventojai norėtų, kad būtų plečiamos socialinės paslaugos ir kurtųsi visuomeninis socialinis verslas, kuris galėtų teikti pigesnes socialines paslaugas. Gyventojai siūlo suaktyvinti verslo plėtrą kaimo vietovėse, pirmumą skiriant verslo projektams, ypač jauniems kaimo gyventojams, gaunantiems mažas pajamas. Skatinti NVO vykdyti ūkinę ekonominę veiklą, sprendžiant užimtumo, socialinės įtraukties ir nedarbo problemas VVG teritorijoje. Vietos gyventojai pirmumą suteikė pagrindiniams poreikiams ir prioriteto tvarka suteikė pirmą vietą „Kurti darbo vietas vietos gyventojams, ypač jaunimui, kuriant ir plėtojant verslus, mažinant skurdo riziką kaimo vietovėse“, antrą vietą „Skatinti vietos gyventojų, NVO socialinę, ekonominę plėtrą VVG teritorijoje, tvarkant mažąją viešąją infrastruktūrą, didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“. Šių pagrindinių poreikių įgyvendinimui VPS yra numatyta vizija, priemonės ir veiklos sritys. VPS vizijoje siekiama, kad „VVG teritorija - atvira investicijoms, skatinanti verslumą ir užimtumą, bendruomeniškumą, sudaranti vietos gyventojams kokybiškas gyvenimo sąlygas“. Vizija atitinka nustatytus vietos gyventojų poreikius ir šių poreikių įgyvendinimui VPS numatytas pirmas prioritetas „Verslo ir verslo aplinkos plėtra, darbo vietų kūrimas“ ir antras prioritetas „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, kuriant mažąją infrastruktūrą, ugdant bendruomeniškumą

⁶⁴ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

ir stiprinant socialinę įtrauktį“ jų priemonės ir veiklos sritys, kurios leis patenkinti vietos gyventojų poreikius.

2.5.	VVG teritorijos socialinė infrastruktūra ir kultūros ištekliai
------	--

NVO – tai ir yra tas visuomenės branduolys, kuris suteikia galimybę visoms žmonių grupėms susiburti, spręsti problemas, atstovauti savo pačių interesus įvairiose institucijose, tarpininkauti bei teikti pagalbą vienas kitam. Nevyriausybinė organizacija – tai laisva piliečių valia įkurta demokratinė organizacija, kuri tarnauja visuomenės ar jos grupių interesams, nesiekia pelno ir tiesioginio dalyvavimo valstybės valdyme. VVG teritorijoje NVO sudėtyje dominuoja kaimo bendruomenės. Kaimo bendruomeninės veiklos skatinimas yra ypatingai svarbus, kadangi bendruomenės suteikia galimybę tiek jaunimui, tiek ir senyvo amžiaus žmonėms susiburti, spręsti kylančias problemas, atstovauti savo pačių interesams įvairiose institucijose, o taip pat tarpininkauti bei teikti visokeriopą pagalbą vieni kitiems. Bendruomeninės veiklos skatinimas tampa veiksminga priemone, kovojant už jautresnę visuomenę ir socialinius bei ekonominius pokyčius, reikalingus gerinant gyvenimo kokybę. Didelę įtaką skatinant kurtis NVO, tarp jų ir kaimo bendruomenėms, bei vykdyti joms produktyvią veiklą turėjo įtakos Mažeikių rajono savivaldybėje įkurta VVG.

2004–2007 m. laikotarpiu VVG stiprėjo kaip organizacija ir pasiekė visuotinį pripažinimą tarp Mažeikių rajono savivaldybės vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų ir įgavo kaimo gyventojų pasitikėjimą. Sėkmingai parengta bandomoji integruota strategija 2006–2008 m. laikotarpiu, kuri buvo teigiamai įvertinta užsienio ekspertų ir užėmė šeštąją vietą tarp Lietuvos vietos veiklos grupių parengtų strategijų ir gavo 147358,67 Eur minėto projekto įgyvendinimui. Sėkmingai įgyvendinta Vietos plėtros 2008–2014 m. strategija, kuri gavo paramą 2 638 438,36 Eur. Abiejų strategijų įgyvendinime aktyviai dalyvavo VVG teritorijos nevyriausybines organizacijos, biudžetinės įstaigos, verslo įmonės. Aktyviausios buvo nevyriausybines organizacijos, kurios kiekviename seniūnijoje pradėjo kurtis nuo 2003 m., jungdamos didelį skaičių narių ir atstovaudamos vietos gyventojų interesus, teikė projektus įvairių vietos gyventojų tikslinių grupių poreikių tenkinimui. Bendruomenių skaičius sparčiai didėjo. Pirmosios bendruomenės įsikūrė 2003 m. ir veiklą pradėjo vykdyti 21 kaimo bendruomenė, kurios jungė 1195 narius. 2014 m. jų skaičius padidėjo iki 36 kaimo bendruomenių, o narių skaičius išaugo iki 3983 narių. 2011 m. ir 2014 m. nebuvo registruojamos naujos kaimo bendruomenės. Kaimo bendruomenės 2011 m. įgyvendino 6 projektus (projektų vertė 17 712,87 Eur) ir 2014 m. įgyvendino 6 projektus (projektų vertė 69 245,83 Eur). 2011–2014 m. įgyvendintų projektų skaičius nekito, o jų vertė išaugo 3,9 karto. Didžiausias kaimo bendruomenių skaičius yra Vieکشnių, Tirkšlių, Židikų seniūnijose. Aktyviausios ir daugiausia projektų įgyvendino Sedos, Židikų ir Šerkšnėnų seniūnijų bendruomenės. Įgyvendinus minėtus kaimo bendruomenių projektus, buvo sutvarkyti pastatai, viešosios erdvės, parkai, stadionai, vaikų žaidimo aikštelės, kultūros paveldo objektai ir kt., jie pritaikyti kaimo bendruomenių, vietos gyventojų aktyviai veiklai, poilsiui, pagerintos vietos gyventojų gyvenimo sąlygos, organizuoti įvairūs kultūriniai, sporto renginiai ir kt. Per minėtą laikotarpį buvo įgyvendinti 132 projektai, kurių vertė sudaro 479 331,33 Eur (3 priedo 68 lentelė)⁶⁵(R27).

Mažeikių rajono savivaldybėje ir VVG teritorijoje aktyvią veiklą vykdo jaunimo organizacijos. Mažeikių r. sav. 2011 m. veikė 9 jaunimo organizacijos: VŠĮ „Versli karta“, Asociacija „Apskritas stalas“, Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjungos Mažeikių skyrius,

⁶⁵ Duomenų šaltinis: NVO duomenys.

Asociacija „Žemaitijos skautai“, Asociacija „Mažeikių jaunių sportinio turizmo klubas“, Asociacija Modernaus šokio studija „Niuansas“, Mažeikių jaunimo ir moters užimtumo centras, LVTGO „Gelbėkit vaikus“, Asociacija „Būk savas“, kurių veikloje dalyvavo 277 nariai, tuo tarpu 2014 m. narių skaičius šiuose organizacijose išaugo iki 568. Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų projektams ir veiklai finansuoti 2012 metais iš Mažeikių rajono savivaldybės biudžeto buvo skirta 5792,40 Eur. Dalis lėšų skirta organizacijų, turinčių patalpas, institucinei paramai, jaunimo kultūrinimo renginiams, vasaros stovykloms, mokymams ir kitoms veikloms finansuoti. Tokią paramą gavo 8 jaunimo organizacijos. 2013 metais buvo parengtas ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. T1-175 patvirtintas „Jaunimo problemų sprendimo Mažeikių rajono savivaldybėje 2013-2018 metų planas“. Rengiant šį planą aktyviai dalyvavo jaunimo organizacijos veikiančios miesto ir VVG teritorijoje. Jaunimo veiklai remti savivaldybės biudžete 2013 metais buvo skirta 2896,20 Eur. Šiomis lėšomis koofinansuotas „Žemaitijos skautų“ projektas „Jaunimo vasaros akademija - 2013“, kuriame dalyvavo jaunimas iš 22 rajonų kartu su Mažeikių rajone veikiančiomis jaunimo organizacijomis. 2014 metais Mažeikių jaunimo organizacijų įgyvendinamiems projektams buvo skirta 4055,00 Eur. Šiomis lėšomis finansuotas tradicinis renginys „Gatvės muzikos diena“, suteikta parama organizacijų patalpoms išlaikyti, konferencijoms ir mokymams organizuoti.

Kiekvienais metais Mažeikių rajono savivaldybė skelbia konkursus, kviesdama asociacijas, labdaros ir paramos fondus, religines bendruomenes ir bendrijas bei viešąsias įstaigas teikti socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektų paraiškas. Aktyviai projektus įgyvendina NVO: VšĮ Mažeikių bendruomenės centras, Mažeikių sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija „Gyvenimo spalvos“ ir kt. Įgyvendinami projektai, kurie pagal negalios pobūdį ir specifiką atitinka socialinės reabilitacijos turinį ir vykdo nuolatinio pobūdžio veiklas: neįgaliųjų socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymas, palaikymas ar atkūrimas, asmeninio asistento pagalba, užimtumas įvairiuose amatų būreliuose ir klubuose, meninių bei kitų gebėjimų lavinimas meno, kultūros būreliuose, kolektyvuose, klubuose, sportinių gebėjimų lavinimas sporto būreliuose ir klubuose. Iš savivaldybės biudžeto papildomai skiriama ne mažiau kaip 10 proc. lėšų atrinktiems projektams įgyvendinti.

2012 metais įgyvendinti 3 projektai, 2013 m. – 4 socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektai. 2012 m. tokiomis paslaugomis pasinaudojo 419, 2013 m. – 457 asmenys, iš jų: 2012 m. – 308 neįgalieji, 2013 m. – 358 neįgalieji (3 priedo 69 lentelė)⁶⁶.

Mažeikių r. sav. viena iš svarbiausių funkcijų yra tobulo ugdymo sistemos sukūrimas ir jos funkcionavimo užtikrinimas. Mažeikių rajono savivaldybėje vykdomos ikimokyklinio, bendrojo ugdymo, profesinio ir aukštojo mokslo programos. 2014 m. Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje veikė 14 ikimokyklinio ugdymo įstaigų, kurių skaičius nekito nuo 2011 m. Bendrojo lavinimo mokyklų skaičius nuo 2011 m. iki 2014 m. padidėjo nuo 27 iki 29. Tiek ikimokyklinio, tiek bendrojo ugdymo mokyklų skaičius Mažeikių rajone yra vienas didžiausias Telšių apskrityje (3 priedo 70 lentelė)⁶⁷(R28). 2011–2014 m. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas, veikiančias Mažeikių r. sav., lankančių asmenų skaičius sumažėjo nuo 10 555 iki 9 532, arba 9,7 proc. 2011–2014 m. ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigas, veikiančias VVG teritorijoje, lankančių asmenų skaičius sumažėjo nuo 3 467 iki 2 036, arba 41,3 proc. (3 priedo 71 lentelė).

2011 m. VVG teritorijoje veikė 2 gimnazijos, 2 vidurinės mokyklos, 10 pagrindinių mokyklų, 2 papildomo ugdymo įstaigos. 2011 m. vykdant rajono švietimo įstaigų tinklo pertvarką, buvo likviduotas Sedos Vytauto Mačernio gimnazijos Plinkšių pagrindinio ugdymo skyrius (Šerkšnėnų seniūnija), Mažeikių rajono Kalnėnų pagrindinės mokyklos Buknaičių pagrindinio ugdymo skyrius (Reivyčių seniūnija), Mažeikių rajono Vieکشnių gimnazijos Gudų pradinio ugdymo skyrius (Vieکشnių seniūnija).

VVG teritorijoje 2014 metais gimnazijų skaičius išliko toks pat, viena vidurinė mokykla kaimo vietovėje tapo pagrindinio ugdymo įstaiga. Rajone 2014 m. vaikus ugdė 4 gimnazijos (2

⁶⁶ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. socialinių paslaugų planas.

⁶⁷ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

Mažeikių mieste, 2 VVG teritorijoje), 3 vidurinės mokyklos (2 Mažeikių mieste, 1 VVG teritorijos Židikų seniūnijoje), 15 pagrindinių mokyklų (4 Mažeikių mieste, 11 VVG teritorijoje), 2 Mažeikių miesto ir 2 VVG teritorijos pradinės mokyklos, 2 mokyklos-daugiafunkciai centrai.

Moksleivių skaičius rajono gimnazijose nuo 2011 m. iki 2014 m. padidėjo 564 moksleiviais arba 29proc., VVG teritorijoje tuo pačiu laikotarpiu sumažėjo 95 moksleiviais arba 9,1 proc. Per minėtą laikotarpį rajono vidurinėse mokyklose sumažėjo 1 177 moksleiviais arba 56 proc., VVG teritorijoje – 361 moksleiviu arba 68 proc. Didelis moksleivių mažėjimas pagrindinėse mokyklose: rajone – 574 moksleiviais arba 18 proc., VVG teritorijoje – 1 004 moksleiviais arba 38 proc. (3 priedo 71 lentelė).⁶⁸

2014 m. 1829 ikimokyklinio amžiaus ir 428 priešmokyklinio amžiaus vaikai lankė 15 lopšelių–darželių, iš kurių 3 veikia VVG teritorijoje: Sedos, Vieksnių ir Tirkšlių. 163 priešmokyklinio amžiaus vaikai buvo ugdomi bendrojo ugdymo mokyklų priešmokyklinio ugdymo grupėse. Ukrių, Krakų ir Balėnų pagrindinių mokyklų ikimokyklinio ugdymo grupes lankė 29 ugdytiniai, Auksūdžio mokyklą–daugiafunkcinį centrą lankė 12 ikimokyklinio amžiaus vaikų, Šerkšnėnų mokyklą–daugiafunkcinį centrą – 11 ikimokyklinio amžiaus vaikų.

2014 m. veikė 7 neformalaus ugdymo įstaigos (Vytauto Klovos muzikos mokykla ir jos skyriai Sedoje, Židikuose, Laižuvoje, Sporto mokykla, Choreografijos mokykla, Dailės mokykla, Moksleivių namai, Moksleivių techninės kūrybos centras, Vieksnių Vinco Deniušio meno mokykla), kurias lankė 2427 mokiniai.

Ilgą laiką Lietuvoje mažėjo profesinių mokyklų skaičius, tačiau, išaugus poreikiui įsigyti profesiją profesinėje mokykloje, šios mokyklos įgavo populiarumą. Mažeikių rajono savivaldybėje yra viena profesinė mokykla – Mažeikių politechnikos mokykla, kurioje 2011 m. buvo parengti 224 specialistai, 2013 m. – 209 specialistai (3 priedo 72 lentelė).⁶⁹

Mažeikių rajono savivaldybėje nėra savarankiškos aukštojo mokslo įstaigos, tačiau ne vienerius metus Mažeikiuose veikia Žemaitijos kolegijos Mažeikių fakultetas. Spartų studentų mažėjimą kolegijose lemia mažėjantis stojančiųjų skaičius, o taip pat augantis profesinio mokymo populiarumas. Mažeikių r. sav. pagal gyventojų išsilavinimo lygį atsilieka nuo šalies vidurkio, todėl būtina įgyvendinti priemones, kurios skatintų vietos gyventojus, baigus išsimokslinimą universitetuose, kolegijose, grįžti dirbti į savivaldybę.

Savivaldybės miestuose gyvena 69,2 proc. gyventojų, todėl praktiškai visos socialinių paslaugų įstaigos yra susitelkusios Mažeikių mieste. VVG teritorijoje 1 įstaiga – VšĮ Sedos PSPC slaugos ir palaikomojo gydymo ligoninės socialinės globos padalinys, įsikūrusi Sedos seniūnijoje, o vienintelis kaime veikiantis ir teikiantis socialines paslaugas bendruomenės centras – Vieksnių seniūnijoje. Toks įstaigų išsidėstymas susiformavo dėl santykinai didelio savivaldybės miesto teritorijų gyventojų skaičiaus (3 priedo 73 lentelė).⁷⁰ VVG teritorijos gyventojai naudojami mieste įsikūrusių socialinių paslaugų įstaigų paslaugomis. 2014 m. Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje ir VVG teritorijoje socialines paslaugas įvairioms gyventojų grupėms teikė 8 socialinių paslaugų įstaigos ir 2 šeimos. Iš 8 socialinių paslaugų įstaigų 3 yra stacionarios: Mažeikių rajono vaikų našlaičių ir senelių globos namai, VšĮ „Vilties erdvė“, VšĮ Sedos PSPC slaugos ligoninės ir palaikomojo gydymo socialinės globos skyrius ir 5 nestacionarios įstaigos: Mažeikių nakvynės namai, Mažeikių socialinių paslaugų tarnyba ir 3 bendruomenės centrai (R29).

Kultūros centrai, bibliotekos, muziejai ir kitos kultūros įstaigos įgyvendina kultūros politiką. Mažeikių rajono savivaldybėje kultūros centrų skaičius 2011–2014 m. nesikeitė, išliko 8 kultūros centrai. Kultūros įstaigų skaičius Telšių apskrities rajonuose pasiskirstęs nevienodai, didžiausias yra Plungės rajone, kur veikia 16 kultūros centrų, Telšių rajone nuo 2011 m. iki 2014 m. skaičius sumažėjo 56 proc. Bibliotekų ir muziejų skaičius nuo 2011 m. Mažeikių rajono savivaldybėje nepakito, pagal skaičių užima antrąją vietą Telšių apskrityje (3 priedo 74 lentelė)⁷¹ (R30).

⁶⁸ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁶⁹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

⁷⁰ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

Mažeikių rajone veiklą vykdo šie kultūros centrai: Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras, Laižuvos kultūros centras, Sedos kultūros centras, Šerkšnėnų kultūros centras, Tirkšlių kultūros centras, Urvikių kultūros centras, Vieksnių kultūros centras ir Židikių kultūros centras. Visi centrai, išskyrus Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centrą, veiklą vykdo VVG teritorijoje, puoselėdami regiono etninę kultūrą, mėgėjų ir profesionalų meną, plėtodami edukacinę ir pramoginę veiklą, tenkindami bendruomenės kultūrinius poreikius.

Savo veiklą centruose vykdo įvairios skirtingo amžiaus gyventojų kapelos, muzikiniai ansambliai, šokių kolektyvai, įvairūs chorai, popmuzikos grupės, humoro bei teatro grupės, neformalus jaunimo klubas ir kt. Kultūros namai vienija iniciatyvius vietos gyventojus, kurie buriasi į šokių kolektyvus, muzikinius ansamblius, tautodailės menų kūrėjų kolektyvus, vaikų chorus bei aktyvios veiklos būrelius.

Kultūros įstaigose veikia 136 meno kolektyvai, kuriuose dalyvauja 1462 saviveiklininkai. Kasmet organizuota daugiau negu 1000 kultūrinių renginių. Juose apsilanko daugiau negu 200 000 dalyvių. VVG teritorijoje kasmet vyksta iki 707 renginių, kuriuose dalyvauja daugiau negu 67 000 dalyvių. Kasmet Mažeikiuose ir rajono seniūnijose vyksta folkloro festivaliai, vasaros ir rudens šventės, įvairiais renginiais paminimos valstybinės šventės, atmintinos datos (3 priedo 75 lentelė).⁷²

Mažeikių rajone veikia Mažeikių muziejus su padaliniais: Renavo dvaro sodyba, Aviacijos pradininko A. Griškevičiaus memorialinis muziejus, Profesorių M.V.V. Biržiškių memorialinė ekspozicija, Rašytojos Šatrijos Raganos memorialinis muziejus, Skulptoriaus Broniaus Pundziaus memorialinis muziejus, Vieksnių pirmosios vaistinės muziejus. Be Mažeikių muziejaus ir jo padalinių rajone yra keletas visuomeninių bei mokyklų muziejų.

Muziejai organizuoja įvairių renginių, kurių daugiausia vyksta Mažeikių muziejuje, juose daugiausia dalyvauja dalyvių, tačiau jų skaičius nuo 2011 m. iki 2014 m. sumažėjo nuo 2348 iki 1487, VVG teritorijoje daugiausia renginių organizuojama ir dalyvių sulaukia naujai rekonstruoti Renavo rūmai, Vieksnių I-osios vaistinės muziejus (3 priedo 76 lentelė).⁷³

Mažeikių rajone veikia 26 bibliotekos, iš kurių 22 – kaimiškose vietovėse. Bibliotekose organizuojami literatūrinio, kultūrinio ir mokomojo pobūdžio renginiai: parodos ir knygų pristatymai, literatūros ir muzikos vakarai, seminarai, popietės. Nuo 2011 m. iki 2014 m. sumažėję visi pagrindiniai bibliotekų veiklą vertinantys rodikliai tiek Mažeikių r. sav., tiek ir VVG teritorijoje. Mažeikių r. sav. nuo 2011 m. iki 2014 m. sumažėjo bibliotekose registruotų vartotojų skaičius – 1 456 vartotojais arba 14,5 proc., VVG teritorijoje per tą patį laikotarpį sumažėjo 505 vartotojais arba 11,5 proc. Žymiai sumažėjo ir apsilankymų skaičius bibliotekose: Mažeikių r. sav. – 29 proc., VVG teritorijoje – 19 proc. (3 priedo 77 lentelė).⁷⁴

Svarbus vaidmuo, sprendžiant vietos bendruomenės problemas, tenka sveikatos priežiūrai. Pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas 2014 m. teikė 9 pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos: 3 įstaigų steigėjas Mažeikių rajono savivaldybės taryba, 6 įsteigtos privačių asmenų. Palyginus su 2012 m., prie įstaigų prisirašiusių asmenų skaičius mažėjo visose, išskyrus UAB „Medikvita“ sveikatos priežiūros centrą, įstaigose. Didžiausias prisirašiusių asmenų skaičiaus sumažėjimas stebimas VšĮ Dr. A. Biržiškos sveikatos namai/UAB Dr. Biržiškos sveikatos centras, mažiausias – UAB „Šeimos sveikatos centras“.⁷⁵

Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis apsilankymų skaičius pas pirminio lygio gydytojus viršija Telšių apskrities ir Lietuvos rodiklius – vidutiniškai 1 gyventojas pas pirminės sveikatos priežiūros gydytoją lankosi daugiau nei 5 kartus per metus. Tai rodo pakankamai gerą pirminių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą.⁷⁶

⁷² Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷³ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷⁴ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷⁵ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷⁶ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

Atsižvelgiant į tai, kad pastaraisiais metais ženkliai sumažėjo VšĮ Židikų PSPC aptarnaujamų žmonių skaičius, įstaiga 2013 m. reorganizuota, prijungiant prie VšĮ Mažeikių PSPC.⁷⁷

Greitosios medicinos pagalbos paslaugas Mažeikių rajono gyventojams teikia VšĮ Mažeikių greitoji medicinos pagalba. 2013 m. greitosios medicinos pagalbos brigados vyko į 12540 iškvietimų.⁷⁸

Stacionarines slaugos paslaugas teikia VšĮ Mažeikių ligoninės ir VšĮ Sedos slaugos skyriai. 2013 m. VšĮ Mažeikių ligoninėje gydyta 310 pacientų, o VšĮ Sedos PSPC – 206 pacientai.⁷⁹

Stacionarines sveikatos priežiūros paslaugas teikia VšĮ Mažeikių ligoninė, 2013 m. gydyta 10341 ligonis.⁸⁰

Mažeikių rajono gyventojams būtinosios pagalbos teikimą visą parą užtikrina VšĮ Mažeikių greitosios medicinos pagalbos centras ir VšĮ Mažeikių ligoninė. Ambulatorines antro lygio (gydytojų specialistų konsultacijas) Mažeikių rajone teikia VšĮ Mažeikių ligoninė ir privačios gydymo įstaigos, sudariusios sutartis su teritorine ligonių kasa: A. Petrošienės odos ir l. p. ligų kabinetas, Albinos Kiudulienės I, Arūno Žiurlio klinika, Astos Petraitytės I, Daivos Rovienės I, Irenos Džiugienės II, Romualdo Kinčiaus II, UAB „Mažeikių MCT“, UAB Medikvita, UAB „Neuro AS“, UAB Žemaitijos diagnostikos centras, Vidmanto Neverdausko II, UAB „Beržūna“, UAB „Vitokus“. Pirminės psichinės sveikatos priežiūros paslaugas teikia UAB Mažeikių psichinės sveikatos ir UAB Dr. A. Biržiškos sveikatos centrai.⁸¹

2014 m. VVG teritorijoje veikė 3 pirminės sveikatos priežiūros įstaigos: Sedos VšĮ PSPC ligoninė, Tirkšlių sveikatos namai, UAB Dr. A. Biržiškos sveikatos centras, veikė 1 Sedos VšĮ PSPS ambulatorija. 21 medicinos punktas yra įsikūręs kaimiškosiose Mažeikių rajono savivaldybės seniūnijose, t.y. toliau nuo Mažeikių miesto. Tokių punktų veikla ir teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos yra labai svarbios kasdieniniame kaimo žmonių gyvenime. Šie punktai suteikia galimybę kiekvienam gyventojui operatyviai gauti sveikatos priežiūros paslaugas ir tokių būdu išvengti neigiamų, su sveikatos blogėjimu susijusių pasekmių (ligų komplikacijos, neįgalumas, mirtis).⁸²

Veikia 3 dantų priežiūros įstaigos: Sedos VšĮ PSPS ambulatorijos odontologijos kabinetas, Tirkšlių sveikatos namų odontologijos kabinetas, UAB Dr. A. Biržiškos sveikatos centro odontologijos kabinetas. 2011 m. juose apsilankė 17189, 2014 m. – 8 119 VVG teritorijos gyventojų.⁸³

Lietuvos šiaurės vakaruose esančio Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato aptarnaujama teritorija apima Žemaitijos etnografinio regiono šiaurės rytinę dalį. Aptarnaujama teritoriją sudaro Telšių apskrities Mažeikių ir Telšių rajonų savivaldybės ir Šiaulių apskrities Akmenės ir Kelmės rajonų savivaldybės. Mažeikių rajone ir VVG teritorijoje veikia Mažeikių rajono policijos komisariatas, kurio misija – užtikrinti viešąją tvarką, visuomenės saugumą, pagal kompetenciją formuoti saugią aplinką, kvalifikuotai ištirti padarytus nusikaltimus ir kitus teisės pažeidimus bei įgyvendinti veiksmingą nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų kontrolės ir prevencijos politiką, bendradarbiaujant su visuomene ir atsiskaitant jai, efektyviai ir racionaliai panaudojant turimus žmogiškuosius, finansinius bei materialinius išteklius. Papildomai teikti kitas įstatymu policijai priskirtas, su leidimų administravimu ir visuomenei svarbių veiklos rūšių kontrole susijusias paslaugas. VVG teritorijoje veikia policijos rėmėjai, kurių nuo 2011 m. iki 2014 m. padidėjo nuo 90 iki 107, arba 19 proc., jaunieji policijos rėmėjai, kurių padidėjo 10 iki 68, arba 6,8 karto, saugios kaimynystės grupės nuo 13 iki 32, arba 2,5 karto.⁸⁴

Didelę nusikalstamų veikų dalį padaro nedirbantys asmenys, neturėdami lėšų pragyvenimui ir nematantys perspektyvų teisėtais būdais užsidirbti lėšų savo ir šeimos išlaikymui.

⁷⁷ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷⁸ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁷⁹ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸⁰ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸¹ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸² Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸³ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸⁴ Duomenų šaltinis: 3 priedo 78 lentelė. (Pastaba. Duomenys pateikiami be savivaldybės centro).

VVG teritorijoje 2011–2014 m. 17 proc. sumažėjo pranešimų apie nusikalstamas veikas, 1,6 karto padidėjo pradėtų ikiteisminių tyrimų, 1,6 karto – ištirtų gyventojų pareiškimų, 18,7 proc. – nustatytų administracinės teisės aktų pažeidimų. Užtikrinant viešąją tvarką, aktyviai dalyvauja policijos rėmėjai – suaugusieji ir jaunieji. Jaunųjų policijos rėmėjų skaičius 2011–2014 m. padidėjo 2,5 karto (3 priedo 78 lentelė).⁸⁵

Viešajame saugume svarbus vaidmuo tenka ir priešgaisrinei apsaugai. Nuo 2011 m. iki 2014 m. priešgaisrinę apsaugą Mažeikių rajono savivaldybėje ir VVG teritorijoje vykdo Mažeikių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba bei 5 ugniagesių komandos (grandys), kurios dislokuotos VVG teritorijoje. Neatsižvelgiant į įvairias įgyvendinamas priešgaisrines prevencines priemones, gaisrų skaičius nuo 255 gaisrų (2011 m.) padidėjo iki 333 gaisrų (2014 m.) arba 31 proc. (3 priedo 79 lentelė).⁸⁶

Mažeikių rajone įregistruoti 33 sporto klubai, kurių sportininkai garsina Mažeikius respublikinėse ir tarptautinėse sporto arenose. Populiariausios sporto šakos: krepšinis, stalo tenisas, futbolas, ledo ritulys, jėgos trikovės sportas, šaškės, šachmatai, karatė, smiginis, automobilių sportas, lauko tenisas, rankų lenkimas, štangos spaudimas gulomis, kimboksas. Seniūnijose organizuotos įvairios bendruomenių sportinės varžybos, įtraukiamas jaunimas ir vyresnio amžiaus žmonės į sveikatingumo renginius.

VVG teritorijoje veikia 2 sporto klubai, kurie jungia 108 narius (3 priedo 80 lentelė).⁸⁷ Pagrindiniai sporto renginiai: krepšinio, stalo teniso, rankų lenkimo, greitojo čiuožimo, šaudymo pirmenybės, smiginio varžybos bei žiemos sporto šventė.

Valstybės institucijų VVG teritorijoje nėra.

2014 m. kultūros įstaigose veikė 450 meno kolektyvų, organizuoti daugiau kaip 287 kultūriniai renginiai, kuriuose apsilankė 115660 dalyvių.

2011–2014 m. VVG teritorijoje meno mėgėjų kolektyvų, studijų, būrelių skaičius sumažėjo nuo 131 iki 100, arba 23,7 proc., juose dalyvių skaičius sumažėjo nuo 1368 iki 971, arba 29,0 proc., renginių skaičius padidėjo nuo 640 iki 677, arba 5,8 proc., dalyvavusių renginiuose lankytojų ir žiūrovų skaičius sumažėjo nuo 22 233 iki 58 797, arba 2,6 karto (3 priedo 81 lentelė).⁸⁸

Organizuojamos valstybinės, kalendorinės ir kitos šventės. Kultūros centras glaudžiai bendradarbiauja su muzikos, choreografijos mokyklų, moksleivių namų meno kolektyvais. Mažeikių rajone veikia Mažeikių, Laižuvos, Sedos, Šerkšnėnų, Tirkšlių, Urvikių, Viekšnių, Židikų kultūros centrai, kurie vienija iniciatyvius vietos gyventojus, besiburiančius į šokių kolektyvus, muzikinius ansamblius, tautodailės menų kūrėjų kolektyvus, vaikų choras bei aktyvios veiklos būrelius. Kultūros centruose veikia gerai žinomi meno kolektyvai: chorai „Draugystė“ ir „Atmintis“, bočių kapela „Pagunda“, ansamblis „Bočiai“, pagyvenusių moterų šokių kolektyvas „Šarma“, vidutinio amžiaus žmonių tautinių šokių kolektyvas „Jurginėlis“, vaikų popgrupės „Lietutis“ ir „Lietučiuokės“, Juozo Vaičkaus Skrajojantis teatras, mėgėjų teatras „Visavi“, suaugusių kantri šokių kolektyvas „Ciongas. Krašto tradicijas ir etninės kultūros sklaidą tęsia folkloro ansamblis „Alksna“, vaikų ir jaunimo kolektyvas „Alksniukai“ ir kiti kolektyvai. Veikiančių meno kolektyvų, jų narių ir renginių skaičius pateikiamas 3 priedo 81 lentelėje.⁸⁹

Neformalaus ugdymo įstaigos (Vytauto Klovos muzikos mokykla ir jos skyriai Sedoje, Židikuose, Laižuvoje, Choreografijos mokykla, Dailės mokykla, Moksleivių namai, Moksleivių techninės kūrybos centras, Viekšnių Vinco Deniušio meno mokykla) vykdo muzikos, dailės ir kitas programas, pagal kurias gali mokytis VVG teritorijos jaunimas.

VVG teritorijoje nėra teatro ir kino.

Rajono kultūrinio paveldo potencialas įvairus ir gausus. Tai kultūros vertybės, kurioms priskiriama: 214 memorialinių vietų ir istorinių objektų, 149 dailės vertybės, 81 archeologinė vieta,

⁸⁵ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. policijos komisariato duomenys.

⁸⁶ Duomenų šaltinis: Biudžetinės įstaigos Mažeikių r. sav. priešgaisrinės tarnybos duomenys.

⁸⁷ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸⁸ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁸⁹ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

tarp jų 12 piliakalnių, 40 statinių kompleksų ir atskirų statinių, 4 urbanistinio paveldo vietovės. Tarp jų galima išskirti žymių Mažeikių rajono asmenybių kapavietes bei jų gyvenamuosius namus, paminklus, istorinius dvarus ir jų teritorijas, piliakalnius, vandens malūnus, religinę reikšmę turinčius objektus – bažnyčias bei koplyčias. Į kultūros vertybių registrą nuolat įtraukiami nauji objektai. Tikslinant vertingąsias savybes kultūros vertybių registro duomenys koreguojami. Tikėtina, kad kultūros vertybių skaičius didės, tačiau turizmo reikmėms bus panaudojami tik atrinkti įdomiausi ir parengti lankymui objektai.⁹⁰

Vieni žinomiausių ir gausiausiai lankomų objektų yra Renavo dvaro sodyba su parku, Plinkšių dvaro sodyba su parku, Dautarų dvaro sodyba, Gyvolių piliakalnis, J. Miltinio tėviškė, Sedos mieste esančios Šv. Jono Nepomuko ir Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios, Geidžių Šv. Onos koplyčia, Pievėnų Nukryžiuotojo Jėzaus parapija, Vieksnių pirmosios vaistinės ir aviacijos pradininko A. Griškevičiaus muziejai. Apie šiuos objektus daugiau rašoma tolimesniuose skyriuose.⁹¹

Mažeikių rajone Kultūros paveldo registro duomenimis priskaičiuojama daugiau nei 20 piliakalnių ir piliakalnių su gyvenvietėmis. Žymiausi ir lankomi piliakalniai Mažeikių rajone: Daubarių, Gyvolių, Leckavos, Rimolių, Jautakių, Griežės, Vadagių. 2011 m. buvo baigti Gyvolių, dar vadinamo Švedkalnio, piliakalnio restauracijos ir konservavimo darbai: įrengti laiptai, išpjauti menkaverčiai krūmai bei iai, kad būtų galima grožėtis atsiveriančia Virvytės ir jos slėnio panorama. Taip pat sutvarkyta Virvytės pakrantė, siekiant sumažinti piliakalnio šlaitui daromą žalą ir eroziją, atlikti archeologiniai tyrinėjimai. Respublikinės reikšmės archeologijos paminklai – Daubarių piliakalniai – sutvarkyti ir pritaikyti turizmui: įrengti laiptai ir iškirsti menkaverčiai krūmai bei medžiai, siekiant padidinti atsiveriančią panoramą į Viešetės upę bei apylinkes.⁹²

Mažeikių rajone išlikę nemažai vandens malūnų ir 1 vėjo malūnas, dalis jų pritaikyti turizmui. Žymiausi malūnai įvairiais būdais tęsia savo veiklą ir šiandien: Ašvos malūnas pritaikytas kaimo turizmo reikmėms, medinį Gudų malūną galima apžiūrėti iš išorės, Purplių vėjo malūnas ir jo komplekso pastatai nuomojami įvairiems renginiams, Vieksnių (pripažintas technikos paminklu) malūne įrengta hidroelektrinė, Stulpino vandens malūnas pertvarkytas į viešojo apgyvendinimo ir maitinimo įstaigą.⁹³

Mažeikių rajono istorijoje skaičiuojami net 38 dvarai. Šiuo metu didžioji jų dalis yra sunykę arba likę pavieniai ansamblių fragmentai. Geriausiai išsilaikę yra Renavo, Dautarų, Plinkšių bei Pavirvytės dvarai. Pavirvytės dvaras bene vienintelis išlikęs medinis dvaras Mažeikių rajone. Dvaras šiuo metu restauruojamas, siekiant išsaugoti šį unikalų objektą.⁹⁴

Renavo dvaro kompleksas galutinai suformuotas XVII a., kai atiteko Renė (Röne) giminei. Daugelis Renavo dvaro sodybos pastatų yra gerai išsilaikę, teritorija prižiūrima, o patys rūmai nuolat tvarkomi, įrengta Renavo rūmų reprezentacinio interjero ekspozicija. Nuo 2010 m. dvare ES struktūrinės paramos ir Mažeikių rajono savivaldybės lėšomis vykdomi renovacijos darbai. Renavo dvaro sodyboje yra restauruotas rūmų pastatas, svirnas, katilinė ir sutvarkyta jų aplinka, dvaras pritaikytas turizmo poreikiams: teikiamos kultūrinio turizmo ir maitinimo paslaugos, į Renavo dvarą galima atvykti ne tik automobiliu, bet ir dviračiu ar baidare. Nors dvarą aplanko nemažai turistų, tačiau visas šio objekto turistinis potencialas neišnaudojamas. Dvare filmuotas lietuviškasis herojus Tadas Blinda padėjo pritraukti turistų. Renavo dvaro parkas ypatingas savo gyvūnija: šiame parke priskaičiuojama 12 rūšių šikšnosparnių, kurie šiltuoju metų laiku grįžta iš pietų Europos ir veda jaunikius senuosiuose parko medžių uoksuose.⁹⁵

Plinkšių dvaras įkurtas rytiniame Plinkšių ežero krante, Plinkšių kaime. Dvaras statytas XIX a. pabaigoje ir priklausė Konstantinui Pliateriui. Aplink dvarą plyti parkas ir pagalbinių pastatų.

⁹⁰ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹¹ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹² Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹³ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹⁴ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹⁵ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

Dalis komplekso pastatų yra sunykę arba baigia sunykti. Geriausiai išsilaikė peizažinis parkas, kapinaitės, pagrindiniai vartai bei patys dvaro rūmai.⁹⁶

Dautarų kaime esantis dvaras su parku statytas dar XIX a. XX a. dvaro teritorijoje veikė durpynas ir plytinė. Dvaro sodyboje pagaminta produkcija buvo eksportuojama į Europos valstybes šalia esančia geležinkelio linija. 2005 m. dvaras ir jo parkas atiteko naujiems šeimininkams, kurie restauravo dvaro rūmus, svirną, rengia vasaros muzikos festivalius, tvarko ir prižiūri parką. 2011 m. čia įkurta kaimo turizmo sodyba, teikianti apgyvendinimo paslaugas.⁹⁷

Kultūros vertybių naudojimas visuomenės, ypač turizmo, tikslais gali padėti išsaugoti paveldo objektą ir jo kultūrinę vertę. Mažeikių rajone gausu kultūrinio paveldo objektų, daugelis šių objektų tvarkomi ir prižiūrimi, todėl tinkami pažintiniam–kultūriniam turizmui vystyti. Išlikę vandens ir vėjo malūnai praturtina Mažeikių rajono architektūrinį paveldą. Nemažai muziejų ir žymių Lietuvoje žmonių sodybų–tėviškių suteikia galimybes pažinti Mažeikių rajono krašto istoriją bei Mažeikių išskirtinumą kitų Lietuvos ir aplinkinių rajonų atžvilgiu. Žymūs Lietuvoje kalvystės atstovai garsina Mažeikių rajono vardą. Restauruojami ir prižiūrimi dvarai didina pažintinio turizmo potencialą Mažeikių rajone.⁹⁸

Mažeikių rajone veikia nemažai įvairių amatininkų, tautodailininkų, kurie ne tik puoselėja ir vysto senuosius amatus, bet ir garsina Mažeikių kraštą tiek Lietuvoje, tiek užsienyje. Vieni jų savo veiklą bei amatus yra sertifikavę, o kiti šiai dienai nėra sertifikavę, bet vykdo plačią veiklą.

Visoje Lietuvoje garsi farmacininkė–žolininkė Jadvyga Balvočiūtė gyvena Gyvolių kaime. Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinė amatininkė, augalininkystės amato puoselėtoja. Žolininkės ekologiniame ūkyje rengiamos ekskursijos, kurių metų supažindinama su vaistinių žolelių rinkimo subtilybėmis ir arbatų ruošimo technika, galima paragauti ar įsigyti žolininkės paruoštų arbatų ar žolelių. J. Balvočiūtė nuolat dalyvauja ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje rengiamose parodose, tad niekad nestokoja informacijos apie sveiką gyvenimo būdą bei žolininkystės paslaptis. Žolininkė ne tik garsina Mažeikių rajono vardą Lietuvoje, tačiau ir rengia žolininkų susitikimus, kurių metu atvykę svečiai susipažįsta ir su rajono lankytinomis vietomis.

Antanas Murauskas – žymus medžio ir akmens skulptorius, gyvenantis Uikių kaime, netoli Sedos. Skulptoriaus darbai išsibarstę po visą Lietuvą. Tai vienintelis Mažeikių rajone išlikęs menininkas, kuris sugeba kalti portretus akmenyje, kala skulptūras bei paminklus, kuria įvairius drožinius.

Rimanto Laimos drožiniai paplitę po visą pasaulį. Drožėjas kuria kryžius, stogastulpius, Užgavėnių kaukes, rūpintojėlius bei kitus tautodailėje populiarius dirbinius. Mažeikių rajone amatininko darbų galima rasti prie Sedos ir Židikų mokyklų.

Česlovas Pečetauskas nuolat rengia parodas, kuriose, susibūręs su kitais menininkais, pristato savo autorinius kalvystės darbus. Meno dirbiniai patys įvairiausi: skirtingų konfiguracijų, formų ir dydžių žvakidės, židinio instrumentai, kryžiai–saulutės, stovai gėlėms, interjero detalės ir kita.

Algirdas Stankus yra vienas žymiausių kalvių visoje Žemaitijoje. Kalvio darbų galima rasti net Lietuvos prezidentūroje, Šv. Jonų bažnyčioje, Lietuvos ambasadoje Maskvoje. Menininko darbai buvo eksponuojami Suomijos, Čekijos, Lenkijos, Vokietijos, Rusijos ir net pasaulinėje meninės kalvystės parodose. 2010 m. A. Stankus rengė kalvystės ir amatų šventę Mažeikiuose. Amatininkų sertifikuoti amatai pateikiami 3 priedo 82 lentelėje.⁹⁹

Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras, jo padaliniai rajono seniūnijose pagrindinę dėmesį skiria švietėjiškai, edukacinei, pramoginei, profesionaliojo meno sklaidai, meno mėgėjų veiklai, tenkina įvairaus amžiaus ir socialinių grupių žmonių kultūrinius poreikius, organizuoja žmonių pamėgtas tradicines šventes, vakarones, koncertus, reikšmingų ir atmintinų datų paminėjimus, masinius renginius, rengia profesionalių ir mėgėjų meno kolektyvų koncertus, spektaklius, vakarones, šventes, parodas, šokių vakarus. Jau tradicija tapo organizuoti Žemaičių dūdų, Dainų, šokių ir muzikos bei Amatų šventes. Kasmet renginiais sutinkama vasara, rudenį vainikuoja

⁹⁶ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹⁷ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹⁸ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

⁹⁹ Duomenų šaltinis: <http://marketing-europe.eu>

tradicinė derliaus šventė „Bobų vasara“. Šiuose renginiuose apsilanko daugiau kaip 3000 žiūrovų. Mažeikių rajone kasmet vyksta tradiciniai renginiai ir šventės. Šių renginių metu svečiai ir dalyviai į Mažeikių rajoną atvyksta ne tik iš aplinkinių rajonų, bet ir iš visos Lietuvos bei užsienio. Svarbiausi ir bene geriausiai žinomi tradiciniai renginiai išvardinti 3 priedo 83 lentelėje.¹⁰⁰

Seniūnijų kultūros centruose (Židikų, Urvikių, Vieکشnių, Šerkšnėnų, Sedos, Tirkšlių, Laižuvos) suorganizuojama iki 100 renginių. Organizuojami valstybinių švenčių, atmintinų datų, kalendorinių švenčių minėjimai, rengiami profesionalių ir mėgėjų meno kolektyvų koncertai, spektakliai, vakaronės, šventės, parodos, šokių vakarai. Vieni populiariausių, daugiausia dalyvių ir žiūrovų pritraukiantys renginiai: „ir tėvo šventė“, „Molio šventė“, „Rudens šventė“, „Šokių fiesta“, šeimų, rudens palydėtuvių šventės, folkloro festivalis „Gėid vuolungelė“ ir jurginų šventė „Sedos Jurginas“, Petrinių šventė „Liepos jau kvepia medumi“, „Rudens kermašius“, liaudiškos muzikos šventė „Oninių polka“. Į šias šventes susirenka amatininkai, prekeiviai. Susirinkusiųjų pakilią nuotaiką palaiko įvairūs meno kolektyvai.

VVG teritorijoje aktyvią kultūrinę veiklą vykdo kiekvienoje seniūnijoje veikiančios kaimo bendruomenės, kurios kiekvienais metais vykdo savo teritorijos tradicinius kultūrinius renginius: tradicinę „Kaziuko“ mugę, tradicinę šventę „Joninės“ ir kitas, kuriose apsilanko iki 200 vietos gyventojų (3 priedo 84 lentelė).¹⁰¹

Atliekant tyrimus apklausos metu, vertinant jaunų kaimo gyventojų asmeninės gerovės suvokimą, nustatyta, kad labiausiai paramos reikėtų viešosios infrastruktūros sutvarkymui ir tobulinimui, pritaikant ją jaunimo laisvalaikio praleidimui (nurodė beveik 64 proc. respondentų). 34 proc. jaunų kaimo gyventojų pageidavo, kad būtų teikiama parama jaunimo organizacijų veiklai. Vietos gyventojų netenkina sveikatos priežiūros įstaigų prieinamumas: trūksta med. punktų, stomatologijos kabinetų ir jų teikiamų paslaugų kokybė. Vietos gyventojai pageidauja gerinti savivaldybės teritorijoje transporto paslaugas, gerinti meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo veiklas, stiprinti kultūros institucijų materialinę bazę. Norėtų, kad būtų užtikrinta jaunimui, ypač jaunoms šeimoms, patraukli paslaugų infrastruktūra (vaikų lopšeliai–darželiai, mokyklos, užklasinė moksleivių veikla, laisvalaikio praleidimo vietos, sveikatos priežiūros įstaigos ir kt.).

Vietos gyventojai pirmumą suteikė pagrindiniams poreikiams ir prioriteto tvarka suteikė antrą vietą „Skatinti vietos gyventojų, NVO socialinę, ekonominę plėtrą VVG teritorijoje, tvarkant mažąją viešąją infrastruktūrą, didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“, ketvirtą vietą „Skatinti NVO kultūrinę veiklą išsaugant krašto identitetą, kultūrą ir tradicijas“. Šių pagrindinių poreikių įgyvendinimui VPS yra numatyta vizija, priemonės ir veiklos sritys. VPS vizijoje siekiama, kad „VVG teritorija – atvira investicijoms, skatinanti verslumą ir užimtumą, bendruomeniškumą, sudaranti vietos gyventojams kokybiškas gyvenimo sąlygas“. Vizija atitinka nustatytus vietos gyventojų poreikius ir šių poreikių įgyvendinimui VPS numatytas pirmas prioritetas „Verslo ir verslo aplinkos plėtra, darbo vietų kūrimas“ ir antras prioritetas „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, kuriant mažąją infrastruktūrą, ugdant bendruomeniškumą ir stiprinant socialinę įtrauktį“ jų priemonės ir veiklos sritys, kurios leis patenkinti vietos gyventojų poreikius.

¹⁰⁰ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

¹⁰¹ Duomenų šaltinis: VVG duomenys.

2.6.	VVG teritorijos gamtos išteklių analizė
------	---

Gamtos ištekliai – gyvosios ar negyvosios gamtos elementai (augalija, gyvūnija, įskaitant ir buveines, vanduo, žemė (jos paviršius ir gelmės)), kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo reikmėms. Žmonių gyvenamoji vieta, ekonominė ir socialinė plėtra vyksta konkrečioje apibrėžtoje teritorijoje, t.y. žemės fondo dalyje. 2014 m. pradžioje Mažeikių r. sav. žemės fondas 122 024,82 ha arba 1220,2 km². 60,2 proc. žemės fondo užima žemės ūkio naudmenos, kuriose vykdoma žemės ūkio produktų gamyba. Jos įvertintos 43,5 dirvožemio našumo balo. Jų lyginamasis svoris didesnis už Telšių apskrities ir Lietuvos lygį. Mažeikių rajono sav. nusausta 83 656,78 ha žemės fondo. Savivaldybės žemės fonde didesnė lyginamoji dalis tenka keliams ir užstatytai teritorijai. Miškai užima 29,5 proc. teritorijos ploto, t.y. 5,5 proc. mažiau nei Telšių apskrityje ir 3,2 proc. – nei šalyje. Savivaldybė turi ir santykinai mažesnius vandens telkinių plotus (3 priedo 85 lentelė). Mažeikių r. sav. žemės ūkio naudmenos nepasizymi dideliu našumu, tačiau sėkmingai vystoma žemės ūkio šaka. Žemės fondo sudėtis parodo, kad Mažeikių r. sav. žemės ūkis yra prioritetinga ūkio veiklos kryptis. Savivaldybėje žemės ūkio naudmenos 2014 m. užėmė 60,2 proc. bendro žemės fondo, tuo tarpu šalyje – 53 proc., Telšių apskrityje – 51,7 proc. Rajono sav. intensyviai panaudojamos ž. ū. naudmenos. 91,2 proc. ž. ū. naudmenų ariami ir vykdomas intensyvus jų panaudojimas.

Pasėlių plotų struktūroje dominuoja javai ir jų plotai. 2011–2014 m. jų plotai padidėjo nuo 28,8 iki 33,8 tūkst. ha arba 17,4 proc. Bulvių, daržovių plotai per minėtą laikotarpį mažėjo. Didėjant javų plotams, didėjo ir bendras grūdų derlius nuo 65,8 iki 111,8 tūkst. tonų (3 priedo 85 lentelė).¹⁰²

Mažeikių r. sav. plečiasi tausojančios žemdirbystės plotai. Žemės ūkio naudmenų plotai, kuriuose ekologiškai ūkininkaujama, 2010 – 2014 m. šalyje padidėjo 62,3 proc., Telšių apskrityje – 80,1 proc., Mažeikių r. sav. – 43,4 proc. Didžiausius ekologinių kultūrų plotus užėmė javai (78,9 proc.) (3 priedo 86 lentelė)¹⁰³. Ekologinis ūkininkavimas mažina dirvožemio taršą, reikalauja naudoti technologijas, kurios daro mažesnę neigiamą poveikį žemės ištekliams.

Mažeikių rajono dirvožemio ir upių dugno nuosėdų mikroelementinę sudėtį lemia gamtiniai veiksniai, todėl sunkiųjų metalų kiekiai šiuose gamtinės aplinkos komponentuose, kaip ir daugelyje kitų Lietuvos rajonų, yra nedideli. Technologinių procesų įtaka pastebima šiaurės vakarų rajono dalyje, kur veikia naftos perdirbimo gamykla. Čia lokalizuojasi kai kurių sunkiųjų metalų anomalijos, tačiau dirvožemio ir dugno nuosėdų užterštumas nepavojaus lygio.

Rajono kraštovaizdyje vyrauja lygumos ir miškai, kurie dažniausiai yra drėgni. Mažeikių rajonas dideliu miškingumu nepasizymi. Rajone miškingumas mažesnis nei Lietuvos vidurkis (33,2 proc.) ir siekia apie 29,5 proc. Didžiausius plotus užima Sedos giria (2 744 ha), Balėnų miškas (1 210 ha) bei Mažeikių miškas (1 179 ha). Visą miškų fondą sudaro 42 722 ha, iš jų: didžiausią dalį užima eglynai, pušynai ir beržynai.¹⁰⁴

Mažeikių kraštui būdingos taigos ir plačialapių miškų augmenija. Miškuose vyrauja plačialapių ir spygliuočių medynai. Mažeikių rajone užregistruota 573 aukštesniųjų augalų rūšys. Gamtoje auga daugelis Lietuvoje apyreičių, retų ir saugomų floros rūšių, o kad jos išliktų, būtina saugoti svarbius biotopus. Rajonui būdinga mišrių miškų gyvūnija.¹⁰⁵

Mišrūs miškai tinkami daugelio miško žvėrių gyvenamajai aplinkai ir sudaro sąlygas veistis bei gyventi daugeliui žvėrių. Nemaži laukinių žvėrių ištekliai leidžia organizuoti medžiokles, kurios šiame rajone tampa vis populiareesnės. Mažeikių miškų urėdijos duomenimis, Mažeikių rajono

¹⁰² Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

¹⁰³ Duomenų šaltinis: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenys.

¹⁰⁴ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

¹⁰⁵ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

teritorijoje buvo 28 trumpalaikio ir ilgalaikio poilsio vietos. Populiariausios tarp gyventojų Santeklių, Juodeikių, Tirkšlių, Plinkšių ir prie Varduvos upės salos esančios poilsiavietės. Šiose poilsiavietėse dažnai rengiami vietinės reikšmės kultūros bei sporto renginiai, todėl nuolat prižiūrima jose įrengta rekreacinė infrastruktūra. Plinkšių poilsiavietė yra bene vienintelė poilsiavietė Mažeikių rajone, pritaikyta neįgaliųjų poreikiams: įrengtas takas, kuriuo galima pasiekti ežerą, neįgaliams pritaikyta pavėsinė bei tualetas.¹⁰⁶

Mažeikių kraštas nėra turtingas ežerais, tačiau upių tinklas yra gana tankus ir grafiškas. Upės vagoja visą rajono teritoriją, tekėdamos šiaurės vakarų kryptimi. Visi rajono vandenys priklauso Ventos baseinui. Rajono teritorijoje yra 16 upių, kurių bendras ilgis 372 km. Didesnės upės: Venta, Varduva, Šerkšnė, Vadakstis. Vadaksties upė skiria Lietuvos ir Latvijos Respublikas.¹⁰⁷

Rajone yra tik 6 ežerai, kurių bendras plotas sudaro vos 473,1 ha. Didžiausias yra Plinkšių ežeras (393,5 ha), Sedos ežeras (33,1 ha), Meižių ežeras (32,7 ha), Medžialenkės ežeras (7,2 ha), Maigų ežeras (1,6 ha), Balėnėlių ežeras (5 ha). Rajono kraštovaizdį pagyvina ir gamtą praturtina tvenkiniai. Nors Mažeikių rajone jaučiamas natūralių vandens telkinių trūkumas, tačiau tvenkinių rajone tikrai gausu – net 27. Nepaisant tvenkinių gausos, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad didžioji dalis tvenkinių yra labai mažo ploto (daug tvenkinių, kurių plotas neviršija 2 ha) ir ne visi tinkami rekreaciniams poreikiams tenkinti. Dalis tvenkinių smarkiai dumblyja, dėl to mažėja jų vandens paviršiaus plotas. Juodeikių, Kulšėnų, Renavo ir Šerkšnėnų tvenkiniuose pastatytos hidroelektrinės gamina elektrą ir tiekia ją į bendrą elektros tinklų sistemą. Užtvankų daromas poveikis upių tėkmei bei jos floros ir faunos gyvenamosios aplinkos pokyčiui turi didelę įtaką esamų vandens turizmo trasų patrauklumui: sulėtėjusi upės srovė ir užtvankų gausa neleidžia tinkamai ir optimaliai išnaudoti esamo upių potencialo. Lėta upės srovė ir didelis upės augalų kiekis sukelia papildomus sunkumus besinaudojantiems trasa.¹⁰⁸

Mažeikių rajone įteisintų maudyklų, kurios atitiktų visas Sveikatos apsaugos ministerijos keliamas higienos normas, nėra. Gyventojų rekreacijai naudojami paplūdimiai yra neįteisinti, tačiau labiausiai lankomos maudyklos yra prižiūrimos pagal turimas finansines galimybes. Mažeikių rajono gyventojų labiausiai pamėgtos maudyklos įrengtos prie Ventos upės Mažeikiuose ir Vieškniuose, prie Plinkšių ežero, Tulnikių tvenkinio, Sedos ežero. Nors maudyklos ir neįteisintos, tačiau Mažeikių rajono savivaldybė skiria lėšų suoliukų, šiukšliadėžių bei persirengimo kabinų priežiūrai ir įrengimui. Gyventojų labiausiai pamėgtose maudyklose nuolatos tiriama vandens kokybė ir apie tai gyventojai informuojami savivaldybės internetiniame puslapyje.¹⁰⁹

2010 m. atlikti upių vandens tyrimai (atliko Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentas) parodė, kad didžiausių Mažeikių rajono upių vandens kokybė yra gera, todėl galima teigti, kad Šerkšnės, Varduvos, Ventos upėse galima plėtoti vandens turizmą, nesibaiminant dėl vandens kokybės. Virvytės upės ties Tryškiais vandens kokybė buvo vidutiniška, tačiau nepavojinga žmogaus sveikatai.¹¹⁰

Buitinėms ir kitoms ūkinėms reikmėms paimto vandens išteklių kiekis didėja. Lyginant 2012 m. su 2011 m. jis padidėjo 6,7 proc., lygiagrečiai didėjo ir sunaudojamo vandens apimtys. Per tą patį laikotarpį jos padidėjo 7,6 proc. (3 priedo 87 lentelė).¹¹¹

Mažeikių rajono saugomos teritorijos ir gamtos paveldo objektai:¹¹²

- Švalstybiniai draustiniai: Plinkšių kraštovaizdžio, Varduvos kraštovaizdžio, Šerkšnės hidrografinis, Šernynės telmologinis, Pavirvyčio botaninis;
- Vertingiausi gamtos paveldo objektai ir gamtos paminklai: Dapšių, Žibininkų dubeniuotasis, Purvėnų pėduotasis, Skuodiškių dubeniuotasis, Renavo dubeniuotasis, Ketūnų

¹⁰⁶ Duomenų šaltinis: <http://www.mazmu.lt/lankyimos-vietos>.

¹⁰⁷ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

¹⁰⁸ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

¹⁰⁹ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

¹¹⁰ Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

¹¹¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys www.stat.gov.lt.

¹¹² Duomenų šaltinis: Mažeikių r. sav. duomenys.

dubeniuotasis, Griežės, Geidžių, Juodasis ir Skleipių akmenys; vertingiausi medžiai: Medžialenkės, Storasis Gargždų ir Žibikų ąžuolai, Renavo storoji eglė;

- Ventos regioninis parkas;
- Plinkšių miško biosferos poligonas;
- buveinių apsaugai svarbios teritorijos: Dautarų, Vidgirio ir Purvių miškai, Šerkšnės, Varduvos, Viešetės ir Ventos upės, Purvių kaimo apylinkės, Svirkančių atodanga, Graminalio pelkė, Gedvydo slėnis, Ažuolijos miškas, Užpelkių pelkė;

- 2 paukščių apsaugai svarbios teritorijos: Plinkšių miškas, Ventos upės slėnis.

*Plinkšių kraštovaizdžio draustinis.*¹¹³ Užima 1239 ha plotą (279 ha Telšių rajone). Tai pats didžiausias rajono draustinis, pasižymintis landšaftų ir biologinės įvairovės gausumu. Saugomi Žemaičių plynaukštės gamtiniai kompleksai, gamtos ir kultūros paminklai. Draustinyje auga labai retų augalų rūšių: pelkinis, mažasis ir dvišakis pataisai, paprastasis varpenis, daugiažiedė baltašaknė, širdinė dviguonė, aukštoji, raudonoji, šalmuotoji ir mažoji gegužraibės, pilkaplaukė žilė, pelkinis mėlitas, statusis atgiris ir kt. Draustinyje gyvena 61 vabalų rūšis, iš jų: 1 rasta pirmą kartą Lietuvoje bei 3 labai retos. Čia aptiktos 103 paukščių rūšys, iš kurių 10 įrašyta į Lietuvos raudonąją knygą: juodakaklis naras, pilkoji antis, didysis dančiasnapis, juodasis peslys, pievinė lingė, erelis žuvininkas, raudonkojis tulikas, mažasis kiras, švygžda. Labai svarbus Plinkšių ežeras yra kaip poilsio vieta migruojantiems paukščiams: žąsims, dančiasnapiams, antims, tilvikams.

Šiltomis žiemomis čia gausu žiemojančių vandens paukščių. Draustinyje gyvena 8 šikšnosparnių rūšys: vandeninis, Brandto, Natererio pelėausis, šikšniukas nykštukas, Natuzijaus šikšniukas, rudasis, mažasis nakviša ir šiaurinis šikšnys. Net 5 šikšnosparnių rūšys įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Draustinis įkurtas 1974 m.

Šerkšnės hidrografinis draustinis. Apima Šerkšnės upę su jos slėniais nuo Žemalės–Šerkšnėnų kelio iki tilto ties Bugeniais. Didesnė dauguma Šerkšnės upės pievų yra drėgnos, su vandeningais duburiais, pažemėjimais, senvagėmis, nedideliais intakais. Iš viso užregistruotos 354 augalų rūšys, iš kurių 3 įtrauktos į Lietuvos raudonąją knygą (pievinis plauretis, dėmėtoji gegūnė, melsvasis mėlitas). Labai gausi ir įvairi draustinio entomofauna: rastos 109 vabalų rūšys (čia rastos ir 4 naujos Lietuvoje vabalų rūšys). Užregistruota 25 dieninių drugių rūšys. Čia galima pamatyti: ilgaūsės makštinės kandys, šeriuotaūsiai, dantytosias kandys, maišuočius, taškuotuosias kandys, makštikandes, baltadėmes lapsukines kandys, pirštasparnius, marguolius, stiklasparnius, lapsukius, ugniukus, verpikus, saturnijus, sfinksus, hesperijas, sklandūnus, baltukus, melsvius, pleštekes, sprindžius, pelėdgalvius, miškinukus, bangasparnius, meškutes.¹¹⁴ Čia galima pamatyti ir išgirsti virš 124 paukščių rūšių. Pats gražiausias ir įdomiausias sparnuotis yra tulžys, kuris peri stačiuose upelio šlaituose išraustuose urveliuose (paukštis įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą). Draustinis įkurtas 1992 m.¹¹⁵

Šernynės telmologinis draustinis. Tai bene viena didžiausių, vertingiausių ir įdomiausių gamtiniu atžvilgiu aukštapelkių Mažeikių rajone. Deja, aukštapelkė pradeda degraduoti: sausėja, apauga nendrėmis, pušelėmis. Sumažėjo atvirų, pušelėmis bei beržais neapaugusių plotų. Rasta 100 augalų rūšių, priklausančių 42 šeimoms ir 85 gentims. Didžiausios augalų šeimos: varpinių (10 rūšių), erškėtinių (9), graižaziedžių (5), erikinių (5). Iš orchidinių augalų čia auga kiaušininė dviguonė, šalmuotoji gegužraibė ir aukštoji gegūnė. Iš erikinių šeimoms gausi yra siauralapė balžuva, neretos bruknė, mėlynė, vaivoras ir šilinis viržis, gerai dera spanguolės. Aukštapelkėje randama apskritalapė ir ilgalapė saulašarės, keletas karklų rūšių. Draustinyje auga melsvasis mėlitas, priklausantis varpinių šeimai, kuris Vakarų Lietuvoje yra apyretis, kitur retas arba visai neauga. Šis augalas – saugomas. Draustinyje pagauta 31 vabalų rūšis. Iš drugių dažniausi yra melsviai, perlinukai, satyrai. Pastebėtos 35 paukščių rūšys. Draustinyje nuolat gyvena retas, į Lietuvos raudonąją knygą įtrauktas tetervinas, poilsui Šernynės draustinyje apsistoja pilkosios gervės.

¹¹³ Duomenų šaltinis: <http://www.mazmu.lt/veikla/misko-atkurimas-ir-apsauga>

¹¹⁴ Duomenų šaltinis: Mažeikių krašto enciklopedija, www.mke.lt.

¹¹⁵ Duomenų šaltinis: <http://www.mazmu.lt/veikla/misko-atkurimas-ir-apsauga>

Apypelkio miškuose peri 2 suopių poros, jerubės, juodosios meletos. Tipiški žinduoliai yra šernas, stirna, rudieji pelėniai. Draustinis įkurtas 1992 m.¹¹⁶

Varduvos kraštovaizdžio draustinis. Draustinis apima Varduvos upės slėnį nuo Kulšėnų kaimo iki Renavo dvaro, kuris su savo parku taip pat yra draustinio dalis. Ties Dumaičiais draustiniui priklauso ir dešiniajame krante tarp upės ir kelio Renavas – Kulšėnai esantis Smiltinės miškas (62 ir 63 kvartalai). Tarp draustinio botaninių vertybių paminėtina: miškinis česnakas, tuščiaviduris rūtenis, menturlapė baltašaknė, 4 orchidinių augalų rūšys (raiboji, dėmėtoji, raudoniji gegūnės ir šalmuotoji gegužraibė), miškinis eraičinas ir miškinė žemuogė, o taip pat pievos su paprastuoju burbuliu ir raktažole pelenėle. Botaniniu požiūriu draustinis yra labai turtingas ir vertingas. Iš draustinyje užregistruotų 73 paukščių rūšių į Lietuvos raudonąją knygą įrašyti didysis ančiasnapis, erelis rėksnys ir tulžys. Dvaro pastatai ir parkas su senais drevėtais medžiais yra puikus prieglobstis kelioms šikšnosparnių rūšims. Gana dažnai vakarėjančio dangaus fone galima stebėti šių paslaptinių žvėrelių siluetus. Iš viso aptiktos 7 šikšnosparnių rūšys: vandeninis, Brandto pelėausiai, ausylis, šikšniukas nykštukas, Natuzijaus šikšniukas, rudasis nakviša ir šiaurinis šikšnys. Draustinyje surasta ir iki šiol apibūdinta 171 vabalų rūšis, iš jų: 11 Lietuvoje sugauta pirmą kartą arba yra labai retos. 1991 m. liepos 1 d. Smiltinės miško pamiškėje, Dumaičių k., buvo sugautas 1 keturšakis maitvabalis – *Dendroxena quadrimaculata* Scop., kuris įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą. Draustinis įkurtas 1992 m.¹¹⁷

Ventos regioninis parkas. Ventos regioninis parkas įkurtas 1992 m. rugsėjo mėn. Plotas 10600 ha, iš jų pusę užima miškai. Parkas unikalus savo kraštovaizdžiu, kurį puošia Ventos, Virvytės, Dabikinės, Uogio, Avižlio upės ir upeliai. Parko teritorijoje daug kaimų su vertingu istoriniu, architektūriniu paveldu: koplyčiomis, koplytstulpiais, piliakalniais, dvarų parkų liekanomis. Ventos regioniniame parke priskaičiuojama apie 670 aukštesniųjų augalų rūšių, priklausančių 93 šeimoms ir 352 gentims. Čia gausu orchidinių šeimos augalų. Iš viso parke yra 22 į Lietuvos raudonąją knygą įtrauktos augalų rūšys. Tai mažoji, vyriškoji ir šalmuotoji gegužraibės, miškinis česnakas, sidabrinis vilkdalgis, plačialapis begalis, miškinė mėta. Parke užregistruota 140 paukščių rūšių, iš jų: 117 peri. 5 paukščių rūšys įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Tai juodasis gandras, didysis dančiasnapis, erelis rėksnys, gervė, griežlė. Rastos 184 vabalų rūšys, iš jų: žalvarinis puošniažygis, didysis skydvabalis įrašyti Raudonojoje knygoje.¹¹⁸

Užpelkių aukštapelkė. Viena vertingiausių pelkių (137 ha) Mažeikių rajone su šia ekosistema būdinga augalija ir gyvūnija. Remiantis daugiamečiais biologinės įvairovės tyrimais, kaip vienai vertingiausių gamtinių teritorijų jai buvo siūloma suteikti telmologinio draustinio statusą. 2004 m. valstybinė saugomų teritorijų tarnyba pritarė siūlymui steigti šioje vietoje savivaldybės telmologinį draustinį. Šiuo metu Užpelkių aukštapelkėje aptikti šie Europinės svarbos natūralių buveinių tipai, įtraukti į Europos Sąjungos Buveinių direktyvos I priedą (kuriame minima, kad ES šalys narės privalo užtikrinti šiame sąraše išvardintų buveinių apsaugą): degradavusios aukštapelkės, durpingo substrato duburiai (*Rhynchosporion*), pelkiniai miškai. Čia auga 408 aukštesniųjų augalų rūšys, iš kurių 3 įrašytos į Lietuvos raudonąją knygą. Užpelkių aukštapelkėje aptikta 11 gyvūnų rūšių, įrašytų į Lietuvos raudonąją knygą.¹¹⁹

Pagrindinės retų augalų nykimo priežastys Mažeikių rajone: miškų kirtimas, intensyvėjantis žemės ūkis, natūralių pievų užaugimas sumedėjusia augalija.

Mažeikių rajonas nepasižymi išskirtiniais gamtiniais ištekliais ir jų gausa, tačiau turimi gamtiniai ištekliai leidžia patenkinti vietos gyventojų rekreacinius ir poilsio poreikius. Vystoma rekreacinė infrastruktūra leidžia optimaliau panaudoti turimus gamtos išteklius. Švarus upių vanduo rajone sudaro sąlygas vandens turizmo vystymui.

¹¹⁶ Duomenų šaltinis: <http://www.mazmu.lt/veikla/misko-atkurimas-ir-apsauga>

¹¹⁷ Duomenų šaltinis: <http://www.mazmu.lt/veikla/misko-atkurimas-ir-apsauga>

¹¹⁸ Duomenų šaltinis: <http://www.ventosparkas.lt/>

¹¹⁹ Duomenų šaltinis. Mažeikių krašto gamta. 2000. Vilnius.

Senkant gamtos energetiniams ištekliams, ieškomi ir bandomi atsinaujinantys energijos šaltiniai. Tai tokia energija, kuri gaunama iš lengvai prieinamų ir aplinkai nekenksmingų šaltinių: saulės energija, vėjo energija, bioenergija, hidroenergija, geoterminė energija.

Saulės energija yra pats galingiausias atsinaujinančios energijos šaltinis. Nepaisant to, saulės energijos potencialas energijos gamybai kol kas naudojamas mažiausiai. Saulės energija naudojama šilumos ir elektros energijos gamybai. Kiekviena nauja saulės elektrinė didina alternatyvios energijos šaltinių įrangos gamybos apimtį ir todėl mažina jos kainą. Lietuvos verslas įrodinėja, kad alternatyvioji energetika Lietuvoje turi ateitį. Lietuva ES yra įsipareigojusi iki 2020 m. padidinti elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalį ne mažesnę kaip 20 procentų, lyginant su šalies bendruoju galutiniu elektros energijos suvartojimu. Saulės energijos panaudojimas paplitęs ir Mažeikių r. sav. Palyginus su kitais šalies rajonais, Mažeikių r. sav. pasižymi jų gausa. Šiuo metu veikia 54 objektai, daugiausia yra uždarnosios akcinės bendrovės, kita dalis fiziniai asmenys. Didžioji šių objektų dalis veikia VVG teritorijoje (3 priedo 88 lentelė)¹²⁰.

Nors Mažeikių r. sav. teritorija neturi išskirtinių gamtos išteklių, tačiau vietos gyventojai sugebėjo sukurti reikiamą infrastruktūrą, kuri sudarė sąlygas produktyviai ir efektingai žemės ūkio produktų gamybai, kaimo verslų plėtrai. Patenkinti savo vietoje ir aktyviai dalyvauja ateities kūrimo veiklose. Savivaldybės ekonominis potencialas sutelktas naftos perdirbimo įmonėje AB „Orlen Lietuva“ („Mažeikių nafta“), kuri formuoja Mažeikių rajono įvaizdį. Ji turi labai svarbią reikšmę darbo jėgos užimtumui ir darbo užmokesčio dydžio formavimui savivaldybėje. Kaip buvo minėta ankstesniuose skyriuose, Mažeikių r. sav. kaime gyvena 30,8 proc. r. sav. gyventojų, žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje užimti tik 4,6 proc. gyventojų. Siekiant išlaikyti vietos gyventojus kaimiškojoje, o tuo pačiu ir VVG teritorijoje, likusiems 26,2 proc. kaimo gyventojams turi būti sukurtos galimybės įsidarbinti arba užsiimti alternatyvia ne žemės ūkio veikla. Vienas iš pagrindinių gyventojų pageidavimų yra sudaryti sąlygas verslų plėtrai. Tam būtina racionaliai panaudoti gamtos išteklius ir ūkio potencialą. Vietos gyventojų netenkina kultūros paveldo objektų priežiūra ir jų pritaikymas ekonominei, socialinei veiklai. Mažeikių rajono teritorijoje skaičiuojami net 38 dvarai. Šiuo metu didžioji jų dalis yra sunykę arba likę pavieniai ansamblių pastatai bei pamatai. Vietos gyventojai pirmumą suteikė pagrindiniams poreikiui ir prioriteto tvarka suteikė antrą vietą „Skatinti vietos gyventojų, NVO socialinę, ekonominę plėtrą VVG teritorijoje, tvarkant mažąją viešąją infrastruktūrą, didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes“. Šio poreikio įgyvendinimui VPS yra numatyta vizija, priemonės ir veiklos sritys. VPS vizijoje siekiama, kad „VVG teritorija - atvira investicijoms, skatinanti verslumą ir užimtumą, bendruomeniškumą, sudaranti vietos gyventojams kokybiškas gyvenimo sąlygas“. Vizija atitinka nustatytus vietos gyventojų poreikius ir šio poreikio įgyvendinimui VPS numatytas antras prioritetas „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, kuriant mažąją infrastruktūrą, ugdant bendruomeniškumą ir stiprinant socialinę įtrauktį“ jo priemonės ir veiklos sritys, kurios leis patenkinti vietos gyventojų poreikius.

2.7.	Papildoma informacija
------	-----------------------

¹²⁰ Duomenų šaltinis: http://www.enmin.lt/lt/activity/veiklos_kryptys/atsinaujinantys_energijos_saltiniai/LG_bendras_lentele.pdf

3.VVG teritorijas SSGG		
3.1.	Stiprybės	Stiprybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.1.1.	Pritraukiamos tiesioginės užsienio ir materialinės investicijos, skatinančios ekonominę plėtrą	R20,R21
3.1.2.	Teigiama socialinė būklė	R11, R16, R19
3.1.3.	Gyventojų užimtumas pramonės ir paslaugų srityse	R22
3.1.4.	Darbo užmokestis gerina gyvenimo kokybę	R15
3.1.5.	Išvystyti verslai, kuriantys pridėtinę vertę	R23
3.1.6.	Valdų konsolidavimas ir ūkininkų ūkių plėtros procesas įtakoja teigiamus pokyčius žemės ūkyje	R24,R26
3.1.7.	Aktyvios bendruomenės, turinčios patirties projektų rengime, įgyvendinime, darančios teigiamą įtaką vietovės plėtrai	R27
3.1.8.	Sukurtas vietos gyventojų poreikius tenkinantis švietimo, socialinių paslaugų, kultūros įstaigų tinklas	R28, R29, R30
3.2.	Silpnybės	Silpnybę pagrindžiančio rodiklio Nr.
3.2.1.	VVG teritorijos seniūnijų gyventojų tankumo skirtumai neigiamai įtakoja investicijų pritraukimą, infrastruktūros kūrimą, verslo plėtrą ir socialinių paslaugų teikimą	R2
3.2.2.	Bendro ir jaunų gyventojų skaičiaus mažėjimas	R5,R6,R7, R9, R10
3.2.3.	Žemas kaimo gyventojų išsilavinimo lygis	R12
3.2.4.	Užimtumas ir nedarbo lygis didina socialinę atskirtį	R13,R14
3.2.5.	Nepakankamas vietos ūkininkų profesinio parengimo lygis neigiamai įtakoja darbo jėgos kvalifikaciniams pokyčiams	R26
3.2.6.	Suaugusių neįgalumas ir priklausomybės ligos didina socialinės paramos poreikį	R17,R18
3.3.	Galimybės	
3.3.1.	Panaudojant patogią rajono geografinę padėtį didinti rinkos plėtrą su kaimynine Latvijos Respublika ir kitomis valstybėmis	
3.3.2.	Pasinaudojant ES parama, skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą VVG teritorijoje, kuriant naujas darbo vietas, užtikrinant vietos gyventojų pragyvenimo lygį	
3.3.3.	Panaudojant stiprėjančius NVO gebėjimus regione skatinti VVG teritorijos socialinę, ekonominę plėtrą, didinti vietos gyventojų užimtumą	
3.3.4.	Įgyvendinant ES principus, remti jaunimo verslo ir užimtumo iniciatyvų projektus VVG teritorijoje	
3.3.5.	Įgyvendinant socialinio verslo koncepciją bus kuriamas socialinis verslas VVG teritorijoje	

3.3.6.	Keičiantis visuomenės požiūriui į kultūros vertybes skatinti kultūrinio potencialo tobulėjimą VVG teritorijoje
3.3.7.	ES paramos panaudojimas infrastruktūros sutvarkymui ir pritaikymui vietos gyventojų socialinių, ekonominių poreikių tenkinimui
3.3.8.	Vykstantis mokymosi visą gyvenimą procesas skatins vietos gyventojų kvalifikacijos kėlimą VVG teritorijoje
3.4.	Grėsmės
3.4.1.	Nepakankamos investicijos stabdo vietovės ekonominę plėtrą
3.4.2.	Negatyvūs demografiniai pokyčiai apsunkins sėkmingą socialinę ir ekonominę plėtrą, didins našta dirbantiesiems
3.4.3.	Didėjanti emigracija VVG teritorijoje dėl patrauklesnių darbo ir gyvenimo sąlygų didžiuosiuose miestuose ir tarptautinėje darbo rinkoje
3.4.4.	Augantis aplinkinių vietovių konkurencinis pranašumas
3.4.5.	Su darbo rinkos poreikiais nesuderinta profesinio rengimo sistema, mažina įsidarbinimo galimybes ir apsirūpinimą kvalifikuota darbo jėga, verslo kūrimą
3.4.6.	Socialinių paslaugų poreikio didėjimas dėl visuomenės senėjimo
3.4.7.	Globalizacijos neigiama įtaka krašto kultūros tradicijų išsaugojimui

4. VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas prioritetine tvarka

Eil. Nr.	VVG teritorijos plėtros poreikių nustatymas (prioritetine tvarka)	Poreikių pagrindžiantys VVG teritorijos SSGG teiginiai (Nr.)	Sąsaja su KPP 2014–2020 m. nustatytais nacionaliniais kaimo plėtros poreikiais	Poreikio tenkinimas / netenkinimas iš VPS lėšų
4.1.	Kurti darbo vietas vietos gyventojams, ypač jaunimui, kuriant ir plėtojant verslus, mažinant skurdo riziką kaimo vietovėse.	3.1.5., 3.2.1., 3.2.4., 3.3.1., 3.3.2., 3.3.4., 3.4.1., 3.4.3., 3.4.4.	8,9,10	Taip
4.2.	Skatinti vietos gyventojų, NVO socialinę, ekonominę plėtrą VVG teritorijoje, tvarkant mažąją viešąją infrastruktūrą, didinant vietos gyventojų užimtumo galimybes.	3.1.7., 3.2.1., 3.3.3., 3.3.5., 3.3.7., 3.4.6.	18,19,9	Taip
4.3.	Sudaryti sąlygas vietos gyventojams kvalifikacijos kėlimui, vykdant mokymus, patirties sklaidą.	3.1.8., 3.2.3., 3.2.5., 3.3.8., 3.4.5.	21	Taip
4.4.	Skatinti NVO kultūrinę veiklą, išsaugant krašto identitetą, kultūrą ir tradicijas.	3.1.8., 3.2.1., 3.3.6., 3.3.8., 3.4.7.	18,19	Taip

II DALIS. KOKIE MŪŠŲ PRIORITETAI IR TIKSLAI?

5. VPS prioritetai, priemonės ir veiklos sritys			
5.1.	VPS prioritetai, priemonės ir jų veiklos sritys (jei veiklos sritys numatytos):		Sąsaja su VVG teritorijos poreikiais
5.1.1.	I prioritetas. VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS		
		Kodai:	
5.1.1.1.	Priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“	LEADER-19.2-6	4.1
5.1.1.1.1.	<i>- veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“</i>	<i>LEADER-19.2-6.2</i>	<i>4.1.</i>
5.1.1.1.2.	<i>- veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“</i>	<i>LEADER-19.2-6.4</i>	<i>4.1.</i>
5.1.1.2.	Priemonė „Investicijos į materialųjį turta“	LEADER-19.2-4	4.1.
5.1.1.2.1.	<i>- veiklos sritis „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“</i>	<i>LEADER-19.2-4.2</i>	<i>4.1.</i>
5.1.1.3.	Priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO)	LEADER-19.2-SAVA-1	4.1.,4.2
5.1.2.	II prioritetas. SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ		
		Kodai:	
5.1.2.1.	Priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“	LEADER-19.2-7	4.2.
5.1.2.1.1.	<i>- veiklos sritis „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“</i>	<i>LEADER-19.2-7.2</i>	<i>4.2.</i>
5.1.2.1.2.	<i>- veiklos sritis „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį,“</i>	<i>LEADER-19.2-7.6</i>	<i>4.2.</i>
5.1.2.2.	Priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis)	LEADER-19.2-SAVA-3	4.3.
5.1.2.3.	Priemonė „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“	LEADER-19.2-SAVA-4	4.4.
5.1.2.4.	Priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“	LEADER-19.2-SAVA-5	4.2

7. VPS sąsaja su VVG teritorijos strateginiais dokumentais ir ESBJRS

Strateginio dokumento pavadinimas	VPS sąsajos pagrindimas	
<p>7.1. VVG teritorijos savivaldybės plėtros strateginis planas</p>	<p>Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikis strateginis plėtros planas 2014–2020 m. yra kompleksinis teisinis strateginio planavimo dokumentas, kuriuo nustatoma bendroji savivaldybės plėtros strategija ir priemonės jai įgyvendinti. Planas nustato plėtros prioritetus, tikslus, priemones šiai strategijai įgyvendinti bei įgyvendinimo etapus. Vietos plėtros strategija turi sąsają su Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikiu strateginiu plėtros planu 2014–2020 m., jį atitinka bei papildo, kadangi ji skirta VVG teritorijai, t.y. visai Mažeikių rajono teritorijai, išskyrus Mažeikių miestą. Vietos plėtros strategijoje numatyti prioritetai, priemonės papildo Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikio strateginio plėtros plano 2014–2020 m. prioritetų, priemonių tikslus, uždavinius bei siekiamus rezultatus:</p>	
	<p align="center">VPS sąsaja su Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikiu strateginiu plėtros planu 2014–2020 m. prioritetų, priemonių lygiu</p>	
	<p align="center">Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikis strateginis plėtros planas 2014–2020 m.</p>	<p align="center">Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės teritorijos 2015–2023 m. vietos plėtros strategija</p>
	<p>1.PRIORITETAS. DARNI EKONOMINĖ PLĖTRA IR KONKURENCINGUMO AUGIMAS 1.1.2.2. Priemonė. Skatinti socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių (neįgalieji, pagyvenę asmenys ir kt.) įdarbinimą, vykdant viešinimo priemones, informuojant darbdavius apie lengvatas ir subsidijas. 1.1.2.4. Priemonė. Sukurti verslininkų – mentorių tinklą, padedantį ir konsultuojantį jaunimą, norintį kurti verslą. 1.1.3.3. Priemonė. Skatinti netradicinių žemės ūkio šakų ir žemės ūkiui alternatyvių verslų plėtojimą.</p> <p>2.PRIORITETAS. AUKŠTOS SOCIALINĖS GEROVĖS KŪRIMAS 2.1.2.1. Priemonė. Plėtoti nevyriausybinių organizacijų tinklą, skatinti šių organizacijų veiklą. 2.1.3.2. Priemonė. Remti jaunimo organizacijų iniciatyvas ir projektus.</p>	<p>I prioritetas. VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS 1.1. priemonė. „Ūkio ir verslo plėtra“. 1.2. priemonė. „Investicijos į materialųjį turtą“. 1.3. priemonė. „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO).</p> <p>II prioritetas. SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄJĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ 2.1. priemonė. „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“. 2.2. priemonė. „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis).</p>

		<p>2.2.3.1. Priemonė. Didinti socialinių paslaugų prieinamumą kaimo vietovėse.</p> <p>2.2.3.2. Priemonė. Socialinių paslaugų plėtra suaugusiems socialinės rizikos asmenims.</p> <p>2.4.2.2. Priemonė. Restauruoti ir pritaikyti visuomenės lankymui kultūros paveldo objektus ir jų kompleksus.</p>	<p>2.3. priemonė. „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“.</p> <p>2.4. priemonė. „NVO ekonominės socialinės veiklos skatinimas“.</p>				
7.2.	VVG teritorijoje patvirtintas regiono plėtros planas	<p>VVG, vadovaudamasi taisyklių reikalavimais, vietos plėtros strategiją Regionų plėtros tarybai pateikė raštu (VVG 2015-09-25 Nr. S-(2.4.)-182. raštas „Dėl Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės 2015-2023 m. vietos plėtros strategijos pateikimo“ Telšių regiono plėtros tarybai). 2015 m. lapkričio 3 d. vietos veiklos grupės pirmininkė Loreta Rubežienė dalyvavo Telšių regiono plėtros tarybos posėdyje, kuriame buvo pristatyta posėdžio dalyviams išsami vietos plėtros strategija. Posėdžio metu dalyviai pritarė ir patvirtino VPS. Vietos plėtros strategija atitinka ir papildo Telšių regiono plėtros planą 2014–2020 metams, kuris patvirtintas Telšių regiono plėtros tarybos 2013 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. 51/10S-75. Telšių regiono plėtros plane numatomas patrauklių sąlygų gyventi ir verslui vystyti sukūrimas regiono gyventojams, sanglaudos, lyginant su šalimi, didėjimas 2014–2020 metų laikotarpiu, modernizuojant viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą, gerinant jų prieinamumą, skatinant bendruomeninį aktyvumą ir iniciatyvas, sprendžiant bendras problemas, kompleksiskai plėtojant apskrities savivaldybių centrus, kaimo vietoves bei stiprinant ryšius tarp jų. Vietos plėtros strategijoje siekiama skatinti verslumą ir užimtumą, bendruomeniškumą, sudaryti vietos gyventojams kokybiškas gyvenimo sąlygas.</p> <p>Vietos plėtros strategijoje numatyti prioritetai, priemonės atitinka bei papildo Telšių regiono plėtros plano 2014–2020 metams prioritetus, priemones bei numatomus pasiekimo rodiklius. Telšių regiono plėtros plane 2014–2020 metams, kaip ir vietos plėtros strategijoje, numatoma sumažinti nedarbo lygį, registruotų ilgalaikių bedarbių mažėjimą, darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse ir infrastruktūros sutvarkymą, vietos gyventojams paslaugų gerinimą kt.:</p> <table border="1" data-bbox="495 1109 2072 1222"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">VPS sąsaja su Telšių regiono plėtros planu 2014–2020 metams prioritetu, priemonių lygiu</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Telšių regiono plėtros planas 2014-2020 metams</td> <td style="text-align: center;">Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės teritorijos 2015–2023 m. vietos plėtros strategija</td> </tr> </table>		VPS sąsaja su Telšių regiono plėtros planu 2014–2020 metams prioritetu, priemonių lygiu		Telšių regiono plėtros planas 2014-2020 metams	Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės teritorijos 2015–2023 m. vietos plėtros strategija
VPS sąsaja su Telšių regiono plėtros planu 2014–2020 metams prioritetu, priemonių lygiu							
Telšių regiono plėtros planas 2014-2020 metams	Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės teritorijos 2015–2023 m. vietos plėtros strategija						

		<p>Prioritetas: VIEŠŪJŲ PASLAUGŲ KOKYBĖ IR BENDRUOMENĖS AKTYVUMAS.</p> <p>Priemonė 1: Plėtoti globos ir slaugos, reabilitacijos, nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūrą, atnaujinant pastatus, patalpas, inžinerines sistemas, įsigyjant įrangą, specialiojo transporto priemones, bei įkuriant padalinius seniūnijose.</p> <p>Priemonė 1: Įrengti bendruomeninei ir NVO veiklai reikalingas patalpas viešuosiuose pastatuose.</p> <p>Priemonė 2: Remti kultūrinių projektų, įtraukiant vaikus, jaunimą, kaimo bendruomenes, profesionalius menininkus ar atskirtį patiriančias grupes, įgyvendinimą.</p> <p>Priemonė 3: Remti kompleksinį lokalinių kultūrinės atminties paveldo objektų tvarkymą ar atnaujinimą.</p> <p>Prioritetas: SANGLAUDOS EKONOMINIS DIDĖJIMAS LYGINANT SU ŠALIMI.</p> <p>Priemonė 1: Kompleksiškai atnaujinti 1–6 tūkst. gyventojų turinčių miestų (išskyrus savivaldybių centrus), miestelių ir kaimų bendruomeninę ir viešąją infrastruktūrą.</p> <p>Priemonė 2: Kompleksiškai atnaujinti mažiau kaip 1 tūkst. gyventojų turinčių miestelių ir kaimų viešąją infrastruktūrą.</p> <p>Priemonė 6: Įrengti suaugusiems asmenims specializuotus kabinetus užsiėmimams vykdyti, tam pritaikant esamas mokyklas, daugiafunkčius centrus, kitas neformaliojo ugdymo įstaigas, siekiant mažinti suaugusiųjų socialinę ir skaitmeninę atskirtį.</p>	<p>I prioritetas. VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS</p> <p>1.1. priemonė. „Ūkio ir verslo plėtra“.</p> <p>1.2. priemonė. „Investicijos į materialųjį turimą“.</p> <p>1.3. priemonė. „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“(kai socialinio verslo iniciatorius – NVO).</p> <p>II prioritetas. SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄJĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ.</p> <p>2.1. priemonė. „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“.</p> <p>2.2. priemonė. „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis).</p> <p>2.3. priemonė. „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“.</p> <p>2.4. priemonė. „NVO socialinės veiklos skatinimas“.</p>
7.3.	Europos Sąjungos Baltijos jūros regiono strategija (ESBJRS)	<p>Vietos plėtros strategija turi sąsajas su Europos Baltijos jūros regiono strategija. ESBJSRS įgyvendinimu siekiama 1) išsaugoti jūrą, 2) sujungti regioną, 3) didinti gerovę regione.</p> <p>Šiaurės vakarų Lietuvos VVG strategijos I prioritetas „VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS“ numato skirti didžiausias investicijas mažų ir vidutinių įmonių stiprinimui, žmogiškųjų išteklių efektyviam panaudojimui, gyventojų verslumo skatinimui.</p> <p>II prioritetu „SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄJĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ“ prisidedama</p>	

		<p>prie VVG teritorijos patrauklumo didinimo, socialinės atskirties lygio mažinimo.</p> <p>ŠVLVVG jau eilę metų bendradarbiauja su Latvijos Respublikos Abulas VVG. 2013 metais sėkmingai įgyvendino bendrą tarptautinį projektą „Mobili meno paroda Baltijos šalyse“.</p> <p>Šiaurės vakarų Lietuvos VVG dalyvaudama ES programos LEADER įgyvendinime prisideda prie Europos sąjungos Baltijos jūros regiono strategijos prioritetų įgyvendinimo.</p>
7.4.	<p>Viensektorės žuvininkystės VVG VPS (taikoma, kai tokia VPS yra patvirtinta VVG teritorijoje)</p>	<p>VVG teritorijoje patvirtintos žuvininkystės VVG VPS nėra.</p>

III DALIS. KAIP PASIEKSIME UŽSIBRĖŽTUS TIKSLUS?

8. LEADER metodo principų bei horizontaliųjų principų ir prioritetų įgyvendinimas

LEADER metodo principai

8.1. Teritorinis principas:

8.1.1. principo laikymasis rengiant VPS:

Kuriantis VVG vienas iš pagrindinių reikalavimų yra teritorijos apibrėžtumas. VVG teritorija geografiškai, ekonomiškai ir socialiniu požiūriu turi būti vientisa. VVG įkurta horizontalios ir vertikalios partnerystės principu, apjungia vientisą Mažeikių r. sav. kaimo gyvenamosios vietovės teritoriją ir gyventojus. VVG teritorija apima Mažeikių r. sav. kaimiškąją ir Sedos bei Viekšnių miestų teritorijas. Į ją nepatenka tik Mažeikių miesto teritorija. VVG teritorija, kuri įgyvendins vietos plėtros strategiją, apims 1 197 km² arba 98,1 proc. visos rajono savivaldybės teritorijos, kurioje gyvena 35,8 proc. savivaldybės gyventojų. VG teritoriją sudaro 8 kaimiškosios seniūnijos: Laižuvos, Mažeikių apylinkės, Reivyčių, Sedos, Šerkšnėnų, Tirkšlių, Viekšnių ir Židikų.

Pagal seniūnijų plotą didžiausia yra Viekšnių seniūnija (211 km²), mažiausia – Laižuvos seniūnija (57,8 km²). Pagal gyventojų skaičių didžiausia ir tankiausiai apgyvendinta 2014 m. sausio 1 d. duomenimis yra Mažeikių apylinkės seniūnija (3 576 gyventojai, 35,40 gyv./km²), mažiausia – Laižuvos seniūnija (1 060 gyventojų), mažiausiai apgyvendinta – Židikų seniūnija (12,5 gyv./km²). 2014 m. pradžioje 1 091 gyventojas gyveno 59 viensėdžiuose ir vienkiemiuose, didžioji gyventojų dalis (13 366 gyventojai) gyveno kaimuose ir miesteliuose nuo 201–1 000 gyventojų.

Gyventojų skaičius seniūnijose ir jų tankis daugiausia priklauso nuo seniūnijos geografinės padėties, infrastruktūros būklės, susiklosčiusių tradicijų bei vietos išteklių ir daro įtaką socialinių paslaugų prieinamumui ir plėtros galimybėms. Kiekviena gyvenamoji vietovė turi savo išteklių, kultūrinių tradicijų išskirtinumą, kuris priklauso nuo bendros padėties VVG teritorijoje ir tuo pačiu turi įtakos jos raidai. Tirkšlių, Viekšnių, Sedos, Židikų, Šerkšnėnų ir Reivyčių seniūnijos išsiskiria gera geografine padėtimi, gražiu kraštovaizdžiu ir kultūros vertybių gausa. Šiose seniūnijose gyvena nemažai jaunų žmonių, stipri švietimo sistema, veikia Ventos regioninio parko direkcija, aktyviai veikia bendruomenės, turinčios ryškius lyderius. Šių seniūnijų bendruomenės, parapijos ir verslininkai atsiliepė į VVG kvietimus, įgyvendinant 2008–2014 m. strategiją, aktyviai įsijungė į projektų paraiškų teikimą, todėl buvo įgyvendintas 61 projektas (Viekšnių seniūnijoje – 12, Tirkšlių – 11, Sedos – 10, Židikų – 10, Šerkšnėnų ir Reivyčių – po 9), iš jų: 16 pelno projektų, sukurtos 43 darbo vietos, nors planuota buvo sukurti tik 4 darbo vietas (informacija VVG būstinėje). Tačiau šiose seniūnijose yra ir daug problemų. Viena iš pagrindinių problemų – bedarbystė arba mažas uždarbis, mažas konkurencingumas, žemas gyventojų savęs vertinimas, jaunimo užimtumo problemos, ikimokyklinių įstaigų nebuvimas, kaimų senėjimas, bloga vietinių kelių būklė. Dar didesnės problemos atokesnėse ir mažiau gyventojų turinčiose teritorijose. Laižuvos seniūnijose prie šių problemų prisideda gyventojų pasyvumas, verslo įgūdžių stoka, skurdas, alkoholizmas, didelė emigracija. Seniūnijoje yra tik 1 verslo įmonė, užsiimanti metalo apdirbimu (UAB „Taulidas“), 3 prekybos įmonės ir daug smulkių ūkininkų (71). Šioje seniūnijoje įgyvendinti 6 ne pelno projektai, verslo projektų neįgyvendino.

Mažeikių apylinkės seniūnijoje įgyvendinti tik 4 ne pelno projektai. Dauguma Mažeikių apylinkės seniūnijoje gyvenančių žmonių dirba Mažeikių mieste, todėl šioje seniūnijoje silpnesnė bendruomeninė veikla, sunkiau perduodama informacija apie VVG

	<p>vykdomas ir finansuojamas veiklas. Dauguma šios seniūnijos gyventojų įmonės ir veiklos įregistruotos Mažeikių mieste, todėl neatitinka ES paramos teikimo pagal LEADER programą reikalavimų.</p> <p>Rengiant VPS VVG organizavo mokymus, susitikimus su kiekvienos seniūnijos vietos gyventojais, kurių metu aktyviai dalyvavo visų sektorių atstovai: verslo, valdžios, pilietinės visuomenės. Po šių susitikimų seniūnijose vietos gyventojai dar organizavo savo susitikimus, diskutavo ir pateikė kiekvienos seniūnijos strategijas, kuriose pristatė savo teritoriją, jos istoriją, išskirtinumą, identitetą, išteklius ir jų racionalų panaudojimą, identifikuotas vietos plėtros svarbiausias problemas ir jų siūlomus sprendimo būdus, pateikė SSGG, viziją, prioritetus ir priemones, kurios išspręstų jų visos seniūnijos problemas, pagerintų vietos gyventojų gyvenimo kokybę (susitikimų protokolai, seniūnijų strategijos VVG būstinėje). Tokiu būdu VVG aprėpė visą VVG teritoriją ir gavo visą VPS rengimui reikalingą informaciją, kurią apibendrino VPS rengimo grupės, vėliau susitikimų, diskusijų metu buvo suformuluoti pagrindiniai vietos gyventojų poreikiai, VPS vizija bendrų tikslų siekimui, numatyti pagrindiniai plėtros prioritetai, priemonės. VPS rengimo metu buvo užtikrintas teritorinis principas, surastas bendras vietos gyventojų požiūris į ilgalaikę VVG teritorijos plėtrą, sutelkta vietos bendruomenė siekti bendrų tikslų, įgyvendinant VPS 2014–2020 m. laikotarpiu.</p>
8.1.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>VVG pavadinimas nurodo, kad VVG teritorija išsidėsčiusi Lietuvos šiaurės vakaruose pačiame pasienyje su Latvijos Respublika. Nors VVG teritorija toli nuo didžiausių Lietuvos miestų ir negali pasigirti dideliais ežerais ar išpūdingomis kalvomis, VVG gali didžiuotis derlingomis pievomis, krašto žemaitišku charakteriu ir iškiliais šio krašto žmonėmis, tokiais kaip: broliai Biržiškos, poetas A. Vienažintys, J. Vaičkus, A. Griškevičius, Marija Pečkauskaitė – Šatrijos Ragana. VVG kraštas didžiuojasi Renavo ir Dautarų dvarais, entuziastų didelių pastangų ir ES finansavimo dėka prikeltais naujam gyvenimui. Šiuose dvaruose vyksta garsiausių Lietuvos atlikėjų koncertai, rengiamos parodos. Renovuotuose Urvikių kultūros namuose vykdoma duonos kepimo edukacinė programa, Vieکشnių vaistinės muziejuje supažindinama ne tik su senosios vaistinės įranga, bet ir su vaistažolių sodu, augalų gydomųjų savybių paskirtimi, vaistažolių rinkimu. Atsižvelgdama į dvarų ir muziejų teritorinį išsidėstymą, kuriose jau teikiamos arba gali būti teikiamos turizmo paslaugos, VVG skatins bendruomenes ir šios teritorijos verslininkus jungtis bendro verslo vykdymui – paslaugų teikimui, suteikiant galimybę rajono gyventojams ir svečiams susipažinti su kultūros paveldo vertybėmis, gauti kokybiškas transportavimo, apgyvendinimo bei maitinimo ir poilsio paslaugas, pasinaudojant įgyvendintos strategijos rezultatais (įgyvendintas verslo projektas UAB „Dūzgės sodyboje“ Sedoje, UAB „Eko holdingas“ Tirkšliuose ir kt.).</p> <p>Įgyvendinant VPS bus prisilaikoma teritorinio principo, skatinama išryškinti teritorinį, landšaftinį, kultūros paveldo išskirtinumą, t. y. skatinami projektai, kurie galėtų išnaudoti esamus išteklius VVG teritorijoje. VVG teritorijoje, kaip jau buvo pažymėta anksčiau, ganėtinai sėkmingai vystomi verslai. 2006–2008 m. bandomosios integruotos ir 2008–2014 m. vietos plėtros strategijų įgyvendinimo laikotarpiu buvo sukaupta vietos iniciatyvų motyvavimo, skatinimo teikti projektus, atrankos užtikrinimo, partnerystės ryšių plėtojimo ir veikimo kartu VVG teritorijoje patirtis. Įgyvendinant šias strategijas, buvo finansuota 20 verslo projektų. Atsižvelgiant į vietos gyventojų poreikius, VPS orientuota į ūkio ir verslo plėtrą. Vietos gyventojai ir verslininkai turės galimybes pretenduoti į paramą verslo kūrimui arba jo plėtrai visoje VVG teritorijoje. Minėta veikla sudarys prielaidas naujų darbo vietų ir pridėtinės vertės kūrimui platesnėje teritorijoje.</p>

	<p>VVG, vadovaudamasi verslininkų, kurie įgyvendino verslo projektus ir gavo finansavimą, įgyvendinant 2008–2014 m. vietos plėtros strategiją, t. y. II „Natūrali tekstilė“, UAB „Pavėsinės“ ir kitų įmonių patirtimi, skatins verslininkus toliau vystyti savo įkurtus verslus, kurti didesnę pridėtinę vertę VVG teritorijoje, platesnę rinkų paiešką kituose Lietuvos rajonuose. VVG skatins verslininkų tarpusavio bendradarbiavimą gamybos, pardavimo, bendrų rinkų paieškose, išnaudojant VVG teritorijos išskirtinumą ir pranašumą kitų teritorijų atžvilgiu. Ypatingas dėmesys bus atkreiptas į medžio apdirbimo įmones, naudojančias daug elektros energijos. VVG šioms įmonėms siūlys ieškoti alternatyvių atsinaujinančių energijos šaltinių.</p> <p>Laikydamosi teritorinio principo, VVG skatins visos teritorijos potencialius pareiškėjus teikti novatoriškus projektus, panaudojant vietos išteklius, teritorijos išskirtinumą, pranašumą, kad vietos projektai tolygiai pasiskirstytų visoje VVG teritorijoje ir sukurtų didesnę pridėtinę vertę. Tuo tikslu VVG numatys projektų vertinimo kriterijus, už kuriuos bus teikiami didesni balai.</p>
8.2.	„Iš apačios į viršų“ principas:
8.2.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Rengdama VPS ir norėdama išsiaiškinti gyventojų poreikius, VVG atliko didelį parengiamąjį darbą, kuris prasidėjo nuo 2013 m. lapkričio mėn. 8 kaimiškosiose seniūnijose buvo rengiami mokymai seniūnijų gyventojams ir šioje teritorijoje veikiančių verslo atstovams. Pagrindinės mokymų temos: vietos situacijos analizė, Vietos teritorijos išorinės ir vidinės aplinkos įvertinimas, vietos teritorijos SSSG parengimas, poreikių indentifikavimas, Strateginis planavimas, Sociologiniai tyrimai VVG teritorijoje. Mokymuose, kurie vyko iki 2014 m. vasario mėn., 8 seniūnijose, kuriuose dalyvavo 782 vietos gyventojai. Visi mokymų dalyviai turėjo galimybę dalyvauti VPS rengime: įvertinti esamą ekonominę socialinę būklę savo teritorijoje ir aptarti seniūnijai būdingas problemas, teikti projektų idėjas, ir pateikti lėšų poreikį jų planuojamiems projektams įgyvendinti. (Sąrašai ir mokymų grafikas VVG būstinėje).</p> <p>Įgyvendinant principą „iš apačios į viršų“ buvo siekiama, kad VPS rengime dalyvautų pilietinės visuomenės, NVO atstovai, verslas ir vietos valdžios atstovai. Kiekvienoje kaimiškoje seniūnijoje buvo sudarytos ir įtrauktos į darbo grupes, kuriuose dalyvavo seniūnijų darbuotojai, bendruomenių, verslo, biudžetinių įstaigų atstovai. Darbo grupės parengė ir pateikė Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupei „Seniūnijos gyvenamosios vietovės SSSG analizę, siūlomus prioritetus, priemones“ numatydamos projektų idėjas ir lėšų poreikį iškeltoms problemoms spręsti (Seniūnijos gyvenamosios vietovės SSSG analizė, siūlomus prioritetus, priemones, projektų idėjas VVG būstinėje).</p> <p>Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupės visuotinio narių susirinkimo metu 2015 m. vasario 3 d. buvo sudarytos įvairios gyventojų interesus atstovaujančios VPS rengimo darbo grupės, siekiant įgyvendinti VPS „iš apačios į viršų“ rengimo principą: VVG teritorijos socialinės, ekonominės situacijos analizės grupė, VVG teritorijos socialinės infrastruktūros, kultūros, gamtos išteklių analizės, VVG teritorijos išskirtinumo ir identiteto, vietos gyventojų poreikių analizės grupė. Kiekvienoje grupėje dalyvavo pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovai ir jaunimo atstovai nuo 14 iki 29 metų ir nuo 30 iki 40 metų (2015-02-03 ŠVLVVG visuotinio narių susirinkimo protokolas būstinėje).</p> <p>2015 m. I ketv. vyko susitikimai su Savivaldybės skyrių vedėjais, biudžetinių įstaigų vadovais. Susitikimų metu buvo aptarta situacija Socialinės paramos, Švietimo, Kultūros ir sporto, Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos, Vietinio ūkio, Ekonomikos, strateginio vystymo ir investicijų srityje. Savivaldybės skyrių ir biudžetinių</p>

įstaigų vadovai pateikė ekonominę, socialinę, aplinkosauginę ir kt. statistinę informaciją, įvardijo problemas, pasiūlė jų sprendimo variantus.

Taip pat vyko intensyvus bendradarbiavimas su kaimiškų seniūnijų specialistais, buvo renkami duomenys apie gyventojų socialinę padėtį: skurdą patiriančius asmenis, socialinės rizikos šeimas, socialinės rizikos šeimose augančius vaikus, pašalpų gavėjų skaičių, neįgalius, sergančius priklausomybės ligomis, taip pat vienišus, socialinės rūpybos ar globos reikalaujančius asmenis, gyventojų pasiskirstymą VVG teritorijoje ir kt.

VVG nariai atliko kultūros centrų, bibliotekų, mokyklų poreikių indentifikavimą. Tuo tikslu buvo organizuojami susitikimai su Mažeikių rajono bibliotekų, kultūros centrų, mokyklų darbuotojais bei gyventojais visuose Mažeikių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos filialuose (grafikai ir protokolai VVG būstinėje).

Susitikimų metu buvo diskutuojama apie kultūros centrų, bibliotekų, mokyklų poreikius, iškilusias problemas, galimybes jas spręsti 2015–2020 m. VPS įgyvendinimo laikotarpiu. Kaip diskusijų rezultatas buvo pateiktos projektų idėjos įvardintiems poreikiams tenkinti. Susitikimuose bibliotekose dalyvavo 132 žmonės, iš kurių 22 – iki 29 metų amžiaus.

2015 m. vasario 3 d. vyko susitikimas su Kultūros centų ir Viešosios bibliotekos vadovais, kurio metu buvo pateikta informacija apie rengiamą VPS, aptartos darbuotojų pasiūlytos idėjos.

Nustatant VVG teritorijos gyventojų poreikius, buvo vykdomos NVO verslumo, viešosios nuomonės ir Mažeikių rajono verslininkų apklausos: 2015 m. sausio – balandžio mėnesiais. Mažeikių rajono jaunimo poreikių apklausa vykdyta nuo 2014-02-28 iki 2014-04-23 internetu svetainėje www.publika.lt, anketinės apklausos duomenys yra VVG būstinėje. Šių apklausų anketos buvo pateiktos VVG interneto tinklalapyje www.svlvvg.lt ir socialinio tinklo Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“. Atlikus anketų analizę, paaiškėjo, kad kaimiškųjų bendruomenių gyventojų netenkina esama viešų žaidimų aikštelių mažiems ir vyresniems vaikams bei sporto aikštelių jaunimui pasiūla (apie 40 proc. respondentų šią pasiūlą įvertino kaip blogą ir labai blogą) bei esamų aikštelių priežiūra ir švara (netenkina apie 30 proc. respondentų). Kol kas gyventojų netenkina dviračių ir pėsčiųjų takų kiekis arba esamų takų būklė. Anketų rezultatai rodo, kad reikia atkreipti dėmesį į kaimo teritorijų saugumą eismo atžvilgiu, darbuotojų, dirbančių su jaunimu kaimo vietovėse, stygių, mamų, auginančių vaikus, užimtumo klausimą, galimybę pasikonsultuoti socialiniais klausimais, žmonių, turinčių priklausomybių problemas, bei žmonių su negalia integraciją. Apie 70 proc. respondentų mano, kad kaimuose trūksta švietimo paslaugų tėvams, auginantiesiems vaikus, dienos centrų vaikams, krizių centrų problemoms šeimose spręsti.

Vertindami finansavimo prioritetus, verslo atstovai nurodė, kad daugiausia paramos reikia skirti ne žemės ūkio verslo plėtojimui kaimo vietovėse, o verslo ir verslo aplinkos plėtrai, socialinio verslo kūrimui ir plėtrai, kurio dėka būtų kuriamos naujos darbo vietos ir mažinama emigracija.

Verslininkams finansinė pagalba reikalinga tam, kad galėtų investuoti į naujos įrangos įsigijimą, inovacijų įdiegimą, statybos ir energetinių projektų vykdymą bei mokymų organizavimą. Finansinę paramą norėtų gauti apie 64 proc. respondentų (anketų analizė VVG būstinėje).

2015 m. kovo–gegužės mėn. buvo vykdomi vieši susitikimai su Laižuvos, Viekšnių, Pakalupio, Buknaičių, Balėnų ir Užlieknės bendruomenių nariais, 2015 m. gegužės 14 d. – su vietos valdžios atstovais, seniūnaičiais, kaimo bendruomenėmis, kitomis NVO (susitikimų protokolai yra VVG būstinėje).

Susitikimų tikslas – pristatyti identifikuotas seniūnijų problemas, apklausos rezultatus, numatomas VPS priemonės ir patvirtinti pagrindinius teritorijos plėtros

	<p>poreikius.</p> <p>2015 m. birželio 3 d. VPS rengimo darbo grupė patvirtino teritorijos SSGG analizę, viziją, misiją, apibendrintus teritorijos plėtros poreikius, prioritetus ir priemones, lėšas VPS prioritetams. Strategijos rengimo darbo grupės priimti sprendimai buvo viešai pristatyti 2015 m. birželio 3 d. vykusioje konferencijoje „2015-2020 m. finansavimo galimybės“, kurioje dalyvavo 67 dalyviai iš visų kaimiškų seniūnijų: NVO, biudžetinių įstaigų, spaudos, verslo, valdžios atstovai (sąrašai VVG būstinėje).</p> <p>Darbo grupių rezultatai pateikti tvirtinti 2015 m. rugpjūčio 6 d. Šiaurės vakarų Lietuvos VVG visuotiniam narių susirinkimui. Informacija apie rengiamus susitikimus ir konferencijas dėl VPS buvo skelbiama VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt.</p>
8.2.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Rengdama VPS VVG siekė užtikrinti, kad strategijos įgyvendinimas atneštų didžiausią galimą naudą teritorijos gyventojams. VVG nariai kreipėsi į bendruomenių gyventojus, prašė jų užpildyti anketas, organizavo susitikimus su vietos valdžios, verslo, kultūros atstovais, kurių metu siekė išsiaiškinti gyventojų poreikius, jų įgyvendinimo galimybes. Įgyvendindama VPS VVG vykdys šią veiklą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. VVG aktyvindama gyventojus VPS įgyvendinimo pradžioje organizuos darbinis susitikimus su VVG teritorijoje veikiančiomis NVO, valdžios, verslo atstovais, siekiant pristatyti VPS strategijos įgyvendinimo eigą, prioritetus, priemones, jų administravimo taisykles ir kt. Norint užtikrinti efektyvesnę informacijos sklaidą, bus organizuojami susitikimai kiekvienoje seniūnijoje. Siekiant priimti bendrus sprendimus dėl VPS įgyvendinimo, bus organizuojami renginiai smulkiesiems verslininkams, jaunimui, ūkininkams, kaimo bendruomenių, vietos valdžios atstovams, taikomos įvairios darbo formos, tokios kaip: grupinės diskusijos, informaciniai renginiai. 2. Apie kvietimus ir jų įgyvendinimo etapus VVG informuos visuomenę interneto svetainėje www.svlvvg.lt, www.nma.lt, Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“, regioninėje spaudoje. Besidomintys ES parama asmenys bus priimami VVG administracijos patalpose arba galės pasiteirauti telefonu apie tai, kur galima gauti konsultacijas ir patarimus projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais. 3. Prieš paskelbiant kvietimus teikti vietos projektų paraiškas, VVG administracijos darbuotojai rengs konsultacijas paraiškų pildymo klausimais, tokiu būdu užtikrindami geresnę pateiktų paraiškų kokybę. Siekiant palengvinti mokėjimo prašymų ir ataskaitų pildymą bei viešųjų pirkimų vykdymą, VVG administracijos darbuotojai organizuos mokymus ir konsultacijas suinteresuotiems asmenims. 4. Tvirtinant projektus bus organizuojamas vietos projektų atrankos posėdis, kuriame dalyvaus atstovai iš Nacionalinės mokėjimo agentūros (toliau – NMA), valdybos nariai, projektų vertintojai bei patys pareiškėjai. Pastarieji turės galimybę išreikšti savo nuomonę, įsitikinti projekto atrankos skaidrumu. Apie kiekvieną projektą vertinimo etapą informacija bus viešinama interneto svetainėje www.svlvvg.lt, www.nma.lt, Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“, regioninėje spaudoje. 5. VVG pristatydama strategijos įgyvendinimą, jos pasiektus rezultatus, stebėseną organizuos susitikimus, konferencijas, kuriuose kvies dalyvauti LEADER centro, Žemės ūkio ministerijos, NMA, pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios, spaudos atstovus.
8.3.	Partnerystės principas:
8.3.1.	principo laikymasis rengiant VPS:

Siekdama stiprinti partnerystę tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios VPS rengimo metu, VVG ieškojo kelių, kurie nukreiptų visus 3 partnerius vieno tikslo siekimui – naujos VPS rengimui. 2015m. vasario 3 d. VVG visuotinio narių susirinkimo metu buvo sudarytos ir patvirtintos 4 darbo grupės (susirinkimo protokolas VVG būstinėje) naujai VPS rengti. Siekiant įvairesnio ir platesnio požiūrio į esamą ir būsimą verslo perspektyvas, gyventojų pragyvenimo lygį ir poreikius VVG teritorijoje, į kiekvieną darbo grupę buvo įtraukti pilietinės visuomenės, verslo ir vietinės valdžios, jaunimo atstovai.

Šių 3 šalių partnerystė vystoma nuo pat VVG įsteigimo pradžios, išrinkus į valdybą pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios atstovus. Pirmoji valdyba (2006–2008 m. Bandomoji integruota strategija) buvo išrinkta iš 18 narių, kurioje 56 proc. valdybos narių sudarė socialinių ir ekonominių partnerių bei asociacijų atstovai, po 22 proc. – verslo partneriai ir vietos valdžios atstovai. Įgyvendinant Vietos plėtros 2008–2014 m. strategiją, VVG valdyba išrinkta iš 9 narių: 22 proc. valdybos narių sudarė verslo partneriai, 11 proc. – vietos valdžios atstovai, likusioji dalis – socialinių ir ekonominių partnerių bei asociacijų atstovai.

2015 m. birželio 3 d. sudarytas kolegialus VVG valdymo organas iš 11 VVG narių, turintis teisę priimti sprendimus dėl vietos projektų įgyvendinimo. Šioje VVG valdyboje verslo ir valdžios sektorius atstovauja po 27 proc. narių, o pilietinę visuomenę – 45 proc. narių. Labai vertinamas Mažeikių rajono savivaldybės atstovų, kaip įstatyminės bazės žinovų ir savo srities (kultūros, NVO ir darbo su jaunimu) specialistų, indėlis į VVG veiklos vystymą. Verslui atstovaujantys nariai patys įgyvendino verslo projektus, todėl gali dalintis patirtimi ir konsultuoti verslo vystymo klausimais. Pilietinei visuomenei atstovauja bendruomenių deleguoti aktyviausi asmenys, gerai žinantys bendruomenių poreikius ir aktyviai dalyvaujantys jų veikloje. Siekdama tolesnės produktyvios partnerystės, VVG pasirašė bendradarbiavimo sutartį su šiomis Mažeikių rajono organizacijomis: Mažeikių rajono bendruomenių sąjunga, apjungiančia 35 kaimo bendruomenes, Mažeikių rajono NVO asociacija, jungiančia 22 miesto bei kaimo nevyriausybinės organizacijas ir negalią turinčių žmonių organizacijas, Mažeikių rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančių visuomeninių organizacijų asociacija „Apskritas stalas“, atstovaujančia Mažeikių rajono jaunų žmonių interesus, Lietuvos ūkininkų sąjungos Mažeikių skyriumi, vienijančiu rajono ūkininkus bei Mažeikių rajono verslininkų sąjunga, telkiančia rajono smulkaus verslo atstovus. Siekdama platesnės sklaidos verslo atstovams ir jaunimui, VVG pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Telšių teritorinės darbo biržos Mažeikių skyriumi ir Mažeikių jaunimo darbo centru.

Norėdama informuoti verslo, pilietinės visuomenės ir verslo atstovus apie VPS rengimo eigą, naujus jos įgyvendinimo aspektus ir galimybes verslo vystymo ir infrastruktūros gerinio atžvilgiu, VVG pakvietė valdžios ir bendruomenių atstovus, esamus ir potencialius projektų pareiškėjus į konferenciją „2015–2020 metų finansavimo galimybės Mažeikių rajone“, kuri įvyko 2015 m. birželio 3 d. Konferencijoje dalyvavo 33 proc. bendruomenių atstovų, 7 proc. – verslo ir 6 proc. – vietos valdžios atstovų. Likusią dalį sudarė svečiai, vietos žiniasklaidos atstovai (televizijos „Roventa“, laikraščių „Būdas žemaičių“ ir „Didmiestis“ korespondentai) (sąrašas būstinėje, laikr. „Būdas žemaičių“ straipsnis internete www.santarve.lt ir būstinėje). Šios konferencijos metu buvo pristatyti Vietos plėtros 2008–2014 m. strategijos įgyvendinimo rezultatai, pažymėta, kad tik bendrų pastangų dėka buvo įgyvendintas 71 vietos projektas, pagerbti aktyviausi VVG nariai, pristatyti pagrindiniai VVG teritorijos gyventojų poreikiai, nurodytos naujosios strategijos gairės.

Siekdama operatyvaus bendradarbiavimo tarp pilietinės visuomenės, verslo ir valdžios, VVG viešino informaciją apie naujos VPS rengimą VVG interneto tinklalapyje

	<p>www.svlvvg.lt ir socialinio tinklo Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“ interneto puslapiuose.</p>
8.3.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinama VPS ir siekama geriausių rezultatų, VVG stiprins bendradarbiavimą tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios. Visų šių sektorių bendradarbiavimą geriausiai atspindi VVG valdyba. Valdyba, išrinkta vadovaujantis skaidrumo ir demokratijos principais, stiprina visų sektorių partnerystę, užtikrina visų visuomenės grupių interesų atstovavimą ir problemų sprendimą.</p> <p>VVG administracijos darbuotojų gebėjimai ir patirtis, įgyta administruojant ES lėšas, vykdant viešuosius pirkimus, rengiant paraiškas ir teikiant konsultacijas VPS įgyvendinimo metu verslo, bendruomenių ir vietos valdžios atstovams, sustiprins pasitikėjimą tarp šių 3 sektorių.</p> <p>VVG grupė formuos savo ir partnerių įvaizdį, viešindama informaciją apie 3 sektorių bendras veiklas (konferencijas, seminarus, diskusijas, pasitarimus ir kt.) VVG interneto puslapyje www.svlvvg.lt, Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“. Prie šio įvaizdžio formavimo prisidės ir viešųjų ryšių specialistas, kuris skelbs informaciją Mažeikių r. savivaldybės interneto puslapyje bei bendradarbiaus su Mažeikių r. sav. nevyriausybinų organizacijų asociacija, teiks informaciją jų tinklapyje www.nvomazeikiai.lt.</p> <p>VVG kvies vietos valdžios atstovus, smulkius ir vidutinius verslininkus, kaimo bendruomenių atstovus į informacinius renginius, diskusijas grupėse, konferencijas, kurių metu bus priimami sprendimai ir analizuojamos nesėkmės, susijusios su VPS įgyvendinimu, numatomi įvairūs sprendimo būdai ir galimybės įgyvendinant VPS.</p> <p>VVG rengs prezentacijas apie savo veiklą ir įvykdytus projektus, pristatydamas geriausius rezultatus. Tokios prezentacijos bus prieinamos tiek vietos valdžios, tiek verslo, tiek pilietinės visuomenės atstovams.</p> <p>Pristatydamas gerą patirtį, VVG stengsis įtraukti į savo veiklą naujų narių, padės jiems integruotis į VVG veiklą, tapti aktyviais jos nariais ir lyderiais.</p> <p>Siekdama stiprinti partnerystę tarp pilietinės visuomenės, verslo ir vietos valdžios, VVG organizuos išvykas į kitų Lietuvos rajonų ir užsienio VVG, kurių metu dalyviai susipažins su gerą tokio bendradarbiavimo patirtimi bei jos įtaka įgyvendinant projektus.</p> <p>Prieš kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškas bus organizuojami mokomieji konsultaciniai ir informaciniai renginiai potencialiems pareiškėjams, pasikviečiant vietos valdžios atstovus.</p>
8.4.	Inovacijų principas:
8.4.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Inovacinės veiklos specifika leidžia suprasti inovacinės veiklos daugialypiškumą. Akcentuojant tai, kad inovacijos yra ne tik iš principo nauji produktai ar naujos paslaugos, bet ir jų tobulinimas panaudojant žinias. VVG strategijos rengimo metu didelis dėmesys buvo skirtas vietos aktyvo gebėjimų ugdymui, jų įtraukimui į vietovės daugialypę studiją ir jos įvertinimą ekonominėje, socialinėje ir aplinkosauginėje srityse. Tai buvo atliekama plačiame formate, įvertinant technologinius pokyčius, jų pažangą ir įtaką efektyvumui. Išsami socialinė analizė atskleidė demografinių, gyventojų kaitos ir kt. priežastis. Daryta įtaka negatyvių padarinių šalinimui ir valdymo tobulinimui.</p> <p>Strategijos rengimo metu VVG ieškojo naujų bendravimo su kaimo bendruomenių gyventojais būdų. Paskutiniuoju laikotarpiu Lietuvos žmonės labai plačiai naudojami socialiniu tinklu Facebook, dalinasi jame savo informacija, idėjomis, diskutuoja. Dėl to</p>

VVG nutarė susikurti savo paskyrą Facebook tinkle, teikti jame informaciją apie naujausius VVG veiksmus, kvietimus ir pasiūlymus. Paaikškėjo, kad tai buvo labai perspektyvus žingsnis, pritraukęs daugybę jaunų žmonių, besidominčių ES finansavimo parama, skirta kaimo plėtrai. Facebook paskyroje VVG teritorijos gyventojai ne tik susipažino su naujausia VVG informacija, bet ir rašė komentarus bei padėkas, kurias įvertinant buvo galima daryti atitinkamas išvadas apie VVG veiklą, gyventojų, ypač jaunimo, lūkesčių pateisinimą. Ieškodama naujų informacijos rinkimo ir sisteminimo formų, VVG nutarė pateikti Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“ ir VVG interneto puslapyje www.svlvvg.lt/anketasMažeikių rajono jaunimui ir šeimoms, auginančioms vaikus, bei verslo atstovams. Tokiu būdu bet kuris VVG teritorijos gyventojas turėjo galimybę išreikšti savo nuomonę, neatsižvelgiant į jo amžių, lytį, išsilavinimą ar kitokį išskirtinumą. Anketos buvo pildomos anonimiškai, todėl respondantai galėjo drąsiai reikšti savo mintis, teikti pasiūlymus.

Analizuojant užpildytas anketas, buvo atkreiptas dėmesys į žmonių su negalia ir kitokį išskirtinumą turinčių žmonių problemas, susijusias su jų integracija į visuomeninį gyvenimą. Vadovaudamasi šiomis išvadomis, VPS rengimo darbo grupė ragino verslininkus ir bendruomenių atstovus atsižvelgti į socialinės atskirties žmonių poreikius, vystant verslą arba steigiant naujas verslo įmones, gerinant kaimo gyventojų infrastruktūrą. Ieškant šios problemos sprendimo kelių, išsirutuliojo poreikis kurti socialinį verslą. Tai nauja sfera su daug nežinomųjų, kuriuos reikėjo išsiaiškinti. Tuo tikslu VVG administracijos darbuotojai dalyvavo konferencijose Vilniuje (2015-04-09/10), VVG tinklo visuotiniame susirinkime Ukmergėje (2015-05-18) ir Kaišiadorių VVG informaciniame renginyje (2015-05-06), kuriuose buvo supažindinama su socialiniu verslu. Į VVG konferenciją, vykusią 2015 m. birželio 3 d., buvo pakviesta socialinio verslo Lietuvoje iniciatorė „Avily“ lektorė, kuri pristatė konferencijos dalyviams socialinio verslo specifiką, jo pavyzdžius Lietuvoje ir užsienyje.

Įgyvendinant VPS ypatingas dėmesys bus skiriamas ne tik smulkiosioms, bet ir vidutinėms įmonėms, turinčioms iki 50 darbuotojų, paslaugų tiekimui kaimo vietovėse, aplinkosaugai ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimui. Siekdami skatinti smulkias ir vidutinio verslo atstovus plėsti savo veiklas, naudojant ES finansinę paramą, VVG administracijos darbuotojai kvietė verslininkus į mokymus, kurių metu pristatė naujos strategijos gaires, ES teikiamo finansavimo galimybes. VVG administracijos darbuotojai palaikė ryšius su verslininkais, gavusiais ES finansavimo paramą savo verslo plėtrai, teikė jiems individualias konsultacijas, kartu svarstė aplinkosaugos, ekologijos ir atsinaujinančių energijos šaltinių klausimus. Ypatingas dėmesys buvo skirtas medienos įmonėms, sunaudojančiomis gamybos procesui labai daug elektros energijos, diskutuojama apie bendro atsinaujinančio energijos šaltinio sukūrimą visoms 3 įmonėms. Įgyvendinus šią idėją, būtų mažinamas gamtos užterštumas, prisidedama prie klimato kaitos švelninimo ir sukuriama didesnė pridėtinė vertė.

2015 m. liepos 8 d. VVG organizavo vietos verslo ir kaimų atnaujinimo projektų, įgyvendintų Viekšnių, Tirkšlių ir Sedos seniūnijose, pristatymą Utenos VVG. Aptarė aplankytų projektų inovatyvius sprendimus, numatė tolimesnius bendrai planuojamus įgyvendinti projektus, pritaikant abiejų VVG patirtį, kurie skatintų įvairinti kaimo verslus, didintų kaimo gyventojų pajamas, mažintų kaimo žmonių priklausomumą nuo žemės ūkio veiklos ir didintų užimtumą, ypač moterų ir jaunimo.

Rengiant naująją VPS buvo skiriamas didelis dėmesys viešinimui interneto puslapiuose, vietos žiniasklaidoje, rengiami reportažai per vietos televiziją apie sėkmingai įgyvendintus projektus. VVG teritorijos gyventojai buvo kviečiami į mokymus ir susirinkimus, kurių metu aptartos ne tik verslo plėtros, bet ir kultūros bei infrastruktūros problemos, jų sprendimo galimybės, įgyvendinant minkštuosius projektus (tautinių rūbų

	muzikantams ar teatro rūbų kaimo teatrų aktoriams įsigijimas, tautodailės darbų parodų rengimas, amatų tradicijų išlaikymas) (Susitikimų protokolai VVG būstinėje).
8.4.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Inovacijos – tai sėkmingas naujų technologijų, idėjų ir metodų komercinis pritaikymas, pateikiant rinkai naujus arba tobulinant jau egzistuojančius produktus ir procesus. Inovacija prasideda nuo viršaus, t. y. nuo lyderių, kurie suteikia aiškią kryptį ir sukuria inovacijoms palankų organizacinį klimatą.</p> <p>Viena iš naudojamų priemonių siekiant paskatinti inovacijų kūrimą bus gyventojų aktyvinimas, kurio metu verslo, bendruomenių lyderiai bus skatinami bendradarbiaujant su bendruomenės nariais, su kitais verslo atstovais ieškoti idėjų, kurios būtų novatoriškos, skatintų atsinaujinimą bei tobulėjimą, gamybos procesų ir paslaugų modernizavimą, naujų rinkų paiešką.</p> <p>VVG numato mokymus, kurių tikslas padėti pareiškėjams įgyvendinti idėjas pasinaudojant ES parama ir teikiant projektus VVG.</p> <p>Ypatingas dėmesys bus skiriamas informacijos viešinimui apie vykdomą vietos projektų atranką į kurią bus kviečiami pareiškėjai. Vietos projektų atrankos ir įgyvendinimo metu numatoma vykdyti informacijos sklaidą naudojant šiuolaikiškas informavimo technologijas (VVG interneto svetainėje, Facebook, elektroniniu paštu, skype).</p> <p>Vietos projektų įgyvendinimo metu bus nuolat vykdoma projektų pasiekimų stebėseną fiksuojant projektų įgyvendinimo etapus ir galutiniai rezultatai (nauja produkcija, technologijos, inovatyvios paslaugos, pažangūs bendruomenių projektai) pateikiami visuomenei viešinant VVG interneto svetainėje, spaudoje, susitikimuose su gyventojais.</p> <p>Vykdydami kryptingą inovacijų formavimą ir įgyvendinimą, VVG organizuos renginius su pareiškėjais, įgyvendinusiems projektus iš ES lėšų, ir potencialiais pareiškėjais, kad bendromis jėgomis įvertintų vykdomą ar numatomą vykdyti veiklą inovaciniu požiūriu, t. y. ieškotų inovacijų skatinimo savo organizacijose kelių.</p> <p>Kadangi inovacija nėra absoliučiai viskas, kas iki tol buvo nežinoma, tai gali būti ir seniai žinomi, bet patobulinti dalykai, VVG organizuos sėkmingai įgyvendintų projektų prezentacijas, skatins pareiškėjus pritaikyti gerą patirtį, įgyvendinant naujus projektus, arba tobulinti jau įgyvendintus projektus. Tokių projektų pavydžiai: „Dūzgės sodyba LEADER-13-Šiaurės vakarų Lietuva-06-005“ ir „Patalpų šildymo ir karšto vandens gamybos paslaugos teikimas pardavimui LEADER-13-Šiaurės vakarų Lietuva-06-011“, kurių metu buvo sumontuoti granuliniai katilai, kurie gali būti kūrenami įvairios biomasės granulėmis, t. y. medienos granulėmis, šiaudų granulėmis bei grūdais, grūdų išvalomis ar smulkinta anglimi. Granuliniai katilai reikalauja itin mažai priežiūros, yra komfortiški, ekonomiškai bei ekologiški.</p> <p>Didelį dėmesį VVG skirs įvairių veiklų apjungimui, t. y. sąlyčio taškų ieškojimui teikiant verslo, kultūros, edukacinių programų, maitinimo ar poilsio paslaugas.</p> <p>VVG administracijos darbuotojai teiks konsultacijas dėl naujos verslo krypties Lietuvoje – socialinio verslo steigimo ir vystymo bei kultūros, jaunimo užimtumo, mokymų projektų paraiškų, kurios bus įgyvendinamos, vykdant minkštuosius projektus, teikimo.</p> <p>Atsižvelgdami į vietos verslininkų planus sukurti 3 verslo įmonėms 1 atsinaujinančios energijos šaltinį, VVG darbuotojai vyks į šias įmones, teiks individualias konsultacijas verslininkams.</p> <p>Strategijos įgyvendinimo taisyklėse bus numatytos verslumo ir ekonominio augimo</p>

	<p>priemonės, o projektų atrankos taisyklėse – vertinimo kriterijai, skatinantys teikti ir diegti inovatyvius projektus. Pagrindinis dėmesys bus skiriamas tam, kokią vertę sukurs projektas, kokia inovacija bus įgyvendinta, koks bus galutinis rezultatas ir kas juo naudosis. Už veiklos, vykdomos pagal projektą, inovatyvumą bus skiriami papildomi balai. Numatomi šie inovacijų kriterijai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – naujų galutinių produktų (gamybos priemonės, vartojimo reikmenys, materialiniai ar intelektualiniai produktai ir t. t.) sukūrimas, gaminimas ir naudojimas, – naujų technologijų sukūrimas ir taikymas įvairiose veiklos srityse, – naujų ekonominių, valdymo, organizacinių ir kitų struktūrų bei formų sukūrimas ir diegimas įvairiose veiklos srityse (socialinis verslas), – produktų, technologijų ir socialinių inovacijų bendras kompleksas. <p>Įgyvendinant inovatyvius projektus, pareiškėjams bus nuolat teikiamos konsultacijos, jiems pageidaujant įgyti trūkstamų žinių, padedama spręsti iškilusius klausimus, teikiama pagalba, rengiant veiklos ir finansines ataskaitas.</p>
8.5.	Integruoto požiūrio principas:
8.5.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Integracija – procesas, kai pavieniai autonomiškai socialiniai junginiai nustato ir plėtoja tarpusavio sąryšius taip, kad palaipsniui kiekvieno jų autonomija mažėja ir kiekvienas tampa didesnio bei sudėtingesnio junginio sudedamąja dalimi. Integruotos teritorinės investicijos (toliau – ITI) – priemonė, pagal kurią nustatyta integruota įgyvendinimo tvarka, skirta investicijoms pagal daugiau nei vieną prioritetinę kryptį vienoje ar keliose programose. Finansavimas pagal kelias prioritetines kryptis gali būti sutelktas tam tikrai teritorijai ar funkicinei sričiai skirtoje integruotoje investavimo strategijoje. Integruotos plėtros tikslas stiprinti vietovių ekonomiką ir mažinti atsilikimą nuo labiau išvystytų VVG teritorijos vietovių. Ta pati problema aktuali Lietuvos ir atskirų vietovių lygmeniu. Kiekvienais metais didėja socialinis, ekonominis atotrūkis tarp Lietuvos didžiųjų miestų – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir kaimiškųjų rajonų. Atlikti tyrimai rodo, kad ekonominiame augime susiejamos įvairios ekonomikos ir socialinės sritys. Nauja moderni gamykla produktyviai veiks tik turėdama motyvuotą ir kvalifikuotą darbo jėgą, sukurtą infrastruktūrą, aplinkos kokybę ir daugybę socialinių elementų – visa tai sąveikauja ir daro įtaką ekonominei ir socialinei plėtrai.</p> <p>Strategijos rengimo eigoje buvo išsamiai tiriama reali VVG teritorijos ekonominė, socialinė, aplinkosauginė ir kt. situacijos būklė. Remiantis statistikos duomenimis, nustatytas VVG teritorijos socialinis, ekonominis išsivystymo lygis, pasiekimai, silpnosios pusės, lyginant su apskrities ir šalies vidurkiu. Atliktos analizės išvados, SSGG buvo siejamos su nustatytais vietos gyventojų poreikiais, ieškoma būdų išspręsti pagrindines ekonomines, socialines, aplinkosaugines problemas kartu su vietos gyventojų išsakytais poreikiais. Subjektyvi informacija, gauta tikslinių susitikimų su įvairiomis socialinėmis grupėmis metu ir atlikus vietos gyventojų anketinę apklausą, padėjo nustatyti gyventojų vertinimus ir poreikius. VPS rengimo grupės, apibendrinusios subjektyvią analizę ir nustačiusios vietos gyventojų poreikius, jų sprendimui kartu su vietos gyventojais VPS numatė prioritetus, priemones ir finansavimo galimybes, kurios išspręstų VVG teritorijos atskirų sektorių problemas. VPS pirmas prioritetas „Verslo ir verslo aplinkos plėtra, darbo vietų kūrimas“ ir jo priemonės spręstų socialinių, ekonominių ir aplinkosauginių sektorių problemas. Antro prioriteto „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, bendruomeniškumo ugdymas, socialinės įtraukties stiprinimas“ priemonės spręstų socialines vietos gyventojų problemas ir prisidės prie ekonominių problemų sprendimo.</p> <p>VVG rengdama VPS gilino partnerystės ryšius su partneriu – Mažeikių rajono</p>

	<p>savivaldybe ir darė poveikį integruotai atskirų VVG teritorijų plėtrai, apjungdama finansavimo galimybes. Rajono savivaldybė vykdo savo veiklą, sprenddama rajono gyventojų ekonomines, socialines, aplinkosaugines problemas, tam rajono strateginiame plane, atskirose programose numatydama finansavimą. Dėl to, žinodama gyventojų poreikius, VVG dalį jų spęsti perdavė Mažeikių r. savivaldybei, užtikrindama integruotą VVG teritorijos plėtrą. Mažeikių r. savivaldybė pagal galimybes įsipareigojo išspręsti dalį minėtų vietos gyventojų problemų ir rasti finansavimą. VVG tokią patirtį turi įgyvendindama Vietos plėtros 2008–2014 m. strategiją, kurią panaudojo ir VPS rengime, ir panaudos įgyvendindama. Pavyzdžiui, praeitą laikotarpį Šerkšnėnų seniūnija pasinaudojo daugiafondiniu finansavimu. Universalaus daugiafunkcinio centro Šerkšnėnų seniūnijos Šerkšnėnų kaime steigimui 85 proc. lėšų buvo skirta iš ES finansavimo fondo, 15 proc. – iš lėšų Mažeikių r. savivaldybės fondo (Mažeikių r. sav. interneto puslapis www.mazeikiai.lt). 2015–2020 m. laikotarpiu šiame centre planuojama plėsti socialines paslaugas vietos gyventojams, teikti VVG projektą ir gauti finansavimą. Praeitu laikotarpiu Mažeikių r. savivaldybė prisidėjo piniginėmis lėšomis prie 12 VVG finansuojamų projektų, skirdama jiems 10,9 proc. (193 551,47 Eur) nuo bendros projektų sumos (duomenys VVG būstinėje). Mažeikių r. savivaldybė planuoja dalyvauti VPS įgyvendinime ir prisidėti piniginėmis lėšomis, padengiant 20 proc. pareiškėjo įnašų.</p>
8.5.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Siekdama koordinuoti ir kurti sinergiją strategijos įgyvendinimo metu, VVG, organizuodama VPS kvietimus, taikys keletą priemonių integruotam požiūriui skatinti. Ekonominės, aplinkosauginės ir socialinės problemos, išskylančios VVG teritorijoje, reikalauja integruoto ir teritorinio sprendimo būdo. VPS numatyto pirmo prioriteto „Verslo ir verslo aplinkos plėtra, darbo vietų kūrimas“ priemonės spręš socialinių, ekonominių ir aplinkosauginių sektorių problemas, antro prioriteto „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, bendruomeniškumo ugdymas, socialinės įtraukties stiprinimas“ priemonės spręš socialines vietos gyventojų problemas ir prisidės prie ekonominių problemų sprendimo, todėl kiekvienais metais VVG vykdys kvietimus šių prioritetų priemonėms. Detalus VPS įgyvendinimo planas pateikiamas 10 strategijos dalyje „VPS įgyvendinimo veiksmų planas“, kur pagal atskiras priemones pateikti kvietimai, atsižvelgiant atskirų sektorių tematiką.</p> <p>Strategijos įgyvendinimo metu bus derinami veiksmai su socialiniais partneriais ir ūkio subjektais dėl integruotų priemonių įgyvendinimo eiliškumo nustatymo ir tvarkos. Siekdama integruoto teritorinio ekonominių, aplinkos ir socialinių problemų sprendimo, VVG remsis Mažeikių rajono savivaldybės ilgalaikio strateginio plėtros plano 2014–2020 m. numatytais prioritetais ir priemonėmis bei jų įgyvendinimu.</p> <p>Prisidėdama prie Mažeikių r. sav. parengto smulkaus ir vidutinio verslo (toliau – SVV) plėtros priemonių plano, VVG kvies subjektus į mokymus, konsultacijas, teiks informaciją apie galimybes finansuoti smulkių ir vidutinių verslininkų veiklą iš VPS lėšų (Mažeikių r. sav. ilgalaikis strateginis plėtros planas 2014–2020 m. 1.1. tikslas. Formuoti palankias sąlygas verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui). Siekdama įgyvendinti verslų plėtrą ir alternatyvių energijos šaltinių naudojimą Mažeikių rajone, VVG teiks informaciją verslo atstovams apie galimybę integruotai spęsti šias problemas įgyvendinant VPS.</p> <p>Atsižvelgdama į Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. kovo 28 d. sprendimą Nr. T1-78 „Dėl Mažeikių teritorijos turizmo trasų, pėsčiųjų ir dviračių takų specialiojo plano patvirtinimo“ bei tikslus „Didinti gyvenamosios aplinkos patrauklumą Mažeikių rajono kaimiškiose vietovėse“, siūlys organizuoti socialinių paslaugų teikimą VVG teritorijoje, VVG kvies subjektus apjungti šių tikslų įgyvendinimui, naudojant</p>

	<p>VPS finansavimo galimybes ir Mažeikių r. sav. investicines lėšas. Kaip pavyzdys galėtų būtų Leckavos landšafto pritaikymas turizmo ir rekreacijos zonos įrengimui (dviračių takai, nuotykių parko trasos tarp medžių, vaikų žaidimo aikštelės), kviečiant prisijungti verslininkus, kurie organizuotų maitinimo ir apgyvendinimo paslaugas.</p> <p>VVG, bendradarbiaudama su Mažeikių r. savivaldybe ir derindama bendrus veiksmus tų pačių problemų sprendimui, pasieks teritorijoje didžiausią naudą vietos gyventojams.</p>	
8.6.	Tinklaveikos ir bendradarbiavimo principas:	
8.6.1.	principo laikymasis rengiant VPS:	
	VVG TINKLAVEIKA	
Eil. Nr.		
1.	2011-04-11/15 d. tarptautinis seminaras Estijoje, Suomijoje, Švedijoje, Latvijoje, įgyvendinant Vietos veiklos grupių tinklo projektą Nr. 4NT-KK-10-1-0070-PR001 „Baltijos valstybių VVG bendradarbiavimas ir patirties sklaida, ugdant verslumo įgūdžius kaime“	dalyvis
2.	2012-02-08 Vietos veiklos grupių tinklo visuotinis ataskaitinis susirinkimas	dalyvis
3.	2012-02-21/24 tarptautinė konferencija „Partnerystės stiprinimas, įgyvendinant Lietuvos ir Slovakijos kaimo plėtros strategiją“	dalyvis
4.	2012-05-9/10 konferencija „Penkeri metai kartu su LEADER metodu“	dalyvis
5.	2012-04-14 Lietuvos VVG ir Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos atstovų susitikimas	dalyvis
6.	2012-09-19 Vietos veiklos grupių tinklo visuotinis susirinkimas	dalyvis
7.	2013-02-02 VVG tinklo ataskaitinis posėdis, aptariant 2012 m. rezultatu	dalyvis
8.	2013-02-12 nacionalinis lyderystės forumas	dalyvis
9.	2013-10-15 VVG tinklo išplėstinis posėdis	dalyvis
10.	2014-01-09 VVG tinklo konferencija	dalyvis
11.	2014-02-18 Vietos veiklos grupių tinklo visuotinis ataskaitinis–rinkimasis susirinkimas	dalyvis
12.	2014-09-04 Vietos veiklos grupių tinklo atstovų posėdis	dalyvis
13.	2014-11-25 VVG tinklo valdybos posėdis–susitikimas su miestų bendruomenių lyderiais	dalyvis
14.	2015-01-06/7 Vietos veiklos grupių tinklo atstovų susitikimas	dalyvis
15.	2015-04-16 VVG tinklo ataskaitinis susirinkimas	dalyvis
16.	2015-05-04 VVG tinklo išplėstinis posėdis	dalyvis
	BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS LIETUVOS VVG	
17.	2011-09-07 konferencija „Vietos plėtros ir strategijų įgyvendinimo aktualijos“, Akmenės r. VVG	dalyvis
18.	2011-09-08 konferencija „Žemaitijos regiono vietos veiklos grupių pasiekimai ir sėkmingos projektų idėjos 2011 m.“, Telšių r. VVG	dalyvis
19.	2011-09-15 informacinis renginys–konferencija „Žemaitijos	dalyvis

	regiono vietos veiklos grupių pasiekimai ir sėkmingos projektų idėjos 2011“, Telšių r. VVG	
20.	2011-10-04 susitikimas su Joniškio rajono partnerystės VVG LEADER programos vykdymo gerąja patirtimi, aplankyti vietas, kuriose buvo įgyvendinti kaimo atnaujinimo ir plėtros projektai, Joniškio VVG	dalyvis
21.	2011-12-13 konferencija „Tarptautinio bendradarbiavimo galimybės, įgyvendinant Leader metodą Latvijoje ir Lietuvoje“, Utenos r. VVG	dalyvis
22.	2012-08-24 įgyvendintas projektas „Venta, Skaistgirys, Tirkšliai – buriamės bendrai veiklai“	partneriai
23.	2012-11-22 ŠVLVVG vizitas Telšių rajone, Telšių r. VVG	iniciatorius
24.	2013-04-19 susitikimas su Elektrėnų VVG aptarti vietos plėtros strategiją ir vietos projektų įgyvendinimo aktualijas, Elektrėnų VVG	dalyvis
25.	2013-07-29 susitikimas dėl projekto „Vietos produktų populiarinimas, amatų ir paslaugų plėtra Aukštaitijoje ir Žemaitijoje“ įgyvendinimo, Utenos r. VVG	partneris
26.	2013-10-17 Šiaulių apskrities, Raseinių rajono ir ŠVL vietos veiklos grupės susitikimas, konferencija „LEADER metodo įgyvendinimo ypatumai ir ateities perspektyvos“, Akmenės r. VVG	dalyvis
27.	2013-11-14/15 tarptautinė konferencija „Sumanūs sprendimai kaimo jaunimui“, Birštono VVG	dalyvis
28.	2014-03-28 išvyka į Kėdainių rajoną, susitikimai su kaimo bendruomenėmis, Kėdainių r. VVG	iniciatorius
29.	2014-12-11 susirinkimas–konferencija „10 metų su LEADER“, Telšių r. VVG	
30.	2014-05-12 pasitarimas dėl naujos strategijos rengimo, Utenos VVG	dalyvis
31.	2014-06-07 susitikimas su Joniškio r. Kirnaičių kaimo bendruomene, vietos plėtros strategijų įgyvendinimo aktualijų aptarimas ir vietos projektų lankymas, Joniškio r. VVG	partneris
32.	2014-08-09 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo aktualijų aptarimas, Akmenės r. VVG	dalyvis
33.	2014-08-15 Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo aktualijų aptarimas su Anykščių ir Utenos VVG, ŠVLVVG	iniciatorius
34.	2014-10-15/16 tarptautinė konferencija–forumas „LEADER Lietuvoje 10 metų“, Anykščių VVG	dalyvis
35.	2015-01-21 susitikimas su Pakruojo VVG, pažintis su įgyvendintais vietos projektais, Pakruojo r. VVG	iniciatorius
36.	2015-03-21 susitikimas su Utenos r. VVG, Utenos r. VVG	dalyvis
37.	2015-04-21/22 seminaras pagal projektą „Vietos produktų populiarinimas, amatų ir paslaugų plėtra Aukštaitijoje ir Žemaitijoje, Utenos VVG	partneris
38.	2015-05-07 forumas–diskusija „Socialinis verslas ir jo galimybės“, Kaišiadorių r. VVG	iniciatorius
	TARPTAUTINĖ VEIKLA	
39.	2011-06-14/23 seminaras Italijoje „ŠVL VVG ir potencialių	dalyvis

		pareiškėjų gebėjimų ugdymas, aktyvumo skatinimas ir telkimas vietos plėtros strategijai įgyvendinti“ Nr. 4PV-KE-09-2-001645-PR001 ir Vietos plėtros 2008–2014 m. strategija“ Nr. 4VP-KE-08-1-0 3626-PR00	
40.	2011-06-23/25 seminaras Švedijoje, Costline vietos veiklos grupė		dalyvis
41.	2012-03-08 „Biedriba lauku partnerība Selija“, Latvijos VVG		dalyvis
42.	2012-06-15/18 Tarptautinį kelionė – dalykiniai susitikimai Barselonoje, Ispanija		iniciatorius
43.	2012-07-06 Sūduvos VVG ir Estijos VVG vizito organizavimas Mažeikių rajone, ŠVLVVG		koordinatorius
44.	2012-11-9/11 Tarptautinis seminaras/konferencija Latvijoje ir Estijoje		dalyvis
45.	2013-04-17/18 Tarptautinė konferencija Europos kaimo plėtros tinklo LEADER organizuojamame renginyje „Building Gridgesforthe Future“		dalyvis
46.	2013-06-8/13 kelionė–susitikimai Nyderlanduose pagal „Vietos plėtros 2008–2014 m. strategija“ Nr. 4VP-KE-08-1-003626-PR001 ir „ŠVLVVG ir potencialių pareiškėjų gebėjimų ugdymas, aktyvumo skatinimas ir telkimas vietos plėtros strategijai įgyvendinti“ Nr. 4PV-KE-09-2-01645-PR001		iniciatorius
47.	2013-06-28 stovyklos atidarymas Latvijoje pagal projektą „Mobili meno paroda Baltijos šalyse“		partneris
48.	2013-07-02/03 išvyka į Latviją dalyvauti konferencijoje, parodos atidaryme ir stovyklos uždaryme pagal projektą „Mobili meno paroda Baltijos šalyse“		partneris
49.	2013-07-15 susitikimas dėl stovyklos Lietuvoje įkūrimo pagal projektą „Mobili meno paroda Baltijos šalyse“		iniciatorius
50.	2013-08-16-21 projekto „Mobili meno paroda Baltijos šalyse“ Lietuvoje vykdymas		iniciatorius
51.	2014-04-5/12 tarptautinis seminaras Kroatijoje „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo geroji patirtis ir priemonės kaimo vietovėse, socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“		dalyvis
52.	2014-10-30 10 prasmingų Kaimo plėtros metų, tarptautinė konferencija		iniciatorius
53.	2015-04-17/19 išvyka į Lenkiją pagal „Vietos plėtros 2008–2014 m. strategija“ Nr. VP-KE-08-1-003626-PR001, VVG Tygel Doi Bugu		iniciatorius
8.6.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>Nuo pat įsteigimo pradžios VVG aktyviai dalyvauja visuose VVG tinklo organizuojamuose renginiuose: visuotiniuose susirinkimuose, konferencijose, seminaruose, nacionalinės lyderystės forumuose. VPS įgyvendinimo laikotarpiu VVG numato ne tik aktyviai dalyvauti VVG tinklo veikloje, bet siūlyti organizuoti posėdžius VVG teritorijoje, pristatant geruosius savo veiklos praktikos pavyzdžius. VVG numato per VVG tinklą viešinti savo veiklą, kviesti kitų VVG atstovus į savo organizuojamus renginius.</p> <p>VPS rengimo laikotarpiu VVG pasirašė partnerystės sutartis su Joniškio rajono partnerystės VVG, Akmenės rajono VVG. Tuo pagrindu bus toliau tęsiamas projekto</p>		

	<p>„Venta, Skaistgirys, Tirkšliai – buriamės bendrai veiklai“ įgyvendinimas naujose srityse. Su Utenos regiono VVG ir Anykščių rajono VVG bus toliau vykdomas projektas „Vietos produktų populiarinimas, amatų ir paslaugų plėtra Aukštaitijoje ir Žemaitijoje“, supažindinant Utenos regiono VVG, Anykščių rajono VVG narius su Žemaitijos regiono populiariausiais amatais. Siekiant sklandaus projektų vykdymo, bus organizuojami minėtų VVG susitikimai ir konferencijos, kurių metu bus iškeliami bendros veiklos tikslai, jų įgyvendinimo metodai ir priemonės. Tęsdama bendradarbiavimą su artimiausiais kaimynais – Telšių rajono VVG, VVG kvies jos narius į susitikimus, kuriuose dalinsis patirtimi, svarstys regiono problemas. VVG inicijuos susitikimus ir su kitomis VVG, kad būtų susipažįstama su jų veikla, sėkmingai įgyvendintais projektais, jų pavyzdžius pristatys savo VVG nariams, pareiškėjams, būsimiems pareiškėjams, atkreipdami dėmesį į jaunų žmonių inovatyvius idėjas.</p> <p>Įgyvendintas projektas „Mobili meno paroda Baltijos šalyse“ paskatino tęsti bendradarbiavimą su Latvijos Respublikos Abulas vietos veiklos grupe, todėl VVG numatė inicijuoti naujo projekto, susijusio su amatų plėtra Žemaitijoje ir Latvijos Respublikos Vidzemes rajone, įgyvendinimą kartu su minėta VVG.</p>
8.7.	Vietos finansavimo ir valdymo principas:
8.7.1.	<p>principo laikymasis rengiant VPS:</p> <p>Rengiant VPS buvo laikomasi vietos finansavimo ir valdymo principo, mažinančio vietos iniciatyvų finansavimo pasiūlos ir paklausos neatitiktį. VPS rengimo laikotarpiu VVG teritorijos seniūnijų gyventojai pateikė vietos plėtros įgyvendinimo planus pagal 2014–2020 m. LEADER metodą, kuriuose numatytos veiklos ir lėšų poreikis joms įgyvendinti. Paraiškų idėjų pateikta už 7 767 144 Eur. Strategijos rengimo darbo grupės išanalizavo planuojamų projektų idėjas ir įvertino jų atitikimą naujai rengiamos strategijos tikslams. Dauguma pateiktų projektų buvo orientuoti į kaimų atnaujinimą ir infrastruktūros gerinimą: mokyklos energetinio ūkio renovaciją, mokyklos pastato langų keitimą, stogo remontą, bendruomenių namų remontą, sportinio inventoriaus įsigijimą, kultūros centro rekonstrukciją ir kt. Kadangi nauju laikotarpiu yra remiama tik maža infrastruktūra, todėl galimybės juos finansuoti yra nedidelės. Darbo grupė, inicijavusi susitikimus su kaimiškų vietovių gyventojais, aptarė pateiktas idėjas, gyventojų iškeltas problemas, įvardino jų vietovių stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes bei akcentavo, kad projektai turi būti labiau orientuoti į paslaugas, kurių pageidauja vietos gyventojai. Buvo atkreiptas dėmesys į moterų, jaunimo, socialinės atskirties žmonių poreikius (Seniūnijų vietos gyventojų poreikių analizė VVG būstinėje). Pavyzdžiui, Laižuvos miestelio gyventojai pateikė idėją įrengti turgelį miestelyje. Įgyvendinus šį projektą, atsirastų galimybė gyventojams realizuoti savo pagamintus produktus, būtų skatinamas gyventojų verslumas. Ruzgų mokyklos atstovai pasiūlė atnaujinti mokyklos metalo ir medžio dirbtuvių pastatą bei ten esančią įrangą, kad mokiniai galėtų užsiimti smulkių dirbinių gamyba ir realizuoti juos mugių, parodų metu. Vieکشnių seniūnijos gyventojų idėja projektui – sudaryti sąlygas vandens turistams susipažinti su Vieکشnių ir jų apylinkių kultūriniu paveldu, įrengiant prieplauką patogiam turistų išlaipinimui ir baidarių nuomai. Susitikimo metu projekto iniciatoriai buvo skatinami bendradarbiauti su kitais partneriais (maitinimo ir apgyvendinimo paslaugų teikėjais, edukacinių programų vykdytojais), ieškoti bendrų sąlyčio taškų, kad centralizuotai būtų teikiamos įvairios paslaugos, apjungiant jas su verslo projektais. Pavyzdžiui, įtraukti įmones, planuojančias vykdyti išvežiojamojo maisto prekybą (Sedos II „Sedos kebabinė“), žemaitiškų patiekalų pristatymą į kliento pageidaujama vietą (Sedos moterų klubas) ir kt.</p> <p>Skatindama projektų iniciatorius, 2015 m. balandžio mėn. VVG organizavo</p>

	<p>kelionę į Lenkijos Respubliką, birželio mėnesį – išvyką–susitikimą su Druskininkų VVG, kurių metu buvo pristatyti vietos projektai, ugdantys gyventojų verslumą ir skatinantys įvairių finansavimo galimybių paiešką. Šių išvykų tikslas – lyderių skatinimas, naujų idėjų paieška ir jų pritaikymas, įgyvendinant bendruomenių ir verslo projektus, ieškant bendrų finansavimo galimybių.</p> <p>Rengiant VPS projektų lyderiai buvo raginami susitikti su projektų naudos gavėjais, išklaudyti jų idėjų ir pasiūlymų, o išdiskutuotas mintis sudėti į projektinius pasiūlymus (Susitikimų protokolai VVG būstinėje).</p> <p>2015 m. birželio 3 d. VVG organizavo konferenciją „2015–2020 metų finansavimo galimybės Mažeikių rajone“, į kurią pakvietė verslo, valdžios ir bendruomenių atstovus. Konferencijos metu buvo pristatyti įgyvendinti verslo ir ne pelno projektai bei verslių bendruomenių (Obuolių sūrio gamyba Ukrainų kaime) įgyvendinti projektai. Pateiktos socialinio verslo idėjos. Socialinio verslo Lietuvoje iniciatorė „Avilys“ lektorė pristatė konferencijos dalyviams socialinio verslo specifiką, jo pavyzdžius Lietuvoje ir užsienyje bei projektų idėjų finansavimo galimybes. Konferencijos dalyviai diskutavo apie galimybę teikti bendrus projektus ateityje, apjungiant keletą partnerių. „Avilys“ atstovė konsultavo konferencijos dalyvius socialinio verslo kūrimo klausimais, finansavimo galimybių paieškai.</p> <p>VVG, atlikusi teritorijos socialinės, ekonominės, aplinkosauginės situacijos analizę, nustatė vietos gyventojų poreikius bei jų sprendimui gavo vietos gyventojų projektų idėjas, kurioms įgyvendinti reikalingi dideli finansavimo šaltiniai, o VVG tokių finansinių galimybių neturi, todėl dalį jų nukreipė ir pateikė Mažeikių rajono savivaldybei. Buvo sutarta, kad Mažeikių rajono savivaldybė pagal galimybes dalį vietos gyventojų poreikių įgyvendins iš savivaldybės biudžeto ir kitų programų. VVG, skatindama projektų iniciatorius ir ugdydama vietos bendruomenės pasitikėjimą jų idėjomis, siūlė dalį savų idėjų įgyvendinti per ES ir kitus fondus 2015–2020 m. laikotarpiu.</p> <p>VVG skatino projektų lyderių ir naudos gavėjų bendradarbiavimą, siūlydama pareiškėjams apjungti bendras pastangas ir teikti bendrus projektus, projektuojant ateities veiklą VVG teritorijoje, siekiant bendrų VVG teritorijos plėtros rezultatų, priderinant ilgalaikius plėtros strateginius sprendimus prie aktualių vietos poreikių tenkinimo.</p> <p>VVG, ieškodama įvairių vietos gyventojų poreikių finansavimo galimybių ir aktyviai bendradarbiaudama su vietos gyventojais, Mažeikių rajono savivaldybe ir kt., atrado daliai projektų finansavimo galimybes, išspręsdama projektų finansavimo pasiūlos ir paklausos neatitiktį, o kita projektų dalis bus įgyvendinta iš VPS.</p>
8.7.2.	<p>principo laikymasis įgyvendinant VPS:</p> <p>VPS įgyvendinimo metu VVG užtikrins vietos finansavimo mechanizmų paiešką ir kūrimą, ieškodama įvairių finansavimo galimybių. Vienas iš numatomų vietos finansavimo šaltinių – Mažeikių r. savivaldybės biudžeto lėšos, kuriomis bus prisidedama prie inovatyvių ne pelno projektų finansavimo. Praėjusios strategijos įgyvendinimo laikotarpiu Mažeikių r. savivaldybė buvo svarbus partneris, skyręs paramą ne pelno projektams, prisidėjęs įnašu natūra ir pinigineis lėšomis.</p> <p>VVG tarpininkaus verslo projektų vykdytojams, gaunant kreditus iš bankų.</p> <p>Partnerių išteklių suvienijimo galimybė atsiras, perkant paslaugas vieniems iš kitų, pavyzdžiui, konferencijų salės ir įgarsinimo aparatūros nuoma, maitinimo paslaugos, organizuojant mokymus, konferencijas, seminarus. Šių renginių metu verslo atstovams būtų suteikiama galimybė teikti savo produkcijos ir paslaugų reklamą.</p> <p>Įgyvendindama bendrą užsibrėžtą vietos plėtros uždavinių sprendimą, VVG atliks tarpininko vaidmenį, jungiantį ir vienijantį subjektus, bus idėjų bankas bendruomenių ir</p>

	<p>verslo projektams.</p> <p>Labai svarbus vaidmuo teks animatoriui, aktyvinant ir pritraukiant verslo subjektus, kurie bendradarbiaus su NVO ir kitais pareiškėjais. VVG bus paskirtas asmuo, sugebantis gerai naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, turintis renginių ir konferencijų organizavimo, bendradarbiavimo su žiniasklaida patirties, susipažinęs su Leader ir VPS įgyvendinimo principais bei metodais. Animatorius atsakingas už vietos gyventojų aktyvinimą projektų finansavimo mechanizmų paieškoje. VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“ bus skelbiama visa informacija apie vietos projektų finansavimo galimybes ne tik iš VPS įgyvendinimo, bet ir iš kitų fondų. Visą VPS įgyvendinimo laikotarpį VVG administracija konsultuos vietos pareiškėjus apie galimybę suvienyti partnerių išteklius, bendrą užsibrėžtų vietos plėtros uždavinių sprendimą, rengiant ir įgyvendinant vietos projektus.</p>
Horizontalieji principai ir prioritetai:	
8.8.	Jaunimas:
8.8.1.	<p>VVG veiksmas, susijęs su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Rengdama VPS VVG didelį dėmesį skyrė VVG teritorijoje gyvenantiems jauniems žmonėms. Norėdama įtraukti jaunimą į socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę bei SSGG sudarymą, VVG organizavo mokymus, kuriuose dalyvavo 782 dalyviai, iš jų: 86 žmonės buvo iki 29 metų – tai sudarė 11 proc. nuo dalyvavusių mokymuose žmonių skaičiaus. Pagrindinės temos: Vietos situacijos analizė, Vietos teritorijos išorinės ir vidinės aplinkos įvertinimas, Vietos teritorijos SSGG parengimas, Poreikių indentifikavimas, Strateginis planavimas, Sociologiniai tyrimai VVG teritorijoje, kurių metu buvo parengta vietos teritorijos SSGG, įvardinti poreikiai, atlikti sociologiniai tyrimai.</p> <p>Interneto svetainėje www.svlvvg.lt ir socialinio tinklo Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“ buvo pateikta anketa Mažeikių rajono jaunimui ir šeimoms, auginančioms vaikus. Į jaunimui skirtos anketos klausimus atsakė VVG teritorijoje esančių seniūnijų gyventojai. 57 proc. anketos dalyvių sudarė jaunimas nuo 14 iki 29 metų (įskaitytinai), 17 proc. – nuo 30 iki 40 metų (įskaitytinai), likusią dalį (26 proc.) – vyresni kaip 40 metų respondentai. Apklausos tikslas – išsiaiškinti kaip jaunimas, šeimos, auginančios vaikus, jaučiasi gyvenamoje aplinkoje, ką norėtų keisti, kaip vertina siūlomas paslaugas, kokia jų kokybė ir kokių paslaugų pasiūlos labiausiai trūksta bendruomenėse.</p> <p>Susitikimų ir apklausų duomenys parodė, kad jauniems žmonėms nuo 14 iki 29 metų labiausiai trūksta jaukių patalpų susitikimams (kavinės), jaunimo centrų, lauko treniruoklių, stadionų, futbolo ir krepšinių aikštelių. Vyresnis jaunimas nuo 30 iki 40 metų pageidauja žalių plotų, vietų, parkų su žaidimų aikštelėmis mažiems ir vyresniems vaikams, įvairesnių paslaugų kaimo vietovėse (dienos centrai, darželiai). Analizuojant „Seniūnijų gyvenamosios vietovės SSGG analizę, siūlomus prioritetus, priemones“ nurodoma, kad kaimo vietovėse ypatingai trūksta darbo vietų moterims. (Anketų, seniūnijų analizė VVG būstinėje).</p> <p>VVG organizavo susitikimus su kaimo bendruomenių jaunimu: 2015 m. kovo 7 d. įvyko susitikimas su Laižuvos jaunimu, 2015 m. gegužės 8 d. – su Balėnų kaimo jaunimu (susitikimų protokolai VVG būstinėje), kuriame dalyvavo 29 asmenys. Kurių amžius nuo 14 iki 29 metų - 22 jauni žmonės, iki 40 metų - 3 asmenys. Šių susitikimų metu VVG atstovai supažindino jaunimą su naujai rengiamos VPS tikslais, jų įgyvendinimo prioritetais ir taisyklėmis, ES lėšų skirstymo kriterijais. Susitikimų metu vyko diskusijos</p>

	<p>dėl jaunimo keliamų problemų sprendimo būdų ir priemonių, diskutuojama apie būsimus projektus.</p> <p>Jaunimo problemos buvo aptarimos susitikimuose su kaimo bendruomenių gyventojais, kurie buvo organizuojami Mažeikių viešosios bibliotekos filialuose. Su jaunimo užimtumu ir lavinimu susiję pagrindiniai bibliotekininkų poreikiai: multimedijos, kompiuterių, fotoaparatai įsigijimas, žaislotekos atnaujinimas, užsienio kalbų mokymo kabineto su įranga įrengimas, patalpų remontas, būtinausių baldų, žaliuzių, lentynų įsigijimas (susitikimų protokolai VVG būstinėje). Apie šiuos susitikimus buvo rašoma vietinėje spaudoje (straipsnis laikraštyje „Santarvė“ – „Balėnų bibliotekoje jaunimas sėmėsi žinių apie Europos Sąjungą“, www.santarve.lt).</p> <p>Atsižvelgiant į jaunų žmonių poreikį VVG numatė ir atitinkamas VPS priemones „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5), kurios įgyvendinimas plės socialinių paslaugų spektrą, sudarys palankias sąlygas ekonominei veiklai plėtoti, VPS priemonę „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, kuri numato gerinti mažąją VVG teritorijos infrastruktūrą, VPS priemonę (Leader 19.2-SAVA-4) „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“, kuri numato paramą NVO renginių ir stovyklų organizavimui, leidybai ir kt., VPS priemonę „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis“ „LEADER-19.2-SAVA-3), kuri padės jauniems žmonėms imtis iniciatyvos ir suteiks reikalingų žinių bei įgūdžių įgyvendinant savo idėjas.</p> <p>Verslininkai taip pat buvo įtraukti į socialinės, ekonominės ir aplinkos situacijos analizę bei SSGG sudarymą VVG teritorijoje: dalyvavo mokymuose, seminaruose, konferencijose, pildė specialiai jiems parengtas anketas. Verslininkų, užpildžiusių anketas, amžius nuo 18 iki 56 metų ir daugiau, iš jų: nuo 18 iki 29 metų buvo 10, nuo 30 iki 35 metų – 14, nuo 36 iki 46 metų -15. Vertindami finansavimo prioritetus, verslo atstovai nurodė, kad daugiausia paramos reikia skirti ne žemės ūkio verslo plėtojimui kaimo vietovėse ir socialinio verslo kūrimui bei plėtrai.</p> <p>Analizuojant anketas negalėjome išskirti verslo poreikių pagal amžiaus grupes, tačiau tai galėjome padaryti dalyvaujant susitikimuose su verslo atstovais. 2015 m. gegužės 4 d. susitikime dalyvavo 16 verslo atstovų, iš kurių 1 atstovas buvo iki 29 m. ir 9 asmenys iki 40 m. Jauni verslininkai labiau domėjosi turizmo ir apgyvendinimo paslaugomis. Asmenys nuo 30 iki 40 metų domino verslo modernizavimo ir naujos technikos įsigijimo galimybės (Anketos, suvestinės ir protokolai VVG būstinėje). Atsižvelgdami į jaunų verslo atstovų poreikius VVG numatė VPS priemones: „Ūkio ir verslo plėtra“ (LEADER-19.2-6), „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“ (LEADER-19.2-6.2), „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (LEADER-19.2-SAVA-3).</p> <p>VVG sudarė VPS rengimo darbo grupes. Kiekvienoje grupėje dalyvavo jaunimo atstovai (2 asmenys nuo 14 iki 29 m. (įskaitytinai) ir 2 asmenys nuo 30 m. iki 40 m.) Šios darbo grupės atliko socialinės, ekonominės, aplinkosauginės ir kt. situacijos analizę, SSGG, nustatė VVG teritorijos jaunų žmonių poreikius, suteikdami jiems prioritetus, priemones (protokolai VVG būstinėje).</p>
8.8.2.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Siekdama VPS numatytų tikslų, VVG stengsis įtraukti jaunus žmones bei jaunimo organizacijas į šios strategijos įgyvendinimo procesą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Į valdybos sudėtį įtraukti 3 jauni žmonės, kurie sudaro 35 proc. valdybos narių. Vietos verslą nuo šių metų atstovauja jauna verslininkė iš Tirkšlių miestelio Erika Šiaulytė (28 m.), individualios įmonės UAB „Sporto laukas“ savininkė. Erika buvo vienintelė moteris, pateikusi paraišką finansavimui Vietos plėtros 2008–2014 m. strategijos

	<p>įgyvendinimo laikotarpiu. Pilietinę visuomenę atstovauja 32 metų Inga Derkintienė, aktyvi Sedos miestelio bendruomenės narė, Sedos kredito unijos paskolų vadybininkė, įgijusi ekonomikos ir finansų bei bankininkystės specialybes Vytauto Didžiojo universitete, o verslą – 34 metų verslininkas Andrius Ramonas, įkūręs vandenlenčių parką Mažeikių rajone, Kukių kaime.</p> <p>2. Kviesdama teikti vietos projektų paraiškas, VVG organizuos informacinius–konsultacinius renginius seniūnijose, viešins informaciją Telšių teritorinės darbo biržos Mažeikių skyriuje (nuo 30 iki 40 m.) ir Mažeikių jaunimo darbo centre (nuo 14 iki 29 m.), socialinio tinklo Facebook paskyroje „Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė“, interneto puslapyje www.svlvvg.lt (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.) ir rajono spaudoje (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.). Jaunimas nuo 14 iki 29 m. labai domisi informacija, pateikta apie VVG veiklą nurodytoje Facebook paskyroje, rašo komentarus, diskutuoja, todėl VVG tikisi, kad ateityje jie taps VVG pareiškėjais.</p> <p>3. Jaunieji projektų pareiškėjai (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.) bus kviečiami į projektų atrankos posėdžius, kad susipažintų su projektų atrankos procedūromis, o iškilus neaiškumams galėtų argumentuotai pagrįsti projekto idėjas bei įgyvendinimo priemonės ir įsitikintų atrankos skaidrumu.</p> <p>4. Su VPS įgyvendinimo rezultatais VVG supažindins Mažeikių rajono gyventojus vietos spaudoje, rengdama reportažus vietos televizijoje, interneto puslapyje www.svlvvg.lt ir Facebook paskyroje. VVG turi tradiciją kasmet pagerbti visus pareiškėjus VVG narių konferencijose. VVG tęs šią tradiciją, pateikdama informaciją apie tokius pareiškėjus VVG interneto svetainėje. Sėkmingi jaunų žmonių (14 iki 29 m.) projektai bus pristatomi rajono jaunimo renginiuose, susitikimuose su jaunais žmonėmis (14 iki 29 m.). Kadangi projektų stebėseną vykdoma 5 metus, VVG teiks konsultacijas jaunimui (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.) projekto tęstinumo klausimais.</p> <p>5. Siekdama aktyvinti Mažeikių rajono jaunimą animatorius rengs susitikimus su jaunais žmonėmis (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.). (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.). VVG teiks jiems informaciją apie naujos VPS tikslus, prioritetus bei lėšų skirstymo kriterijus. Skatindama verslumą VVG kvies jaunus verslininkus (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.), ūkininkus (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.) teikti projektų paraiškas, rengs mokymus, susijusius su projektų paraiškų rengimu. Vietos žiniasklaidoje bus viešinami gerosios praktikos pavyzdžiai, propaguojamas jaunų žmonių (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.) verslumas ir aktyvumas, organizuojami vieši renginiai: seminarai, konferencijos, forumai. Siekdama išsiaiškinti naujas jaunimo verslo iniciatyvas, VVG organizuos tarpines jaunimo apklausas (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.). Jaunimas (14 iki 29 m., 30 iki 40 m.) bus aktyvinamas, kviečiant dalyvauti susitikimuose su kitų VVG atstovais, supažindinant juos su projektais ir novatoriškais idėjomis.</p>
8.9.	Kultūra:
8.9.1.	<p>VVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi rengiant VPS:</p> <p>VPS rengimo laikotarpiu VVG nariai atliko kultūros centrų ir bibliotekų poreikių identifikavimą. Tuo tikslu buvo organizuojami susitikimai su Mažeikių rajono bibliotekų ir kultūros centrų darbuotojais bei gyventojais Viešosios bibliotekos filialuose (Viekšnių filiale – 2015-01-28; Ukrių filiale – 2015-01-22; Šerkšnėnų filiale – 2015-01-26; Sedos filiale – 2015-01-28; Renavo filiale – 2015-01-20; Palnosų filiale – 2015-01-22; Buknaičių filiale – 2015-01-28; Bugenių filiale – 2015-01-28; Balėnų filiale – 2015-01-29; Mažeikių rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje – 2015-02-02).</p> <p>Susitikimų metu buvo pasidalinta gerąja patirtimi, organizuojant renginius kaimiškų teritorijų gyventojams, aptartos problemos, darančios nepatrauklius kultūros</p>

centrus ir bibliotekas, esančias kaimo vietovėse. Apžvelgus susirinkimų protokolus, išryškėjo pagrindinės problemos: nepatrauklios, reikalaujančios remonto kultūros centrų ir bibliotekų patalpos, modernios įrangos (multimedijos, kompiuterių, fotoaparatus, muzikos instrumentų, garso aparatūros) trūkumas, mažas teikiamų paslaugų pasirinkimas. Nors nemaža dalis pastatų buvo suremontuota praėjusios strategijos laikotarpiu, savo eilės laukia Purvėnų, Plinkšių, Židikų, Balėnų, Leckavos, Palnosų, Renavo, Ukrių kultūros centrai. Suremontuotuose kultūros centruose ir bibliotekose vadovai norėtų įrengti kalbų ir kompiuterinio raštingumo mokymo kabinetus, užimtumo centrus vaikams ir suaugusiems, praturtinti žaislotekas. Siekdama puoselėti kaimo gyventojų kūrybiškumą ir bendruomeniškumą, Bugenių kaimo bibliotekos darbuotoja subūrė gyventojus į dramos būrelį, kurio veiklai vystyti reikia dekoracijų ir atitinkamų rūbų. Židikų jaunimas svajoja ne tik apie kilnojamos lauko scenos įrengimą, bet ir apie sporto klubą, kurį būtų galima įrengti kultūros namų rūsyje, tik reikia sutvarkyti sienas, grindis ir nuotekų sistemą, nupirkti ir sumontuoti treniruoklius. Buknaičių bibliotekoje reikia pakeisti seną inventorių (kėdes, stalus, lentynas), o siekiant apsaugoti knygų fondą nuo tiesioginių saulės spindulių, sumontuoti žaliuzės ant langų. Didelių investicijų reikia Balėnų bibliotekai: sutvarkyti vandentiekį ir kanalizaciją, suremontuoti patalpas, šildymo sistemą, įrengti laiptų turėklus, lėtaeigius pasenusius kompiuterius pakeisti naujais, parūpinti naujų knygų ir periodinių leidinių. Suremontuotose patalpose Balėnų bibliotekos darbuotojai norėtų rengti vietos amatininkų – lovatiesių, juostų ir rankšluosčių audėjų, mezgėjų, siuvinėtojų ir medžio drožėjų parodas. Didžiudamiesi jais ir norėdami išsaugoti tautinį paveldą ateinančioms kartoms, balėniškiai norėtų išleisti nuotraukomis iliustruotą leidinį apie savo kaimo šviesuolius. Račaliai turi idėją įkurti muziejų istoriniame pastate – geležinkelio stotyje, vežti turistus traukinuku į prikeltą naujam gyvenimui Dautarų dvarą pasiklausyti savaitgalio koncertų, susipažinti su dvaro ir jo apylinkių istorija. Rūpindamasis tautinių kultūros vertybių išsaugojimu, Mažeikių kultūros ir sporto skyrius planuoja organizuoti mokymus–plenerą vietos medžio drožėjams ir kalvystės meistrams, kad suvieniję jėgas jie galėtų restauruoti kultūros vertybes „koplytėles, koplytstulpius, kryžius“ ir kt. (Susirinkimų protokolai VVG būstinėje).

Daug klausimų apie kultūros centrų ir bibliotekų teikiamas paslaugas buvo pateikta anketose, skirtose jaunimui ir vaikus auginančioms šeimoms. Anketos rezultatai rodo, kad kaimo bendruomenių kultūros centruose trūksta specialistų, dirbančių su jaunimu, arba teikiamos paslaugos neatitinka vaikų amžiaus, arba jos yra neįdomios, arba netinkamas jų teikimo laikas, arba nepatrauklios patalpos, kuriose teikiamos paslaugos. Respondentai siūlė atitinkamas priemones kultūros centrų veiklai gerinti: teikti specializuotas, įvairesnes paslaugas vaikams ir jaunimui, kelti darbuotojų kompetenciją, teikti paslaugas, atsižvelgiant į gyventojų amžiaus grupes, patogesniu bendruomenių gyventojams laiku, ieškoti galimybių atpiginti teikiamas paslaugas. Likusieji respondentai siūlė bibliotekoms įsigyti daugiau specializuotos, naujesnės literatūros vaikams ir jaunimui, prieigas prie informacinių ir ryšių technologijų, teikti galimybę skaityti periodinius leidinius erdvioje ir šviesioje skaityklose. Ne paskutinėje vietoje liko atvykimo į kultūros centrus ir bibliotekas klausimas, nurodantis kaimo infrastruktūros trūkumus ir gyventojų pragyvenimo lygį (anketų analizė VVG būstinėje).

2015 m. vasario 3 d. įvyko VVG susitikimas su Kultūros centrų ir Viešosios bibliotekos vadovais, kurio metu buvo pateikta informacija apie rengiamą VPS, jos tikslus, finansavimo galimybes. Susitikimo metu kultūros centrų ir bibliotekų darbuotojų buvo pasiūlytos idėjos, apklausos analizės rezultatai, kuriais vadovaujantis numatyta organizuoti veiklą, skatinančią kaimo bendruomenių gyventojų dalyvavimą kultūrinuose renginiuose, užtikrinant kultūros prieinamumą, įvairovę ir sklaidą, viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą bei kultūros autentiškumo išsaugojimą.

	<p>2015 m. gegužės 8 d. Balėnų biblioteka buvo sukvieta Balėnų pagrindinės mokyklos, Židikų Marijos Pečkauskaitės gimnazijos ir Rubikų kaimo bendruomenės jaunimą į renginį „Aš norėčiau taip gyvent savo šaly“. Renginyje dalyvavo VVG atstovė, kuri atsakinėjo į moksleivių klausimus apie ES paramą jaunimui. Apie šį renginį išspausdintas straipsnis rajono laikraštyje „Santarvė“. Straipsnyje minima, kad renginyje dalyvavusi „VVG projektų vadovė kartu su kaimų bendruomenių atstovais diskutavo apie jaunimo galimybes įsitvirtinti savo kaime, kurti verslą, siekiant sumažinti miesto ir kaimo atskirtį, gimtajame krašte rasti savo vietą“ (straipsnis laikraštyje „Santarvė“ – „Balėnų bibliotekoje jaunimas sėmėsi žinių apie Europos Sąjungą“, www.santarve.lt).</p> <p>Atsižvelgdama į kultūros sektoriaus įstaigų, organizacijų, nevyriausybinį organizacijų, jaunimo atstovų ir vietos gyventojų išsakytas problemas ir pateiktas projektų idėjas susitikimuose, renginiuose, anketinės apklausos metu, VPS rengimo darbo grupės numatė prioritetą šių poreikių sprendimui „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, bendruomeniškumo ugdymas, socialinės įtraukties stiprinimas“, kur numatytos priemonės: „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, „Vietos projektų vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“, „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“, „NVO socialinės veiklos skatinimas“.</p> <p>VPS rengimo darbo grupė 2015 m. birželio 3 d. numatė VPS prioritetams, priemonėms ir veiklos sritims skiriamas lėšas. 2015 m. rugpjūčio 6 d. Šiaurės vakarų Lietuvos VVG visuotiniame narių susirinkime buvo pritarta darbo grupės siūlymui.</p> <p>VPS numatytas minėtas prioritetas ir priemonės, kuriomis siekiama stiprinti VVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinę tapatybę, didinti jų kūrybingumą, bendruomeniškumą ir pilietiškumą.</p>
8.9.2.	<p>VVG veiksmai, susiję su prioriteto laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Tradicškai kultūrinė tapatybė siejama su tautine tapatybe, per kultūrinę tautos išskirtinumą akcentuojančia tautą ir jos politinės nepriklausomybės idealus. Kultūrinė tapatybė – tai ne tik protėvių statyti namai, skrynios, įrankiai, knygos, kurie padeda įamžinti žmonių gyvenimą, bet ir kalba, istorinė atmintis, tradicijos, simboliai, kuriuos reikia atgaivinti ir populiarinti mūsų gyvenimo kasdienybėje.</p> <p>Įgyvendindama VPS VVG didelį dėmesį skirs kultūrinės tapatybės stiprinimui. Pristatydama Užlieknės kaimo „Klojimo teatro“, Židikų kultūros centro dramos kolektyvo veiklas, VVG skatins bendruomenių gyventojus burtis panašiai veiklai, atkreipdama dėmesį į šių kolektyvų puoselėjamą žemaičių tarmę, šnektas ir pašnektas, kaip vieną iš pagrindinių tautinės tapatybės sudedamųjų dalių. Vaikai tautinę tapatybę natūraliai priima ugdymo metu, perimdami savo tėvų kalbą ir gyvenimo būdą, todėl VVG skatins kultūros darbuotojus įtraukti vaikus ir jaunimą į organizuojamas veiklas.</p> <p>Atsižvelgdama į tai, kad kaimiškose teritorijose dar yra žmonių, moka austi rankšluosčius, lovatieses, siuvinėti ir megzti bei drožinėti, siūlys jiems apsijungti ir surengti savo darbų parodas, kad su jais galėtų susipažinti ir jauną, ir garbaus amžiaus žmogų. Siekiant išsaugoti tautodailės darbus ateities kartoms, VVG skatins įamžinti tokius darbus popieriniuose ir elektroniniuose leidiniuose, garso bei vaizdo medžiagoje ir kitose techninėse priemonėse.</p> <p>Pastaruoju metu formuojasi vartotojiškas požiūris į tautos tradicijas, kultūros paveldą, tradicinės lietuvių šventės paverčiamos tik maisto kulto ir pigios muzikos deriniu, todėl VVG kvies bendruomenes telktis bendram tradicinių švenčių šventimui, išlaikant senąsias tradicijas, pavyzdžiui, „Joninių“ šventimą Vieکشniuose, „Jokūbinių“ – Leckavoje, „Petrinių“ – Tirkšliuose.</p> <p>Mūsų tautai labai svarbūs istoriniai įvykiai, nulėmę tautos likimą, todėl istorinių</p>

	<p>datų minėjimas tampa tradiciniais renginiais, vienijančiais Lietuvos žmones. Ugdydama pilietiškumą ir tautiškumą, VVG skatins bendruomenes minėti istorines datas, kviečiant dalyvauti visus bendruomenių gyventojus, įtraukiant juos į šventinių programų rengimą ir jų įgyvendinimą, šventimo idėjų teikimą.</p> <p>Įgyvendindama VPS VVG grupė bendradarbiaus su kultūros centrų, muziejų, bibliotekų vadovais ir tautinio paveldo specialistais, kviesdama juos į susirinkimus, kurių metu skatins juos teikti paraiškas ES finansinei paramai gauti, atkreipdama dėmesį į užimtumo kaimo vietovėse didinimą, viešosios infrastruktūros kūrimą ir tvarkymą, ekonominės, socialinės ir kultūrinės veiklos vykdymą, mokymų, patirties sklaidos ir konsultavimo paslaugų teikimą bendruomenių ir kultūros centrų bei bibliotekų patalpose.</p> <p>VVG skatins kultūros centrų ir bibliotekų vadovus organizuoti kaimo gyventojų apklausas, kad išsiaiškintų jų pomėgius, poreikius, pageidautinų paslaugų teikimo laiką, mokėjimo už paslaugas bei atvykimo į centrus galimybes, kad vystant veiklą būtų atsižvelgta į šiuos kaimo gyventojų pageidavimus.</p> <p>VVG grupė kvies kultūros centrų, muziejų, bibliotekų, bendruomenių vadovus į bendrus renginius, kuriuose bus pristatomi labiausiai pavykę ir populiariausi minėtų įstaigų renginiai, pateikiant jų garso ir video medžiagą, dalinamasi sėkmės paslaptimis, planais ir lūkesčiais bendruomeniškumo ir pilietiškumo ugdymo srityje.</p> <p>VVG skatins kultūros darbuotojus įtraukti į bendruomeninį gyvenimą jaunimą, neįgalius asmenis, vyresnio amžiaus žmones ar kitokią išskirtinumą turinčius žmones, burti tokius žmones į būrelius, draugijas ar klubus, kur jie galėtų dalintis savo gyvenimiška patirtimi, užimtumo problemos sprendimais ar užsiimti kūrybine veikla, susipažinti su naujausia literatūra, puoselėti Žemaitijos karšto tradicijas.</p> <p>VVG skatins teikti projektus pagal prioritetą „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, bendruomeniškumo ugdymas, socialinės įtraukties stiprinimas“, kur numatyti priemonėmis – „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, „Vietos projektų vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“, „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“, „NVO socialinės veiklos skatinimas“ – siekiama VVG teritorijos gyventojų ir jų bendruomenių kultūrinės tapatybės stiprinimo, jų kūrybingumo didinimo, bendruomeniškumo ir pilietiškumo ugdymo. VVG informacija apie naujos VPS įgyvendinimą bus viešinama vietos žiniasklaidoje, VVG interneto puslapyje www.svlvvg.lt ir Facebook paskyroje, rengiami reportažai per televiziją „Roventa“.</p>
8.10.	Darnus vystymasis (įskaitant aplinkosaugą ir klimato kaitos švelninimo veiksmus):
8.10.1.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>Mažeikių r. sav. išskiria tuo, kad daugelyje seniūnijų vykdoma darni plėtra, kur derinami ekonominiai, socialiniai ir aplinkosauginiai veiksniai. Didelis dėmesys skiriamas tam, kad būtų racionaliai ir tausiai naudojama žemė, rekreacinės teritorijos, vandens ištekliai, išsaugotas kultūros paveldas ateinančioms kartoms. Kaimo vietovės tampa vis patrauklesnėmis žmonėms gyventi ir dirbti.</p> <p>Naujos VPS rengimo metu darbo grupė atliko išsamią VVG teritorijos ekonominę, socialinę ir aplinkosauginę analizę, remdamasi anketų, pateiktų VVG teritorijos gyventojams, verslo atstovams ir kt. Anketose buvo pateikti klausimai, susiję su ekonomine, socialine ir aplinkosaugine sritimis, jų vertinimu, gyventojai išsakė problemas, poreikius ir jų sprendimo būdus, laikantis darnaus vystymosi, saugant aplinkos kokybę būsimoms kartoms. Verslo atstovų buvo paprašyta įvertinti verslo sąlygas, verslo šaltinius, finansavimo galimybes, kaip vertinama aplinkos kokybė ir kt.</p> <p>Analizės rezultatai rodo, kad dalies kaimo vietovių gyventojų netenkina socialinis gyvenimas, kultūros ir infrastruktūros lygis, aplinkos kokybė ir kt.</p>

VVG teritorijoje vyrauja vidutinės verslo įmonės (90 proc.), kuriose dirba nuo 9 iki 49 darbuotojų, stambesnių įmonių, kuriuose dirba nuo 49 iki 249 darbuotojų, tik 10 proc. Yra tik 1 stambi įmonė AB „Orlen Lietuva“. VVG teritorijoje verslo atstovai didžiąją paramos dalį norėtų skirti investicijoms į įrangą, turto įsigijimui, 10 proc. – inovacijoms, apie 6 proc. – energetiniams projektams (Anketų analizė). Siekdami mažinti aplinkos taršą ir atsižvelgdami į klimato kaitos padarinius, verslininkai, plėtojantys medienos verslą VVG teritorijoje, turi planų sukurti bendrą ekologišką atsinaujinančios energijos šaltinį – saulės kolektorių elektrinę.

Kaimiškos seniūnijos pateikė savo SSGG analizes, siūlomus prioritetus ir priemones, pristatė lankytinas vietas, socialinės ir administracinės paskirties objektus (mokyklas, kultūros centrus, medicinos centrus, veikiančias NVO, plėtojamus verslus, pagrindines seniūnijų teritorijos problemas, išskirtines moterų ir jaunimo bei socialinės atskirties žmonių problemas). Pateikė projektų, planuojamų įgyvendinti 2014–2020 m. VPS laikotarpiu, idėjas, kurie išspręstų ekonomines, socialines, aplinkosaugines vietos gyventojų problemas.

Vienas iš būdų, tiriant aplinkos situaciją VVG teritorijoje, buvo statistinių duomenų rinkimas ir analizė. Statistiniai duomenys buvo imami iš Lietuvos statistikos departamento, Mažeikių r. sav. administracijos skyrių bei kaimiškų seniūnijų.

Atlikdama teritorijos situacijos analizę, numatydama prioritetus ir priemones, VVG pagrindinį dėmesį skyrė bedarbystės problemoms seniūnijose. Nors Mažeikių apylinkės seniūnija yra arčiausiai Mažeikių miesto, joje yra didžiausias bedarbių skaičius – 811 (bendras gyventojų skaičius – 3 584, 2014-01-01 Mažeikių apylinkės seniūnijos duomenys), Tirkšlių seniūnijoje bedarbių skaičius – 426 (bendras gyventojų skaičius – 4 320, 2014-01-01 Tirkšlių seniūnijos duomenys), Vieکشnių seniūnijose – 263 bedarbiai (bendras gyventojų skaičius – 4 887, 2014-01-01 Vieکشnių seniūnijos duomenys). Didelė moterų (18,4 proc.) ir jaunimo (9,1 proc.) bedarbystė. Atsižvelgdama į ekonominės, socialinės, aplinkosauginės analizės rezultatus, VVG numatė prioritetus, kurių teigiamos įtakos VVG teritorijos darniam vystymuisi:

1. „Verslo ir verslo aplinkos plėtra, darbo vietų kūrimas“;
2. „Socialinės ir ekonominės veiklos galimybių didinimas, kuriant mažąją infrastruktūrą, ugdant bendruomeniškumą ir stiprinant socialinę įtrauktį“.

Priemones, kurios turės tiesioginės teigiamos įtakos darniam vystymuisi:

1. „Investicijos į materialųjį turtą“, veiklos sritis „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“, kodas LEADER-19.2-4.2, 3A.
2. „Ūkio ir verslo plėtra“, veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“, kodas LEADER-19.2-6.2, 6A.
3. „Ūkio ir verslo plėtra“, veiklos sritis „Parama ne žemės ūkio verslo kaimo vietovėse plėtoti“, kodas LEADER-19.2-6.4, 6A.
4. „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO), kodas LEADER-19.2-SAVA-1, 6B.
5. „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, veiklos sritis „Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“, kodas LEADER-19.2-7.2, 6B.
6. „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, veiklos sritis „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį“, kodas LEADER-19.2-7.6, 6B.
7. „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis)“, kodas LEADER-19.2-SAVA-3, 1C;
8. „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“, kodas LEADER-19.2-SAVA-4, 6B;

	<p>9. „NVO socialinės veiklos skatinimas“, kodas LEADER-19.2-SAVA-5, 6B.</p> <p>Priemonių, kurios bus neutralios darnaus vystymosi atžvilgiu, nėra, priemonių, kurios turės tiesioginę neigiamą įtaką darniam vystymuisi, taip pat nėra.</p>
8.10.2.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinamos VPS priemonės turės teigiamą poveikį darniam vystymuisi VVG teritorijoje. VVG skatindama gyventojus dalyvauti VPS įgyvendinime rengs susitikimus ir konsultacijas gyventojams. VVG teritorijos gyventojų aktyvinimo metu bus siekiama įtvirtinti nuostata, kad pasirinkti projektai būtų gerai apgalvoti, kuo mažiau darytų žalos gamtai ir supančiai aplinkai. Susitikimų su gyventojais metu bus pristatoma Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, kurios esmė - kad ekonominė veikla turėtų kuo mažesnę poveikį aplinkai ir žmogui. Nuolat atkreipsime dėmesį, kad intensyviai naudojant gamtos išteklius vyksta klimato kaita. Sprendžiant ekonomines ir socialines problemas, reikia atsižvelgti į tai ar nebus teršiama gamta, ar siekiama išlaikyti švarų orą ir vandenį. Labai svarbu, kad pareiškėjai matytų ryšį tarp ekonomikos, socialinės gerovės ir gamtos. Kaip teigiama LR Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje, darnus vystymasis neįmanomas be plataus visuomenės dalyvavimo. Visi turi prisiimti atsakomybę už gamtos išteklių saugojimą, protingą vartojimą ir saugią gamybą.</p> <p>Labai svarbus darnaus vystymosi principas yra išsaugoti regionų savitumą. Tai numatyta ir VPS įgyvendinant VPS priemonę „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“ (LEADER-19.2-SAVA-4).</p> <p>VPS numatyta priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis) (LEADER-19.2-SAVA-3 bus panaudota šio principo įgyvendinimui. VVG pareiškėjams keliamas tikslas įgyvendinant VPS išsaugoti kraštovaizdį, kultūros paveldą.</p> <p>Plėtojant teritorijos infrastruktūrą, bus siekiama investuoti į esamų pastatų modernizavimą. Tokiu būdu bus užtikrinamas efektyvus išteklių naudojimas, gerinamas kaimo estetiškas vaizdas, išvengiama urbanistinės plėtros neigiamų padarinių kaimo vietovių gyvenamajai aplinkai. Gamtos išteklių ir viešųjų erdvių pritaikymas bendruomenės poreikiams sudarys palankias sąlygas efektyviam išteklių naudojimui, atliekų kiekio mažinimui, saugios ir švarios, tai yra sveikatai palankios aplinkos kūrimui, gamtinės įvairovės tausojimui ir saugojimui. Taigi, tiek esamų pastatų modernizavimas, tiek gamtos išteklių bei viešųjų erdvių pritaikymas leis pasiekti darnesnio ekologinio, ekonominio ir socialinio vystymosi vietovėse, kuriose bus investuojamos ES lėšos. Plėtojama verslo infrastruktūra leis racionaliau naudoti gamtos išteklius, skatins VVG teritorijos darnų vystymąsi. Tinkama gamtos ir kultūrinio paveldo vertybių priežiūra, pritaikant jas turizmo poreikiams, pagerins VVG teritorijos kraštovaizdį. Skatinant kurti ir plėtoti verslus, strategijoje numatyta didžiąją paramos lėšų dalį skirti privačiam sektoriui.</p> <p>Rengiant taisykles pareiškėjams, teikiantiems vietos projektų paraiškas, ir, vykdant paraiškų atranką, bus atsižvelgiama į tai, ar vietos projektas neturės neigiamos įtakos VVG teritorijos darniam vystymuisi ir jos aplinkos būklei. Jeigu vietos projekto įgyvendinimas turės teigiamos įtakos VVG teritorijos darniam vystymuisi ir aplinkos kokybei, bus pridedami papildomi balai. Vietos projektų atrankos metu į atrankos komisijų posėdžius bus kviečiamas ilgametis VVG narys, ekologas, gamtosaugininkas A. Vilkas, turintis didelę patirtį aplinkos apsaugos srityje, kuris teiks pagalbą vietos projektų pareiškėjams projektų įgyvendinimo metu, iškilus klausimams dėl aplinkos apsaugos reikalavimų laikymosi. Vietos projektų įgyvendinimo metu VVG darbuotojai taip pat teiks metodinę pagalbą vietos projektų pareiškėjams aplinkosauginiais klausimais.</p> <p>VPS rezultatų sklaidos metu ypatingą dėmesį VVG skirs projektams, prisidedantiems prie darnaus vystymosi, aplinkos būklės gerinimo. Didėjantis gyventojų</p>

	<p>aktyvumas, bendruomenių organizacijų narių skaičiaus augimas, didėjantis žmonių sąmoningumas ir atsakomybė bus lemiantys veiksniai užtikrinantys darnų vystymąsi. Apie tokius projektus skelbsime informaciją VVG ir Mažeikių r. savivaldybės interneto svetainėse www.svlvvg.lt, socialinio tinklo Facebook paskyroje, vietos žiniasklaidoje. VVG viešųjų ryšių specialistas telks ir skatins VVG teritorijos gyventojus veikti kartu, siekiant VVG teritorijos darnaus vystymosi ir aplinkos būklės gerinimo.</p>
8.11.	Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas
8.11.1.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi rengiant VPS:</p> <p>2015 m. vasario–gegužės mėn. 4 VVG administracijos darbuotojai dalyvavo projekte „Lyčių lygybė – pelninga investicija!“ Nr. VP1.-1.3.-SADM-01-K-02-008, kurį finansavo Europos socialinis fondas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ir išklusė 27 akademinų valandų modulinę programą „Moterų ir vyrų lygių galimybių užimtumo srityje praktinis įgyvendinimas“. Užsiėmimų metu susipažino su Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu, nagrinėjo Mažeikių rajono savivaldybės primitus teisės aktus, reglamentuojančius moterų ir vyrų dalyvavimą priimant sprendimus, subalansuoto moterų ir vyrų atstovavimo priimant sprendimus privalumus ir naudą. Įgytos žinios buvo pritaikytos rengiant VPS.</p> <p>Rengdama VPS VVG pateikė Mažeikių rajono kaimiškos teritorijos gyventojams užpildyti anketas, jaunimui ir vaikus auginančioms šeimoms, kad išsiaiškintų jaunų žmonių poreikius, jiems teikiamų paslaugų kokybę. Atsakyti į anketos klausimus galimybę turėjo besimokantis/studijuojantis jaunimas, moterys, vyrai, garbaus amžiaus žmonės, verslo atstovai, neįgalūs asmenys ir bedarbiai, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, amžių, šeimyninę padėtį ir seksualinę orientaciją. Apie 72 proc. respondentų sudarė moteriškos lyties atstovės, tai rodo, kad vyrai pasyviau nei moterys įsijungia į bendruomeninį gyvenimą, juos sunkiau įtraukti į visuomeninę veiklą. Dėl to yra sunkiau spręsti specifines vyrų problemas ir bendruomenių problemas. Moterims tenka didesnė atsakomybė už vietos bendruomenių plėtrą, jaunimo užimtumą ir kultūrinę veiklą. Apie 70 proc. respondentų mano, kad reikėtų įsteigti krizių centrus, kad šeimos krizės laikotarpiu smurtą patyrę asmenys (moterys ir vyrai) turėtų galimybę apsigyventi atskirai nuo smurtautojo. Dauguma anketos dalyvių mano, kad reikia skirti dėmesį vaikų su negalia integracijai į visuomeninį gyvenimą. Verslininkams pateiktas anketas užpildė 58 verslo atstovai, deja, nebuvo pasidomėta jų lytimi, todėl negalime teigti, kokios lyties respondentų buvo daugiau. Vadovaujantis Vietos plėtros 2008–2014 m. m. strategijos įgyvendinimo rezultatais, buvo paremta 16 verslo paraiškų, iš kurių tik 1 paraišką pateikė moteris–verslininkė, todėl VVG numato stiprinti moterų verslumą bei motyvaciją dalyvauti verslo paraiškų teikime.</p> <p>Rengdama naują VPS, VVG organizavo mokymus, kuriuose dalyvauti buvo kviečiami kaimo gyventojai, tiek moterys, tiek vyrai, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią ar amžių, šeimyninę padėtį ar seksualinę orientaciją.</p>
8.11.2.	<p>VVG veiksmai, susiję su principo laikymusi įgyvendinant VPS:</p> <p>Įgyvendinant VPS lyčių lygybės ir nediskriminavimo principai išlieka tarp svarbiausių prioritetų. Rengiant ir įgyvendinant projektus, įskaitant stebėseną, atsiskaitymą ir vertinimą, VVG užtikrins prieinamumą ir galimybes, laikydamiesi moterų ir vyrų lygių galimybių ir nediskriminavimo principo dėl tautinės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus šeimyninės padėties, seksualinės orientacijos.</p> <p>1. Priimant į darbą bus taikomi vienodi atrankos kriterijai ir sąlygos tiek moterims,</p>

tiek vyrams, neatsižvelgiant į jų tautinę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią ar amžių, šeimyninę padėtį ar seksualinę orientaciją. Visiems bus užtikrintas vienodas darbo užmokestis už vienodo sudėtingumo darbą. Bus sudaromos vienodos darbo sąlygos ir galimybės kelti kvalifikaciją. Atleidžiant iš darbo, bus taikomi vienodi kriterijai.

2. VVG ims priemonių, kad darbuotojai darbo vietoje nepatirtų seksualinio priekabiavimo ar priekabiavimo.

3. Organizuojant valdymo organo darbą, visiems valdybos nariams VVG užtikrins vienodas galimybes dalyvauti VVG veikloje priimant sprendimus. VVG sieks, kad valdymo veikloje dalyvautų ne mažiau kaip 40 proc. vienos lyties atstovų, neatsižvelgiant į jų amžių, religinius įsitikinimus ar kitokį išskirtinumą.

4. Kviesdama teikti vietos projektų paraiškas, VVG užtikrins lygias teises visiems pareiškėjams, teiks visiems vienodai kokybiškas konsultavimo paslaugas.

5. Tvirtinant projektus nebus atsižvelgiama į lyties aspektą, negalią, seksualinę orientaciją ar tautinę kilmę bei įsitikinimus.

6. Bus atliekama paramos, teikiamos pagal projektus, analizė lyčių aspektu, siekiant įsikinti, ar parama užtikrina vyrų ir moterų aktyvų dalyvavimą projektuose.

7. Bus vykdomas gerosios praktikos lygių galimybių pavyzdžių viešinimas per vietinę žiniasklaidą, organizuojant viešus renginius – seminarus, konferencijas, forumus, į veiklą aktyviai įtraukiant NVO ir socialinius partnerius. Renginių metu bus teikiamos rekomendacijos praktiniam moterų ir vyrų lygių galimybių įgyvendinimui.

9. VPS priemonių ir veiklos sričių aprašymas		
9.1. VPS priemonės, neturinčios veiklos sričių		
9.1.1. VPS prioritetas Nr. 1 „VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS“		
9.1.1.1. VPS priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO), (LEADER-19.2-SAVA-1)		
9.1.1.1.1	VPS priemonės tikslas: Skatinti NVO kurti ir plėtoti socialinį verslą, įvairinant socialinių paslaugų teikimą vietos gyventojams.	
9.1.1.1.2.	Priemonės apibūdinimas	<p>VVG atliktais tyrimais nustatyta, kad dėl gyventojų migracijos, sparčiai keičiasi gyventojų demografinė struktūra. Aktyvūs darbingo amžiaus gyventojai išvyksta į užsienį dirbti, dažnai atvejais, VVG teritorijoje pasilieka jų vyresnio amžiaus tėvai, jų vaikai. Plečiasi socialinių poreikių paslaugų apimtys ir turinys, vis didesniai gyventojų skaičiui reikalinga priežiūra ir įvairių papildomų socialinių paslaugų teikimas: buitinių paslaugų, trumpalaikės vaikų ir vyresnio amžiaus gyventojų priežiūros, pavėžėjimo paslaugų pas gydytoją, į renginius ir kt. NVO 2007 – 2013 m. susikūrė materialinę bazę, kuri be visuomeninės veiklos gali būti panaudojama ir mokamų socialinių paslaugų teikimui. Tai turėtų apibūti naudą. Tam tikrai socialinei grupei būtų suteikiamos paslaugos, NVO gautų papildomas pajamas, kurios leistų savo lėšomis išlaikyti turimas patalpas, apmokant komunalines ir kt. paslaugas. NVO pageidauja praplėsti teikiamų socialinių paslaugų spektrą ir gauti minimalias pajamas eksploataavimo išlaidų padengimui.</p> <p>Pagal priemonę teikiama parama NVO socialinių paslaugų bazės sukūrimui ir socialinio verslo kūrimui ir plėtrai, atsižvelgiant į konkrečioje vietovėje iškilusius gyventojų socialinius poreikius. Tai galėtų būti buitinių paslaugų teikimas, daugiafunkcinių dienos centrų kūrimas, edukacinių programų įgyvendinimas, trumpalaikės priežiūros paslaugos ir kt.</p> <p>Priemonei skiriama 9,23 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų darbo vietų kūrimui VVG teritorijoje. Planuojama sukurti 3 darbo vietas, pirmumą teikiant asmenims iki 40 m. Planuojama įgyvendinti 3 projektus.</p>
9.1.1.1.3	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.1.1.3.1.	<i>pelno</i>	☒
9.1.1.1.3.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.1.1.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys– NVO.
9.1.1.1.5.	Priemonės tikslinė grupė	VVG teritorijos gyventojai.
9.1.1.1.6.	Tinkamumo sąlygos	1. Parama teikiama socialiniam verslui kurti ir

		plėtoti, kuris atitinka nacionalinę socialinio verslo koncepciją; 2. Pareiškėjo registracijos vieta turi būti VVG teritorijos vietovėje.
9.1.1.1.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant tikslesnės projekto atitikties priemonės tikslams, efektyvesnio lėšų panaudojimo, vienodų sąlygų ir reikalavimų taikymo visiems pareiškėjams, ypatingą dėmesį skiriant užimtumui kaimo vietovėse didinti, bus taikomi vietos projektų atrankos kriterijai: 1. Didesnis naujų darbo vietų skaičius; 2. Didesnis naujų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas priemonės įgyvendinimo taisyklėse.</i>
9.1.1.1.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	54 607,33
9.1.1.1.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 80
9.1.2. VPS prioritetas Nr. 2 „SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄJĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ“		
9.1.2.1. VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“, (LEADER-19.2-SAVA-5).		
9.1.2.1.1.	VPS priemonės tikslas: Skatinti NVO socialinę veiklą.	
9.1.2.1.2.	Priemonės apibūdinimas	VPS rengimo metu gyventojai pageidavo skatinti socialinės veiklos plėtrą VVG teritorijoje, plečiant NVO veiklą, vietos gyventojų užimtumo galimybes. Minėtos veiklos organizavimui reikalingi finansiniai ir materialiniai ištekliai. VPS numatyta remti ir skatinti NVO socialinę veiklą. NVO dabartiniu metu visuomenėje atlieka didelį vaidmenį, sprendžiant vietos gyventojų socialines problemas. NVO pirmame etape ugde bendruomeniškumą, organizuojant kultūrinius, sportinius ir kt. renginius. Didžioji jų dalis įkūrė bendruomenių namus ir yra įsirengusios įvairios funkcinės paskirties patalpas ir turi galimybę plėsti socialinių veiklų spektrą. Priemonės teikiama parama NVO socialinės veiklos skatinimui ir vykdymui. Pagal priemonę bus remiamos veiklos: NVO materialinės bazės stiprinimas, įrangos edukacinėms programoms įsigijimas, bendradarbiavimo veiklų skatinimas. Priemonei skiriama 3,36 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų. Darbo vietos nebus kuriamos. Planuojama įgyvendinti 5 projektus.
9.1.2.1.3.	Pagal priemonę remiamų	

	vietos projektų pobūdis:	
9.1.2.1.3.1.	<i>pelno</i>	☐
9.1.2.1.3.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.2.1.4.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys – NVO.
9.1.2.1.5.	Priemonės tikslinė grupė	VVG teritorijos vietos gyventojai.
9.1.2.1.6.	Tinkamumo sąlygos	1. Parama teikiama socialinei veiklai kurti ir plėtoti; 2. Pareiškėjo registracijos vieta turi būti VVG teritorijos vietovėje.
9.1.2.1.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Siekiant tikslesnės projekto atitikties priemonės tikslams, efektyvesnio lėšų panaudojimo, vienodų sąlygų ir reikalavimų taikymo visiems pareiškėjams, bus taikomi vietos projektų atrankos kriterijai: 1. Projekto tikslinė grupė asmenys iki 40 m.; 2. Projektas įgyvendinamas partnerystėje su keliais subjektais (ne mažiau kaip su dviem partneriais). <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas priemonės įgyvendinimo taisyklėse.</i>
9.1.2.1.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	11 927,20
9.1.2.1.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 80
9.1.2.2.VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis), (LEADER-19.2-SAVA-3).		
9.1.2.2.1.	VPS priemonės tikslas: Suteikti vietos projektų pareiškėjams ir vykdytojams reikiamas žinias.	
9.1.2.2.2.	Priemonės apibūdinimas	Visuomeniniame gyvenime ir ūkinėje veikloje vyksta svarbūs, organizaciniai ir valdymo pokyčiai. Diegiami inovatyvūs sprendimai visose veiklos srityse. Ypač sudėtingos darosi verslo, darbo rinkos sąlygos, kurias įtakoja vidaus ir išorės pokyčiai. NVO, verslo ir kiti subjektai turi galimybę pasinaudoti įvairiais paramos fondais rengiant projektus. Vietos gyventojams sudėtinga savarankiškai prisitaikyti prie šių sąlygų ir įgyti reikiamų įgūdžių. Lietuvai įstojus į ES, atsirado galimybė pasinaudoti įvairių paramos fondų lėšomis. VVG įgyvendindama 2007–2013 strategiją įsitikino, kad be mokymų, vietos projektų pareiškėjai nebūtų sugebėję jų parengti ir įgyventi. Rengiant VPS, VVG nustatė gyventojų poreikį „Sudaryti sąlygas vietos gyventojams kvalifikacijos kėlimui ir persikvalifikavimui, vykdant mokymus, patirties sklaidą“. Didelis dėmesys bus skiriamas asmenų iki 40 m. įtraukimui į aktyvią visuomeninę ir darbinę veiklą, suteikiant jiems reikiamas žinias ir įgūdžius.

		<p>Priemonės teikiama parama bus skiriama pareiškėjams, kurie numatys vykdyti mokymus vietos projektų pareiškėjams ir vykdytojams įgūdžių įgijimui, kvalifikacijos kėlimui, kai mokymai susiję su VPS priemonėmis ir siekiama konkrečių VPS priemonės tikslų.</p> <p>Priemonei skiriama 2,19 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų. Darbo vietos nebus kuriamos. Planuojama įgyvendinti 4 projektus.</p>
9.1.2.2.3.	Pagal priemonę remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.2.2.3.1.	<i>pelno</i>	☐
9.1.2.2.3.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.2.2.4.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys – NVO.
9.1.2.2.5.	Priemonės tikslinė grupė	VVG teritorijos gyventojai – vietos projektų pareiškėjai ir vykdytojai.
9.1.2.2.6.	Tinkamumo sąlygos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektas turi būti skirtas vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų tikslinių žinių suteikimui; 2. Pareiškėjo registracijos vieta turi būti VVG teritorijos vietovėje.
9.1.2.2.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	<p>Siekiant tikslesnės projekto atitikties priemonės tikslams, efektyvesnio lėšų panaudojimo, vienodų sąlygų ir reikalavimų taikymo visiems pareiškėjams, bus taikomi vietos projektų atrankos kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Apmokytų vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų asmenų skaičius; 2. Projekto įgyvendinimo metu suorganizuotų mokymo renginių skirtinga tematika skaičius. <p><i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas priemonės įgyvendinimo taisyklėse.</i></p>
9.1.2.2.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	9 717,50
9.1.2.2.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 80
9.1.2.3. VPS priemonė „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“, (LEADER-19.2-SAVA-4).		
9.1.2.3.1.	VPS priemonės tikslas: Išsaugoti ir puoselėti krašto savitumą ir tradicijas.	
9.1.2.3.2.	Priemonės apibūdinimas	<p>Įsikūrusios NVO aktyviai dalyvauja VVG teritorijos kultūrinės veiklos organizavime, krašto tradicijų puoselėjime ir išsaugojime ateinančioms kartoms. VVG rengdama VPS, nustatė vieną iš pagrindinių poreikių „Skatinti NVO kultūrinę veiklą išsaugant krašto identitetą, kultūrą ir tradicijas“.</p> <p>Priemonės teikiama parama bus skiriama pareiškėjams, kurie numato kultūros savitumo išsaugojimo, tradicijų tęstinumo veiklas.</p> <p>Bus remiamos šios veiklos sritys: tradicinių VVG</p>

		teritorijos švenčių organizavimas, kultūros ir meno kolektyvų veiklos skatinimas, jų leidybinė veikla, gyventojų užimtumą skatinančios veiklos. Priemonei skiriama 2,75 proc. vietos projektams įgyvendinti. Darbo vietos nebus kuriamos. Planuojama įgyvendinti 5 projektus.
9.1.2.3.3.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.1.2.3.3.1.	<i>pelno</i>	☐
9.1.2.3.3.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.1.2.3.4.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys – NVO.
9.1.2.3.5.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	VVG teritorijos vietos gyventojai.
9.1.2.3.6.	Tinkamumo sąlygos	1. Projekto veikla atitinka remiamą priemonės veiklos sritį, nurodytą priemonės aprašyme; 2. Pareiškėjo registracijos vieta turi būti VVG teritorijos vietovėje.
9.1.2.3.7.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Projektų atrankos kriterijais sudaromos vienodos sąlygos projektų paraiškų teikėjams, siekiama efektyvesnio lėšų panaudojimo ir geriausios projektų atitikties priemonės tikslams, taikomi vietos projektų atrankos kriterijai: 1. Projektą įgyvendinti numato bendradarbiaudami keli subjektai (ne mažiau kaip 2 (du) subjektai); 2. Projekto naudos gavėjų teritorinė aprėptis (projekto naudos gavėjais yra ne mažiau kaip 2 seniūnijų gyventojai). <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse.</i>
9.1.2.3.8.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	9 762,00
9.1.2.3.9.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 80
9.2. VPS priemonės, turinčios veiklos sritis		
9.2.1.	VPS prioritetas Nr. 1 „VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS“	
9.2.1.1. VPS priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“, (kodas LEADER-19.2-6)		
9.2.1.1.1.	VPS priemonės tikslas: Skatinti ne žemės ūkio verslų kūrimą ir plėtrą.	
9.2.1.1.2.	1 veiklos sritis	„Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse plėtoti“, (LEADER-19.2-6.4).

9.2.1.1.3.	Veiklos srities apibūdinimas	<p>VVG atlikta ekonominės situacijos analizė rodo gyventojų poreikį plėtoti alternatyvius žemės ūkiui verslus ir didinti vietos gyventojų užimtumą, kuriant darbo vietas, pirmumą teikiant asmenims iki 40 m. Ūkininkų, VVG teritorijos gyventojų, veikiančių labai mažų ir mažų įmonių veikla sąlygoja VVG teritorijos vietovių ekonominę plėtrą, mažina atotrūkį tarp miesto ir kaimo, didina VVG teritorijos vietovių gyvybingumą ir patrauklumą gyventi jose. Atlikus VVG teritorijos gyventojų poreikių tyrimą, nustatyta, kad vienas iš svarbiausių poreikių yra remti ir plėtoti veikiančius VVG teritorijoje verslus.</p> <p>Minėtų vietos gyventojų poreikių įgyvendinimui yra numatyta ši veiklos sritis, kuri skatins ekonominės veiklos plėtrą, įvairinimą, darbo vietų kūrimą, jų išlaikymą.</p> <p>Pagal veiklos sritį teikiama parama įvairiai ne žemės ūkio veiklai, produktų gamybai, apdorojimui, perdirbimui, jų pardavimui, taip pat paslaugų teikimui, įskaitant paslaugas žemės ūkiui.</p> <p>Remiama ekonominė veikla, nurodyta Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje, patvirtintame Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ (toliau – EVRK), išskyrus veiklas, išvardytas pagal priemonės veiklos sritį LR Žemės ūkio ministerijos neremiamų veiklų sąrašą.</p> <p>Veiklos sričiai skiriama 38,48 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų darbo vietų kūrimui VVG teritorijoje. Planuojama sukurti 15 darbo vietų, pirmumą teikiant asmenims iki 40 m. Planuojama įgyvendinti 9 projektai.</p>
9.2.1.1.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.1.4.1.	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.1.4.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.1.5.	Tinkami paramos gavėjai	Fiziniai ir juridiniai asmenys: ūkininkas ar kitas fizinis asmuo, labai maža įmonė, maža įmonė.
9.2.1.1.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Verslo fiziniai ir juridiniai subjektai.
9.2.1.1.7.	Tinkamumo sąlygos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Parama teikiama ekonominei veiklai plėtoti; 2. Parama teikiama ne žemės ūkio veiklai, įskaitant

		<p>paslaugų žemės ūkiui teikimą. Remiama veikla nustatoma vadovaujantis Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi, patvirtintu Lietuvos statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu (toliau – EVRK). Parama neteikiama veiklai, kuri pagal EVRK patenka į žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sekciją, išskyrus veiklą, susijusią su paslaugų žemės ūkiui teikimu;</p> <p>3. Jeigu projekte numatyta produktų gamyba, apdorojimas, perdirbimas, galutinis produktas negali būti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede nurodytas produktas;</p> <p>4. Pareiškėjo (fizinio asmens) nuolatinė gyvenamoji vietovė arba pareiškėjo (įmonės) registracijos vieta turi būti VVG teritorijos vietovėje;</p> <p>5. Remiama veikla turi būti vykdoma VVG teritorijos vietovėje (išimtis gali būti taikoma ūkininkų mobilijai prekybai).</p> <p>6. Pateikiamas verslo planas, kuriame pareiškėjas įrodo ūkio subjekto atitikimą nustatytiems ekonominio gyvybingumo rodikliams. (Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014-07-28 įsakymu Nr. 3D-440).</p>
9.2.1.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	<p>Siekiant tikslesnės projekto atitikties priemonės tikslams, efektyvesnio lėšų panaudojimo, vienodų sąlygų ir reikalavimų taikymo visiems pareiškėjams, ypatingą dėmesį skiriant užimtumui kaimo vietovėse didinti, kuriose numatoma vykdyti ne žemės ūkio veiklą, bus taikomi vietos projektų atrankos kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Didesnis naujų darbo vietų skaičius; 2. Didesnis naujų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m.; 3. Pareiškėja moteris arba pareiškėjo – juridinio asmens pagrindinė akcininkė yra moteris. <p><i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse.</i></p>
9.2.1.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	75 886,41
9.2.1.1.10.	Paramos lyginamoji dalis	Iki 70 tinkamų finansuoti išlaidų, kai jį teikia

	(proc.)	privatus juridinis arba fizinis asmuo, atitinkantys labai mažai įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus taisyklėse; Iki 50 tinkamų finansuoti išlaidų, kai jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus.
9.2.1.1.2.1	2 veiklos sritis	„Parama ne žemės ūkio verslui kaimo vietovėse pradėti“, (kodas LEADER-19.2-6.2).
9.2.1.1.3.	Veiklos srities apibūdinimas	<p>VVG atlikta ekonominės situacijos analizė rodo gyventojų poreikį kurti alternatyvius žemės ūkiui verslus ir didinti užimtumą. Ūkininkų, kaimo gyventojų, VVG teritorijoje veikiančių labai mažų ir mažų įmonių veikla sąlygoja VVG teritorijos vietovių ekonominę plėtrą, mažina atotrūkį tarp miesto ir kaimo, didina VVG teritorijos vietovių gyvybingumą ir patrauklumą gyventi jose. Atlikus VVG teritorijos gyventojų poreikių tyrimą, nustatyta, kad vienas iš svarbiausių poreikių yra remti VVG teritorijoje naujų verslų kūrimą. Ši veiklos sritis skatins steigti naujus juridinius ir fizinius ūkio subjektus, kurie vykdys naujus ne žemės ūkio verslus, įvairins veiklas, kurs ir išlaikys darbo vietas, ypač asmenims iki 40 m.</p> <p>Minėtų vietos gyventojų poreikių įgyvendinimui yra numatyta ši veiklos sritis, kuri skatins ekonominės veiklos plėtrą kuriant naujus verslus, įvairinant veiklas, darbo vietų kūrimą, jų išlaikymą.</p> <p>Pagal veiklos sritį teikiama parama kurti verslus įvairiai ne žemės ūkio veiklai, produktų gamybai, apdorojimui, perdirbimui, jų pardavimui, taip pat paslaugų teikimui, įskaitant paslaugas žemės ūkiui.</p> <p>Remiama ekonominė veikla, nurodyta Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje, patvirtintame Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“ (toliau – EVRK), išskyrus veiklas, išvardytas pagal priemonės veiklos sritį LR Žemės ūkio ministerijos neremiamų veiklų sąrašą.</p> <p>Veiklos sričiai skiriama 16,49 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų darbo vietų kūrimui VVG teritorijoje. Planuojama sukurti 6 darbo vietas, pirmumą teikiant asmenims iki 40 m. Planuojama įgyvendinti 6 projektus.</p>

9.2.1.1.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.1.4.1.	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.1.4.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.1.5.	Tinkami paramos gavėjai	Fiziniai ir juridiniai asmenys: ūkininkas ar kitas fizinis asmuo, labai maža įmonė, maža įmonė.
9.2.1.1.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Verslo fiziniai ir juridiniai subjektai.
9.2.1.1.7.	Tinkamumo sąlygos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Parama teikiama ekonominei veiklai pradėti; 2. Parama teikiama ne žemės ūkio veiklai, įskaitant paslaugų žemės ūkiui teikimą. Remiama veikla nustatoma vadovaujantis Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriumi, patvirtintu Lietuvos statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu (toliau – EVRK). Parama neteikiama veiklai, kuri pagal EVRK patenka į žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sekciją, išskyrus veiklą, susijusią su paslaugų žemės ūkiui teikimu; 3. Jeigu projekte numatyta produktų gamyba, apdorojimas, perdirbimas, galutinis produktas negali būti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede nurodytas produktas; 4. Pareiškėjo (fizinio asmens) nuolatinė gyvenamoji vietovė arba pareiškėjo (įmonės) registracijos vieta turi būti VVG teritorijosvietovėje; 5. Pateikiamas verslo planas, kuriame pareiškėjas įrodo ūkio subjekto atitikimą nustatytiems ekonominio gyvybingumo rodikliams. (Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės, ekonominio gyvybingumo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014-07-28 įsakymu Nr. 3D-440).
9.2.1.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	<p>Siekiant tikslesnės projekto atitikties priemonės tikslams, efektyvesnio lėšų panaudojimo, vienodų sąlygų ir reikalavimų taikymo visiems pareiškėjams, ypatingą dėmesį skiriant užimtumui VVG teritorijos vietovėse didinti, kuriose numatoma vykdyti ne žemės ūkio veiklą, bus taikomi vietos projektų atrankos kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Didesnis naujų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m. 2. Pareiškėja moteris arba pareiškėjo – juridinio asmens pagrindinė akcininkė yra moteris. 3. Kuriamas šeimos verslas (taikoma pareiškėjui – fiziniam asmeniui. Šeimos nariai: sutuoktinis,

		tėvas, motina, vaikas nuo 14 m., globojamasis, globėjas, rūpintojas). <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse.</i>
9.2.1.1.9.	Didžiausia paramos suma projektui (Eur)	48 779,89
9.2.1.1.10.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 70 tinkamų finansuoti išlaidų, kai jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, atitinkantys labai mažai įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus taisyklėse; Iki 50 tinkamų finansuoti išlaidų, kai jį teikia privatus juridinis arba fizinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus.
9.2.1.2.	VPS priemonė „Investicijos į materialiujų turta“ (LEADER-19.2-4).	
9.2.1.2.1.	VPS priemonės tikslas: Siekti aukštesnės pridėtinės vertės kūrimo, perdirbant žemės ūkio produktus, ieškant naujų rinkų, diegiant inovacijas ir naujas technologijas.	
9.2.1.2.2.	1 veiklos sritis	„Parama žemės ūkio produktų perdirbimui, rinkodarai ir (arba) plėtrai“, (LEADER-19.2-4.2).
9.2.1.2.3.	Veiklos srities apibūdinimas	Paramą teikiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede išvardytiems žemės ūkio produktams, išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus, perdirbti, rinkodarai ir (ar) plėtrai skatinamas didesnės pridėtinės vertės produktų kūrimas ir jų eksportas. Ši parama prisideda prie žemės ir maisto ūkio sektoriaus konkurencingumo didinimo, užtikrina inovacijų diegimą, gerina žemės ūkio ir maisto produktų kokybę, didina jų pridėtinę vertę ir gerina rinkodarą. Naujų technologijų diegimas užtikrina efektyvesnę gamybą, mažinant gamybos sąnaudas ir skatinant aplinkosaugą, sudaro sąlygas ūkio subjektams įgyti konkurencinį pranašumą Lietuvoje ir užsienio šalyse. Didėjanti ekologiškų produktų paklausa ir auganti pirminė jų gamyba sudaro palankias sąlygas plėsti ekologinės produkcijos perdirbimą. Dėl to atsiranda būtinybė investuoti į ekologiškos produkcijos perdirbimą, remiant modernių perdirbimo technologijų diegimą, gerinant ekologiškos produkcijos rinkodarą. Parama skiriama labai mažoms, mažoms ir vidutinės įmonėms, žemės ūkio produktams perdirbti, inovacijoms, naujoms technologijoms bei procesams diegti, siekiant sukurti naujus ir (arba) aukštesnės pridėtinės vertės, geresnės kokybės produktus; žemės ūkio produktų rinkodarai, ypač susijusiai su naujomis rinkomis, trumpomis tiekimo

		<p>grandinėmis ir (arba) plėtrai, darbo vietų kūrimui, ypač asmenims iki 40 m.</p> <p>Žemės ūkio produktų perdirbimas – veikla, kurios metu pakeičiama žemės ūkio produktų pirminė fizinė ir (ar) cheminė sudėtis.</p> <p>Žemės ūkio produktų rinkodara – žemės ūkio produktų supirkimas, surinkimas, paruošimas realizacijai, sandėliavimas, etikečių klijavimas, apdirbimas, rūšiavimas, pakavimas ir pardavimas.</p> <p>Priemonei skiriama 11,00 proc. vietos projektams įgyvendinti numatytų lėšų darbo vietų kūrimui VVG teritorijoje. Planuojama sukurti 3 darbo vietas, pirmumą teikiant asmenims iki 40 m. Planuojama įgyvendinti 3 projektus.</p>
9.2.1.2.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.1.2.4.1.	<i>pelno</i>	☒
9.2.1.2.4.2.	<i>ne pelno</i>	☐
9.2.1.2.5.	Tinkami paramos gavėjai	Juridiniai asmenys: labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės, užsiimančios žemės ūkio produktų perdirbimu ir (ar) rinkodara.
9.2.1.2.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	Verslo juridiniai subjektai.
9.2.1.2.7.	Tinkamumo sąlygos	<p>1. Pateikiamas verslo planas, kuriame pareiškėjas įrodo ūkio subjekto atitiktį nustatytiems ekonominio gyvybingumo rodikliams. (Ūkio subjektų, siekiančių pasinaudoti parama pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemones, ekonominio gyvybingumo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014-07-28 įsakymu Nr. 3D-440);</p> <p>2. Parama teikiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede išvardytiems produktams, išskyrus žvejybos ir akvakultūros produktus, perdirbti, rinkodarai ir (ar) plėtrai. Galutinis produktas gali būti ir ne nurodytas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede, tačiau skirtas maistui ir (ar) pašarams. Parama šiuo atveju yra skiriama, nepažeidžiant nereikšmingos (de minimis) valstybės pagalbos reglamento Nr. 1407/2013 nuostatų;</p> <p>3. Pajamos iš žemės ūkio produktų perdirbimo ir (arba) rinkodaros per 1 metus iki paramos paraiškos pateikimo turi sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. ūkio subjekto pajamų (netaikoma naujai įsteigtiems</p>

		pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams, kurių visi nariai užsiima žemės ūkio veikla).
9.2.1.2.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	<p>Vykdamas projektų atranką, siekiama tikslesnės projekto atitikties priemonės tikslams, efektyvesnio lėšų panaudojimo, vienodų sąlygų ir reikalavimų taikymo visiems pareiškėjams bus taikomi vietos projektų atrankos kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Didesnis naujų darbo vietų skaičius; 2. Didesnis naujų darbo vietų skaičius asmenims iki 40 m.; 3. Pareiškėja moteris arba pareiškėjo – juridinio asmens pagrindinė akcininkė yra moteris; 4. Pareiškėjas (juridinis asmuo) – ne trumpiau kaip 1 metus registruotas kaimo vietovėje ir ne trumpiau kaip 1 metus veikia kaimo vietovėje. <p><i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse.</i></p>
9.2.1.2.9.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	65 079,33
9.2.1.2.10.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	<p>Iki 70 tinkamų finansuoti išlaidų, kai jį teikia privatus juridinis asmuo, atitinkantys labai mažai įmonei keliamus reikalavimus, nurodytus taisyklėse;</p> <p>Iki 50 tinkamų finansuoti išlaidų, kai jį teikia privatus juridinis asmuo, išskyrus asmenis, atitinkančius labai mažai įmonei keliamus reikalavimus.</p>
9.2.2.	VPS prioritetas Nr. 2 „SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄJĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ“	
9.2.2.1.	VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“, (LEADER-19.2-7).	
9.2.2.1.1.	VPS priemonės tikslas: Gerinti mažąją VVG teritorijos infrastruktūrą, siekiant išsaugoti ir gerinti kultūros ir gamtos paveldą.	
9.2.2.1.2.	1 veiklos sritis	„Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūrą“ (LEADER-19.2-7.2).
9.2.2.1.3.	Veiklos srities apibūdinimas	<p>VVG teritorijos vietovėse viešoji infrastruktūra yra svarbus veiksnys, turintis įtakos jos patrauklumui ir pasiekiamumui, tai yra būtina ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo bei išlaikymo sąlyga.</p> <p>Pagal veiklos sritį pagrindinės investicijų sritys, kurioms teikiama parama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Investicijos skiriamos viešiesiems pastatams, statiniams gerinti, atnaujinti, aplinkai tvarkyti, siekiant gyvenimo kokybės gerinimo, VVG teritorijos gyvenamųjų vietovių patrauklumo didinimo; 2. Parama pagal priemonę teikiama objektų,

		<p>kuriuose teikiamos paslaugos VVG teritorijos vietovėse – prekyviečių, bendruomenės namų, aikščių ir kt. – atnaujinimui ir tvarkymui. Remiamos investicijos, skirtos viešojo naudojimo infrastruktūrai, susijusiai su laisvalaikio, poilsio, sporto ir kultūrine veikla VVG teritorijoje. Svarbus tvarios kaimo plėtros aspektas – VVG teritorijos teikiamos kokybiškos ir įvairiapusiškos paslaugos. Paslaugų trūkumas VVG teritorijoje daro neigiamą įtaką vietovių gyvybingumui, riboja ekonomikos plėtrą. Paslaugų teikimas yra būtina sąlyga, norint pritraukti asmenis, galinčius dirbti ir investuoti VVG teritorijoje;</p> <p>3. Parama investicijoms į visų rūšių mažos apimties infrastruktūros kūrimą, gerinimą arba plėtojimą, įskaitant investicijas į atsinaujinančiosios energijos gamybą ir energijos taupymą.</p> <p>Veiklos sričiai skiriama 8,25 proc. vietos projektams įgyvendinti. Darbo vietos nebus kuriamos. Planuojama įgyvendinti 3 projektus.</p>
9.2.2.1.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.2.1.4.1.		<i>pelno</i>
9.2.2.1.4.2.		<i>ne pelno</i>
9.2.2.1.5.	Tinkami paramos gavėjai	Savivaldybės administracija ir (arba) savivaldybės įsteigti juridiniai asmenys, kiti viešieji juridiniai asmenys.
9.2.2.1.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	VVG teritorijos vietos gyventojai.
9.2.2.1.7.	Tinkamumo sąlygos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Remiama veikla turi būti vykdoma VVG teritorijos vietovėje; 2. Parama skiriama mažos apimties infrastruktūrai, viešųjų paslaugų gerinimui.
9.2.2.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	<p>Projektų atrankos kriterijais sudaromos vienodos sąlygos projektų paraiškų teikėjams, siekiama efektyvesnio lėšų panaudojimo ir geriausios projektų atitikties priemonės tikslams, taikomi vietos projektų atrankos kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Projekto naudos gavėjų teritorinė aprėptis (matuojama seniūnijų lygiu); 2. Projektas įgyvendinamas partnerystėje su keliais subjektais (ne mažiau kaip du subjektai). <p><i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse.</i></p>
9.2.2.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	48 809,50
9.2.2.1.10.	Paramos lyginamoji dalis	Iki 80

	(proc.)	
9.2.2.1.2.1.	2 veiklos sritis	„Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį“, (LEADER-19.2-7.6).
9.2.2.1.3.	Veiklos srities apibūdinimas	<p>Darniai VVG teritorijos gyvenamosios aplinkos plėtrai ir gyvybingumui palaikyti svarbu išlaikyti gyvenamųjų vietovių kultūrinį ir gamtinį potencialą. Nežiūrint į teigiamus pokyčius, prižiūrint VVG teritorijos kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį, didelė dalis objektų yra apleisti. VVG tyrimais nustatyta, kad vietos gyventojai pageidauja prižiūrėti ir atnaujinti minėtus objektus. Todėl vietos gyventojai siūlė investuoti į kultūros ir gamtos paveldo objektus, kaimo kraštovaizdį.</p> <p>1. Pagal šią veiklos sritį investicijos skiriamos:</p> <p>1.1. Istorinę, architektūrinę ar kitokią kultūrinę vertę turinčių nekilnojamųjų kultūros, gamtos paveldo objektų, vietovių, parkų, skverų, želdynų, kitų kraštovaizdžio komponentų tvarkymo darbams, siekiant panaudoti minėtus turizmo objektus VVG teritorijoje, tautinio paveldo plėtrai, didinti VVG teritorijos vietovių patrauklumą;</p> <p>1.2. Tradicinių amatų centrų veiklos plėtrai. Tradiciniai amatai vertinami ne tik kaip Lietuvos tautinės kultūros dalis, bet ir kaip viena iš alternatyvios ūkinės veiklos rūšių kaimo vietovėse. Skatinant tradicinių amatų centrų veiklą, didėja amatininkų dirbinių paklausa, ši veikla įvairina ūkinę veiklą VVG teritorijos vietovėse, kartu propaguojamos Lietuvos tautinės kultūros vertybės. Teikiama parama tradicinių amatų centrų investicijoms į amatų technologinę įrangą, materialinės bazės gerinimą, informacijos sklaidą, priemones ir medžiagas, kurios reikalingos puoselėti ir išsaugoti tradicinius amatus.</p> <p>Veiklos sričiai skiriama 8,25 proc. vietos projektams įgyvendinti. Darbo vietos nebus kuriamos. Planuojama įgyvendinti 3 projektus.</p>
9.2.2.1.4.	Pagal veiklos sritį remiamų vietos projektų pobūdis:	
9.2.2.1.4.1.	<i>pelno</i>	☐
9.2.2.1.4.2.	<i>ne pelno</i>	☒
9.2.2.1.5.	Tinkami paramos gavėjai	Savivaldybės administracija ir (arba) savivaldybės įsteigti juridiniai asmenys, kiti viešieji juridiniai asmenys.

9.2.2.1.6.	Priemonės veiklos srities tikslinė grupė	VVG teritorijos vietos gyventojai.
9.2.2.1.7.	Tinkamumo sąlygos	1. Remiama veikla turi būti vykdoma VVG teritorijos vietovėje; 2. Parama skiriama mažos apimties infrastruktūrai, kuri atitinka veiklos srities remiamas veiklas.
9.2.2.1.8.	Vietos projektų atrankos kriterijai	Projektų atrankos kriterijais sudaromos vienodos sąlygos projektų paraiškų teikėjams, siekiama efektyvesnio lėšų panaudojimo ir geriausios projektų atitikties priemonės tikslams, taikomi vietos projektų atrankos kriterijai: 1. Projektą įgyvendinti numato bendradarbiaudami keli subjektai (ne mažiau kaip du subjektai); 2. Projekto įgyvendinimo metu numatytas asmenų iki 40 metų įtraukimas. <i>Pastaba. Detalus atrankos kriterijų sąrašas bus nustatomas veiklos srities įgyvendinimo taisyklėse.</i>
9.2.2.1.9.	Didžiausia paramos suma vietos projektui (Eur)	48 809,50
9.2.2.1.10.	Paramos lyginamoji dalis (proc.)	Iki 80

10. VPS įgyvendinimo veiksmų planas		
	Planuojami veiksmai	Sąsaja su VPS ir priemonėmis
10.1.	2015 m.	
10.1.1.	Susiję su VPS įgyvendinimu:	
10.1.2.	Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:	
10.2.	2016 m.	
10.2.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (sutarčių su NMA pasirašymas dėl VPS įgyvendinimo, komandos formavimas, viešieji pirkimai, sutarčių su teikėjais sudarymas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, avansinio mokėjimo prašymo teikimas, ataskaitų rengimas ir kt).</p> <p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>Kvietimas Nr. 1 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas, vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu).</p> <p>Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	1. Kvietimas Nr. 1 prioriteto priemonei „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys.
10.2.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose.</p> <p>2. Kvietimo teikti vietos projektus Nr. 1 viešinimas: VVG interneto svetainėje, VVG paskyroje Facebook puslapyje.</p> <p>3. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus, informacinius renginius, konsultacijas paskelbus Kvietimą teikti paraiškas.</p> <p>4. Konferencija, kurios metu bus pristatyta VPS, gautas finansavimas, remiamos priemonės.</p> <p>Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas. 2. 1 ir 4 veiklos susijusios su VPS įgyvendinimu; 3. 2 ir 3 veiklos susijusios su Kvietimu Nr. 1 teikti vietos projektų paraiškas 1 prioriteto priemonei „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys.

10.3.	2017 m.	
10.3.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, sutarčių pasirašymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, kt).</p> <p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimas Nr. 2 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas. vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu (nuolat). Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>Kvietimas Nr. 2:</p> <p>1. 1 prioriteto priemonei „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys;</p> <p>2. VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas, kai mokymai susiję su VPS priemonėmis“ (LEADER-19.2-SAVA-3);</p> <p>3. VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ (LEADER-19.2-7) 1 veiklos sritis.</p>
10.3.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose, susitikimuose su potencialiais pareiškėjais ir paramos gavėjais.</p> <p>2. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus bendruomenėms, verslui, jaunimui, informacinius renginius paskelbus Kvietimą teikti paraiškas.</p> <p>3. Konferencijos organizavimas.</p> <p>Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas.</p> <p>2. 1 ir 3 veiklos susijusios su VPS įgyvendinimu;</p> <p>3. 2 veikla susijusi su 1 prioriteto priemone „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys;</p> <p>4. VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas, kai mokymai susiję su VPS priemonėmis“ (LEADER-19.2-SAVA-3);</p> <p>5. VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ (LEADER-19.2-7) 1 veiklos sritis.</p>
10.4.	2018 m.	
10.4.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, sutarčių pasirašymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, kt).</p> <p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimai Nr. 3, Nr. 4 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas</p>	<p>Kvietimas Nr. 3:</p> <p>1. 1 prioriteto VPS priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (LEADER-19.2-SAVA-1);</p> <p>2. VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas, kai mokymai susiję su VPS priemonėmis“ (LEADER-</p>

	<p>kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas. vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu (nuolat). Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>19.2-SAVA-3); 3. 1 prioriteto VPS priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ (LEADER-19.2-4) 1 veiklos sritis. Kvietimas Nr. 4: 1. 2 prioriteto VPS priemonė „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“ (LEADER-19.2-SAVA-4) 2 veiklos sritis; 2. 1 prioriteto priemone „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys.</p>
10.4.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose. 2. Kvietimų teikti vietos projektus viešinimas: VVG interneto svetainėje, VVG paskyroje Facebook puslapyje; susitikimuose su gyventojais ir informaciniuose renginiuose, teikiant individualias konsultacijas, VVG narių susirinkimuose. 3. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus bendruomenėms, verslui, jaunimui, informacinius renginius paskelbus Kvietimą teikti paraiškas. Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas. 2. 1 veikla susijusi su VPS įgyvendinimu. 3. 2 ir 3 veikla susijusi su Kvietimu teikti vietos projektų paraiškas Nr. 3: 1 prioriteto VPS priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (LEADER-19.2-SAVA-1); VPS priemonė „Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas, kai mokymai susiję su VPS priemonėmis“ (LEADER-19.2-SAVA-3); Pagal 1 prioriteto VPS priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ (LEADER-19.2-4) 1 veiklos sritys. 4. 2 ir 3 veiklos susijusios su Kvietimu teikti vietos projektų paraiškas Nr. 4: 2 prioriteto VPS priemonė „Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“ (LEADER-19.2-SAVA-4) 2 veiklos sritis; 1 prioriteto priemone „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys.</p>
10.5.	2019 m.	
10.5.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, sutarčių pasirašymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio</p>	<p>Kvietimas teikti vietos projektų paraiškas Nr. 5: 1. 1 prioriteto priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys;</p>

	<p>teikimas Agentūrai, kt) Susiję su VPS įgyvendinimu: 1. Kvietimai Nr. 5, Nr. 6 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas, vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu (nuolat). Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>2. VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5); 3. 1 prioriteto VPS priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (LEADER-19.2-SAVA-1); 4. 1 prioriteto VPS priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ (LEADER-19.2-4). Kvietimas teikti vietos projektų paraiškas Nr. 6: 1. VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ (LEADER-19.2-7) 1 ir 2 veiklos sritys.</p>
10.5.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu: 1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose. 2. Kvietimo teikti vietos projektus viešinimas: VVG interneto svetainėje, VVG paskyroje Facebook puslapyje; susitikimuose su gyventojais ir informaciniuose renginiuose, teikiant individualias konsultacijas nuolat, VVG narių susirinkimuose. 3. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus bendruomenėms, verslui, jaunimui, informacinius renginius paskelbus Kvietimą teikti paraiškas. Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas. 2. 1 veikla susijusi su VPS įgyvendinimo viešinimu. 3. 2 ir 3 veiklos susijusios su Kvietimu teikti vietos projektų paraiškas Nr. 5: 1 prioriteto priemone „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys; VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5); 1 prioriteto VPS priemone „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (LEADER-19.2-SAVA-1); Pagal 1 prioriteto VPS priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ (LEADER-19.2-4) . 4. 2 ir 3 veiklos susijusios su Kvietimu teikti vietos projektų paraiškas Nr. 6: VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ (LEADER-19.2-7), 1 ir 2 veiklos sritys.</p>
10.6.	2020 m.	
10.6.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, sutarčių pasirašymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, kt).</p>	<p>Kvietimas Nr. 7 teikti vietos projektų paraiškas: 1. 1 prioriteto priemone „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys; 2. 1 prioriteto VPS priemonė „Investicijos į</p>

	<p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimas Nr. 7 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas. vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu (nuolat). Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>materialųjį turtą“ (LEADER-19.2-4); VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ (LEADER-19.2-7) 2 veiklos sritis.</p>
10.6.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <p>1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose.</p> <p>2. Kvietimo teikti vietos projektus viešinimas: VVG interneto svetainėje, VVG paskyroje Facebook puslapyje; susitikimuose su gyventojais ir informaciniuose renginiuose, teikiant individualias konsultacijas nuolat, VVG narių susirinkimuose.</p> <p>3. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus bendruomenėms, verslui, jaunimui, informacinius renginius paskelbus Kvietimą teikti paraiškas,</p> <p>4. Konferencijos organizavimas.</p> <p>Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas. 2. 1 ir 4 veiklos susijusios su VPS įgyvendinimo viešinimu. 3. 1 ir 4 veiklos susijusios su VPS įgyvendinimo viešinimu. 4. 2 ir 3 veiklos susijusios su Kvietimu Nr. 7 teikti vietos projektų paraiškas: 1 prioriteto priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys; 1 prioriteto VPS priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ (LEADER-19.2-4); VPS priemonė „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ (LEADER-19.2-7) 2 veiklos sritis.</p>
10.7.	2021 m.	
10.7.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, sutarčių pasirašymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, kt).</p> <p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>1. Kvietimas Nr. 8 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas. vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje</p>	<p>Kvietimas Nr. 8 teikti vietos projektų paraiškas: 1. 1 prioriteto priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys; 2. VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5).</p>

	<p>organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu (nuolat). Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	
10.7.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose. 2. Kvietimo teikti vietos projektus viešinimas: VVG interneto svetainėje, VVG paskyroje Facebook puslapyje; susitikimuose su gyventojais ir informaciniuose renginiuose, teikiant individualias konsultacijas nuolat, VVG narių susirinkimuose. 3. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus bendruomenėms, verslui, jaunimui, informacinius paskelbus Kvietimą teikti paraiškas, Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas. 2. 1 veikla susijusi su VPS įgyvendinimo viešinimu. 2. 2 ir 3 veiklos susijusios Kvietimu Nr. 8 teikti vietos projektų paraiškas priemonėmis: 1 prioriteto priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys; VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5).
10.8.	2022 m.	
10.8.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS Susiję su VPS administravimu (dokumentų įgyvendinimui rengimas, VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, sutarčių pasirašymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas, metinio VPS administravimo išlaidų poreikio teikimas Agentūrai, kt).</p> <p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvietimas Nr. 9 teikti vietos projektų paraiškas (dokumentacijos rengimas kvietimui, vietos projektų finansavimo sąlygų nustatymas, derinimas su NMA, kvietimo paskelbimas, pareiškėjų konsultavimas, vietos projektų surinkimas, vertinimas ir tvirtinimas, sutarčių su vietos projektų vykdytojais pasirašymas. vietos projektų avansinių mokėjimo prašymų registravimas, patikrų vietoje organizavimas, valdymas, stebėseną ir kontrolę VPS įgyvendinimo metu (nuolat). Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis. 	<p>Kvietimas Nr. 9 teikti vietos projektų paraiškas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1 prioriteto VPS priemone „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (LEADER-19.2-SAVA-1); 2. VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5); 3. 1 prioriteto priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys.
10.8.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visuomenės informavimas apie VPS įgyvendinimą: nuolat VVG interneto svetainėje www.svlvvg.lt, VVG paskyroje Facebook puslapyje, dalyvaujant 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bendras VPS įgyvendinimo viešinimas. 2. 1 veikla susijusios su VPS priemonėmis. 3. 2 ir 3 veikla susijusi su Kvietimu Nr. 9 teikti

	<p>bendruomenių ir kitų NVO organizuojamuose renginiuose, VVG narių susirinkimuose.</p> <p>2. Kvietimo teikti vietos projektus viešinimas: VVG interneto svetainėje, VVG paskyroje Facebook puslapyje; susitikimuose su gyventojais ir informaciniuose renginiuose, teikiant individualias konsultacijas nuolat, VVG narių susirinkimuose.</p> <p>3. Potencialių pareiškėjų aktyvinimas organizuojant susitikimus bendruomenėms, verslui, jaunimui, informacinius renginius paskelbus Kvietimą teikti paraiškas, Visi veiksmai atliekami atsižvelgiant į LR Žemės ūkio ministro įsakymų patvirtintomis administravimo taisyklėmis.</p>	<p>vietos projektų paraiškas:</p> <p>1 prioriteto VPS priemonė „NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (LEADER-19.2-SAVA-1);</p> <p>VPS priemonė „NVO socialinės veiklos skatinimas“ (LEADER-19.2-SAVA-5);</p> <p>1 prioriteto priemonė „Ūkio ir verslo plėtra“ (kodas LEADER-19.2-6) 1 ir 2 veiklos sritys.</p>
10.9.	2023 m.	
10.9.1.	<p>Susiję su VPS administravimu (VPS įgyvendinimo priežiūros ir stebėsenos vykdymas, mokėjimų prašymų ir ataskaitų rengimas ir kt).</p> <p>Susiję su VPS įgyvendinimu:</p> <p>Veiksmai susiję su vietos projektų administravimas ir priežiūra, konsultavimas.</p> <p>Visi veiksmai atliekami vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos administravimo taisyklėse ir „Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu“ administravimo taisyklių reikalavimais.</p>	<p>VPS įgyvendinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p>
10.9.2.	<p>Susiję su VVG teritorijos gyventojų aktyvumo skatinimu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizuoti socialinio verslo pavyzdžių apžiūrą interesantams, dalintis apie tai informacija internetinėje svetainėje ir socialinių tinklų paskyrose; - Dalyvavimas bendruomenių organizuojamuose renginiuose, pristatant įgyvendintus projektus. - organizuojami VPS ir VVG viešinimo renginiai (konferencijos ir kt). 	<p>Aktyvumo skatinimo veiksmai susiję su visomis 1-ojo ir 2-ojo prioriteto priemonėmis.</p>

11. VPS finansinis planas					
11.1.	VPS finansinis planas pagal prioritetus:				
	Prioriteto Nr.	VPS prioriteto pavadinimas	Planuojama paramos lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)	
11.1.1.	I	VERSLO IR VERSLO APLINKOS PLĖTRA, DARBO VIETŲ KŪRIMAS	1 334 717,00	75,20	
11.1.2.	II	SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS VEIKLOS GALIMYBIŲ DIDINIMAS, KURIANT MAŽĄ INFRASTRUKTŪRĄ, UGDANT BENDRUOMENIŠKUMĄ IR STIPRINANT SOCIALINĘ ĮTRAUKTĮ	440 173,00	24,80	
			Iš viso: 1 774 890,00	Iš viso: 100	
11.2.	VPS finansinis planas pagal priemones:				
	VPS priemonės pavadinimas	VPS prioriteto Nr., kuriam priskiriama priemonė	VPS priemonės kodas	Planuojama lėšų suma (Eur)	Planuojama lėšų (proc.)
11.2.1.	„Ūkio ir verslo plėtra“	I	LEADER-19.2-6	975 657,00	54,97
11.2.2.	„Investicijos į materialųjį turtą“	I	LEADER-19.2-4	195 238,00	11,00
11.2.3.	„NVO socialinio verslo kūrimas ir plėtra“ (kai socialinio verslo iniciatorius – NVO)	I	LEADER-19.2-SAVA-1	163 822,00	9,23
11.2.4.	„Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“	II	LEADER-19.2-7	292 857,00	16,50
11.2.5.	„Vietos projektų pareiškėjų ir vykdytojų mokymas, įgūdžių įgijimas“ (kai mokymai susiję su VPS priemonėmis)	II	LEADER-19.2-SAVA-3	38 870,00	2,19
11.2.6.	„Kultūros savitumo išsaugojimas, tradicijų tęstinumas“	II	LEADER-19.2-SAVA-4	48 810,00	2,75
11.2.7.	„NVO socialinės veiklos skatinimas“	II	LEADER-19.2-SAVA-5	59 636,00	3,36
				Iš viso: 1 774 890,00	Iš viso: 100 (nuo vietos projektams įgyvendinti planuojamos sumos)
11.3.	VPS administravimo išlaidų finansinis planas:				
	VPS administravimo išlaidų (KPP kodas 19.4) kategorijos	Planuojama lėšų (Eur)		Planuojama lėšų (proc.)	

												1	
12.1.1.4.2.	<i>iš jų: daugiau kaip 40 m.</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	iš viso: 3	1 moterų: 1 vyrų: 2
12.1.1.5.	Paremtų vietos projektų, kuriuos pateikė 12.1.1.1–12.1.1.5 papunkčiuose neišvardyti asmenys, skaičius (vnt.)				1							1	
12.1.2.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-4.2												
12.1.2.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3	
12.1.3.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-6.2												
12.1.3.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-		6	-	-		6	
12.1.4.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-6.4												
12.1.4.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)							9				9	
12.1.5.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-7.2												
12.1.5.1.	Paremtų vietos projektų, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	3	-		3	
12.1.5.2	VVG teritorijos gyventojų, gaunančių naudą dėl pagerintos infrastruktūros, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	800	-		800	
12.1.6.	Priemonės veiklos srities kodas: LEADER-19.2-7.6												
12.1.6.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	3	-		3	
12.1.6.2.	VVG teritorijos gyventojų, gaunančių naudą dėl pagerintos infrastruktūros, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	1000	-		1000	
12.1.7.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-1 (savarankiška VPS priemonė)												
12.1.7.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	3	-		3	
12.1.8.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-2 (savarankiška VPS priemonė)												
12.1.8.1.	Paremtų vietos projektų skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-		-			
12.1.9.	Priemonės kodas: LEADER-19.2-SAVA-3 (savarankiška VPS priemonė)												
12.1.9.1.	Paremtų vietos projektų, susijusių su inovacijų ir bendradarbiavimo skatinimo mokymais, skaičius (vnt.)		-	-	-	-	-	-	-	-			
12.1.9.2.	Paremtų vietos projektų, susijusių su VVG teritorijos gyventojų kompiuterinio raštingumo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-	-	-	-	-	-				
12.1.9.3.	Paremtų vietos projektų, susijusių su verslumo (žemės ūkio srityje, ne žemės ūkio srityje, socialinio verslo srityje) skatinimo mokymais, skaičius (vnt.)	-	-	-		-	-			-			

13. VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną		
13.1.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos funkcijos pagal subjektus	
13.1.1.	VVG nariai	<ul style="list-style-type: none"> - VVG nariai, vadovaudamiesi įstatais ir jų pagrindu, priima sprendimus, susijusius su VPS įgyvendinimu; - vykdo asociacijos visuotinio narių susirinkimo ir valdybos sprendimus; - aktyviai dalyvauja asociacijos veikloje ir VPS įgyvendinime; - tvirtina valdybos pirmininko metinę ataskaitą bei finansinę atskaitomybę.
13.1.2.	VVG valdymo organo nariai	<p>Pagal įstatus valdyba vykdo šias funkcijas įgyvendinant VPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - atleidžia ir priima į darbą VPS įgyvendinančius administracijos darbuotojus, nustato jiems atlyginimus; - tvirtina vietos projektų atrankos darbo reglamentą; - tvirtina vietos projektų kvietimų dokumentaciją; - priima sprendimus dėl vietos projektų finansavimo ir lėšų paskyrimo; - tvirtina VPS įgyvendinimo tarpines ir metines ataskaitas.
13.1.3.	VPS administravimo vadovas	Atsakingas už vadovavimą VPS įgyvendinimą, vykdo kontrolę, parengia ir teikia valdybai tvirtinti VPS įgyvendinimo tarpines ir metines ataskaitas.
13.1.4.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Atsakingas už buhalterinės apskaitos vedimą ir viešųjų lėšų administravimą, VPS administravimo vadovui teikia finansines ataskaitas apie VPS įgyvendinimo rezultatus.
13.1.5.	kiti VVG administracijos darbuotojai:	
13.1.5.1.	VPS administratorius (-iai)	Rengs kvietimų dokumentaciją, paramos sutartis, administruos vietos projektus, vertins viešųjų pirkimų dokumentus, mokėjimo prašymus ir kt., teiks tarpines ir metines ataskaitas VPS administravimo vadovui apie įgyvendinamus vietos projektus, apie VPS įgyvendinimo eigą ir pasiektus rezultatus.
13.1.5.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas (-ai)	Viešins VPS įgyvendinimo veiklą ir VPS įgyvendinimo tarpines ir metines ataskaitas.
13.2.	VVG darbuotojų gebėjimai įgyvendinti VPS	
13.2.1.	VPS administravimo vadovas	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę nei 3 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 5 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.2.2.	VPS finansininkas ir (arba) buhalteris	Turėti aukštąjį išsilavinimą buhalterinės apskaitos tvarkymo srityje ir ne mažesnę nei 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį buhalterinės apskaitos tvarkymo ir (arba) finansų valdymo srityje įgyvendinant VPS.
13.2.3.	kiti VVG administracijos darbuotojai:	
13.2.3.1.	VPS administratorius	Turėti aukštąjį išsilavinimą ir ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį projektų valdymo srityje arba turėti ne mažesnę negu 2 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.

13.2.3.2.	VPS viešųjų ryšių specialistas	Turėti aukštąjį išsilavinimą, taip pat turėti žinių LEADER metodo įgyvendinimo ir kitose kaimo plėtros politikos srityse arba turėti ne mažesnę negu 1 m. darbo patirtį VPS administravimo ir įgyvendinimo srityje.
13.3.	VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemos apibūdinimas	
13.3.1.	<p>VVG VPS įgyvendinimo valdymą ir stebėseną įgyvendins pagal „Vietos plėtros strategijų, įgyvendinamų bendruomenių inicijuotos vietos plėtros būdu, administravimo taisyklių“ reikalavimus. VPS įgyvendinimo valdymas – tai veiksmy visuma, kuriuos atliekant VVG sieks užtikrinti skaidrų, efektyvų ir veiksmingą EŽŪFKP bei Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų panaudojimą, patikrinamą ir kontroliuojamą VPS įgyvendinimą.</p> <p>VVG VPS įgyvendinimo vidaus valdymą ir kontrolę vykdys vadovaudamasi taisyklių 13 dalyje „VPS įgyvendinimo vidaus valdymas ir stebėseną“ nustatyta tvarka. VVG už VPS įgyvendinimo rezultatus, įskaitant įgyvendintus VPS įgyvendinimo vidaus valdymo veiksmus, atsiskaitys teikdama metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. VVG privalės informuoti NMA apie VPS įgyvendinimo valdymo, kontrolės ir patikrinimo sistemos trūkumus, nustatytus įgyvendinant VPS. Jeigu nustatomi VPS įgyvendinimo valdymo sistemos trūkumai, NMA nustatys papildomas laikinasias valdymo priemones.</p> <p>VPS stebėsenos vidaus sistema – tai reguliarių ir sistemingų veiksmy visuma, kuriuos atliekant bus vykdomas kokybinių ir kiekybinių duomenų apie VPS įgyvendinimo pažangą rinkimas, apibendrinimas ir teikimas. Stebėseną vykdoma rengiant ir teikiant metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. Vykdydama VPS stebėseną VVG iki vasario 1 d. teiks NMA metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius metus (nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.) ir ją viešins. NMA, gavusi metinę VPS įgyvendinimo ataskaitą, vertina ir tvirtina VPS įgyvendinimo ataskaitas, sudaro suvestinę VPS įgyvendinimo ataskaitą, iki balandžio 1 d. suvestinę VPS įgyvendinimo ataskaitą teikia ŽŪM.</p> <p>VVG vykdys VPS įgyvendinimo vertinimą – tai procesas, kurio metu bus analizuojama VPS įgyvendinimo pažanga, identifikuojamos VPS įgyvendinimo problemos, pasiūlomi problemų sprendiniai ir jų įgyvendinimo užtikrinimo priemonės. VPS įgyvendinimo vidaus vertinimą atliks VVG.</p> <p>VPS įgyvendinimo vidinis vertinimas – tai VVG veikla, apimanti VPS įgyvendinimo stebėsenos duomenų ir rodiklių vertinimą, VPS įgyvendinimo problemų identifikavimą, NMA ir (arba) ŽŪM informavimą apie jas, siūlymų teikimą NMA ir (arba) ŽŪM dėl VPS įgyvendinimo problemų sprendimo. VPS įgyvendinimo vidinis vertinimas – tai VPS įgyvendinimo rezultatų ir tikslų pasiekimo analizė, VPS įgyvendinimo problemų identifikavimas ir šių problemų sprendimų suradimas. Už VPS įgyvendinimo vidinį vertinimą bus atsakinga VVG administracija, valdyba.</p> <p>Pagal aukščiau pateiktą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemą VVG paskirstyta atsakomybė:</p> <p><i>VVG administracija atsako už:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - už VPS administravimą, metodinius ir finansinius valdymo gebėjimus įgyvendinti VPS ir administruoti viešąsias lėšas, tinkamą valdybos informavimą; - už finansų valdymo gebėjimus įgyvendinant VPS ir viešųjų lėšų administravimą; - už vietos projektų vykdymo gebėjimus, administruojant viešąsias lėšas. <p><i>VVG valdyba atsako už:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - sprendimų priėmimą, skirstant lėšas vietos projektų įgyvendinimui; 	

- tinkamą viešųjų ir privačių interesų derinimą.

VVG nariai atsako už:

- už tinkamą kolegialaus valdymo organo suformavimą.

VVG administracijos darbuotojai betarpiškai informuoja vienas kitą apie VPS įgyvendinimo eigą, kylančias problemas, vietos projektų vykdytojų pageidavimus ir pasiūlymus, VVG valdybos įpareigojimus. Informacijos teikimas pateiktas 6 pav. VVG viešųjų ryšių specialistas ir administracijos vadovas informuoja visuomenę ir potencialius vietos projektų vykdytojus ir VVG narius. VVG pirmininkas informuoja VVG valdybą apie VPS įgyvendinimo eigą, įgyvendinimo pažangą, kylančias problemas, siūlo jų sprendimo būdus. VVG valdybą teikia informaciją VVG administracijai, VVG nariams ir narių visuotiniam susirinkimui. VVG narių visuotinis susirinkimas informuoja VVG valdybą ir VVG pirmininką.

VVG administracijos darbuotojai atsiskaito VVG pirmininkui. VVG pirmininkas atsiskaito VVG valdybai ir VVG narių visuotiniam susirinkimui už administracijos darbą, įgyvendinant VPS ir valdybos įpareigojimų vykdymą. VVG valdyba atsiskaito VVG narių visuotiniam susirinkimui už suteiktų įgaliojimų įvykdymą. Atskaitomybė pateikiama 7 pav.

VPS įgyvendinimo stebėseną vykdoma iš apačios į viršų:

Administracija:

- įgyvendina VPS ir stebi VPS įgyvendinimo eigą;
- administruoja viešąsias lėšas;
- informuoja VVG valdybą ir valdybos pirmininką apie VPS įgyvendinimo eigą, lėšų naudojimą;
- vykdo vertinimo rezultatų sklaidą (duomenys pateikiami viešai VVG interneto puslapyje www.svlvvg.lt),
- vykdo VPS rodiklių įgyvendinimo stebėseną ir apibendrinimą;
- renka kiekybinę informaciją iš vietos veiklos projektų įgyvendinimo ataskaitų ir MP, ją apibendrina ir vykdo projektų įgyvendinimo priežiūrą;
- teikia kasmetinę ataskaitą NMA apie VPS įgyvendinimą;
- kaupia stebėsenos duomenis.

VVG valdyba:

- stebi ir vertina administracijos darbą, visuotinio narių susirinkimo ir VVG valdybos sprendimų vykdymą numatytu laiku, informacijos sklaidą.

VVG nariai:

- stebi administracijos ir valdybos darbą, VVG įvaizdžio formavimą, įstatų laikymąsi, demokratinių procedūrų laikymąsi, renkant VVG valdybą, VVG pirmininką, stebi strategijos įgyvendinimo eigą, VVG įsipareigojimų vykdymą.

Pagal aukščiau pateiktą VPS įgyvendinimo valdymo ir stebėsenos vidaus sistemą VPS administravimo vadovas – pirmininkas, VPS finansininkas, administratorius vykdyti jiems priskirtas pagal darbo pobūdį funkcijas, kurios bus apibrėžtos jų pareigybinėse instrukcijose. VPS administravimo vadovas bus atsakingas už visą VVG administracijos darbą ir pasiektus darbo rezultatus įgyvendinant VPS. Jam

pavaldūs: VPS finansininkas, VPS administratorius, VPS viešųjų ryšių specialistas. VPS finansininkas tvarkys buhalterinę apskaitą ir administruos viešąsias lėšas, teiks finansines ataskaitas apie VPS įgyvendinimą. VPS administratorius administruos vietos projektus, rengs kvietimų dokumentaciją, paramos sutartis, vertins viešųjų pirkimų dokumentus, mokėjimo prašymus ir kt., teiks tarpines ir metines ataskaitas VPS vadovui apie įgyvendinamus vietos projektus, apie VPS įgyvendinimo eigą ir rezultatus. VPS administravimo vadovas teiks tarpines ir metines VPS įgyvendinimo ataskaitas VVG valdybas pirmininkui ir nariams. Valdyba minėtas ataskaitas svarstys, teiks siūlymus dėl nustatytų VPS įgyvendinimo valdymo, kontrolės ir patikrinimo sistemos trūkumų bei jų šalinimo tvarkos. Nustačius VPS įgyvendinimo trūkumų, juos šalins VPS administracija – VPS administravimo vadovas ir kiti darbuotojai, kurie yra atsakingi už VPS įgyvendinimą, pasiektus rezultatus.

VVG valdybos pirmininkas teiks VVG valdybai VPS įgyvendinimo rezultatus, teikdamas metines VPS įgyvendinimo ataskaitas. Valdyba tvirtins minėtas ataskaitas. Patvirtintos metinės VPS ataskaitos apie VPS įgyvendinimo rezultatus bus teikiamos NMA nustatyta tvarka pagal minėtų taisyklių reikalavimus. VPS viešųjų ryšių specialistas, kuris bus pavaldus VPS administravimo vadovui, viešins VPS įgyvendinimo ataskaitas.

Už bendrą VPS įgyvendinimo eigą ir pasiektus rezultatus atsakingas VPS administravimo vadovas. Už atskirus pažeidimus, kurie nustatyti dėl konkretaus administracijos darbuotojo kaltės, atsakomybę neš atsakingas darbuotojas.